

Sol Ayağım

CHRISTY BROWN

Nora

Dublinli bir duvarcı ile fedakar bir annenin yirmi iki çocuğundan biri olan Christy Brown, 1932 yılında, *Serebral Palsi* olarak da bilinen beyin felciyle dünyaya geldi. O yıllarda rahatsızlığının tedavi yöntemleri henüz yeterince gelişmemiş olduğundan, on sekiz yaşına kadar yalnızca sol ayağıyla hayata tutunabildi. On sekiz yaşından itibaren fizik tedavi görmeye başladı. 1981 yılında hayatını kaybedene dek toplamda beş roman ve *Collected Poems* adlı bir şiir kitabı yayınladı.

Sol Ayağım
Christy Brown

Özgün Adı | *My Left Foot*
Çeviren | Filiz Kahraman

Nora Kitap | 53 | Edebiyat
Yayına Hazırlayan | Beki Nil Levi
Kapak Uygulama | Başak Yaman Eroğlu
Dizgi | Hazel Çelik

Baskı | Ekim 2022

ISBN | 978-625-7359-74-0

Copyright © Christy Brown, 1954
Türkçe Yayın Hakkı © Nora Kitap, 2017
Türkçe Çeviri Hakkı © Filiz Kahraman, 2017

Bu kitabın yayın hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı
aracılığıyla alınmıştır.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Nora Kitap, Kırmızı Tazı Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

NORA KİTAP
Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sok. Osmanlı İş Merkezi 18/9
Beyoğlu/İstanbul
Tel: 0212 222 10 66 - 243 30 73 Faks: 0212 222 46 16
Sertifika No: 49065 info@norakitap.com

Baskı ve Cilt
MY Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sk. No: 8/F Zeytinburnu / İstanbul
Tel: 0212 674 85 28
Sertifika No:47939

SOL AYAĞIM

Christy Brown

Çeviren: Filiz Kahraman

Annemize...

1

"A" HARFİ

5 Haziran 1932'de Rotunda Hastanesi'nde doğdum. Benden önce dokuz, benden sonra doğan on iki çocuk vardı, yani ben ortanca gruptakilerden biriydim. Toplam yirmi iki çocuğun on yedisi yaşadı, dördü de bebekken ölüp, diğer on üçünü aileyi devam ettirmeleri için geride bıraktı.

Bana anlatıldığı kadarıyla, zor bir doğum olmuş benimki. Neredeyse hem anne hem de oğlu ölüyormuş. Akrabalardan oluşan bir ordu kapının önüne dizilmiş, sabahın ilk saatlerine kadar haber beklemiş ve her şeyin yoluna girmesi için dua etmişler.

Doğumdan sonra annemi, iyileşsin diye birkaç haftalığına eve göndermişler, o yokken beni de hastanede tutmuşlar.

Henüz vaftiz edilmediğim için, annem yeterince iyileşip beni kiliseye götürünceye kadar, orada bir süre isimsiz olarak kalmışım.

Benimle ilgili bir sorun olduğunu ilk gören annem olmuş. O zamanlar yaklaşık dört aylıkmışım. Ne zaman beni beslemeye çalışsa, başımın arkaya doğru düştüğünü fark etmiş. Eliyle enseme destek yaparak boynumu sabit tutmaya çalışmış; ancak elini çekince başım yine düşüyormuş. Bu ilk işaretmiş. Sonra ben büyüdükçe annem başka kusurlarımı görmeye başlamış. Ellerimin neredeyse sürekli sıkılı ve arkaya doğru bükülmüş olduğunu görmüş. Ağzım biberonun memesini kavrayamıyormuş, çünkü o küçük yaşta bile çenem sımsıkı birbirine kilitlendiğinden, annemin ağzımı açmamı sağlaması mümkün olmuyormuş, ya da çenem birden çözülüp gevşiyor ve bütün ağzım bir tarafa çekiliyormuş. Altı aylıkken etrafıma yığılan yastıklardan bir dağ olmadan oturamıyormuşum, on iki aylık olduğumda da durum değişmemiş.

Bu yüzden çok endişelenen annem, endişelerini babama anlatmış ve daha fazla ertelemeden bir an önce doktor tavsiyesi almaya karar vermişler. Beni hastanelere ve kliniklere götürmeye başladıklarında, bir yaşımı biraz geçmişim. Bende kesinlikle anlayamadıkları ve adını koyamadıkları, ancak son derece ciddi ve rahatsız edici bir sorun olduğuna ikna olmuşlar.

Beni gören ve muayene eden doktorların hemen hepsi, beni çok ilginç ancak aynı zamanda ümitsiz bir vaka olarak değerlendirmiş. Birçoğu anneme yumuşak bir tavırla benim

zihinsel engelli olduğumu ve böyle kalacağımı söylemiş. Daha önce beş sağlıklı çocuk yetiştiren genç bir anne için bu ağır bir darbe olmuş. Doktorlar kendilerinden o kadar eminlermiş ki, annemin bana dair inancını neredeyse küstahlık olarak görmüşler. Onu, benim için hiçbir şey yapılamayacağı konusunda ikna etmeye çalışmışlar.

Annem bu gerçeği, o zamanlar kaçınılmaz görünen benim kurtarılamayacağım, iyileştirilemeyeceğim, bana dair hiçbir umudun olmadığı gerçeğini kabul etmeyi reddetmiş. Doktorların ona söylediği gibi gerizekâlı olduğuma inanamazmış ve inanmamış. Ancak onun tutunabileceği, vücudum sakat olsa da zihinsel engelli olmadığıma dair inancını destekleyecek tek bir kanıt parçası da yokmuş.

Yine de bütün doktorların ve uzmanların söylediklerine rağmen kabullenmemiş. Nedenini bildiğini sanmıyorum; ama en ufak bir şüphe taşımadan, biliyormuş sadece.

Doktorların "bana umut bağlamamasını, başka bir deyişle benim bir insan olduğumu unutmasını, hatta yalnızca karnı doyurulacak, yıkanacak ve sonra bir kenara bırakılacak bir şey olduğumu" söylemenin dışında hiçbir şekilde yardım edemeyeceklerini gören annem o zaman meseleyi bizzat ele almaya karar vermiş: Ben, onun çocuğuydum, dolayısıyla bu ailenin bir parçasıydım. Büyüdüğümde ne kadar anlayışı kıt ve aciz olsam da, bana da diğerlerine davrandığı gibi davranacaktı ve misafirlerin önünde kendisinden asla söz edilmeyen arka odadaki "tuhaf varlık" olmayacaktım.

Bu, gelecekteki hayatımla ilgili çok önemli bir karardı.

Annemin, karşı karşıya kalacağım bütün mücadelelerde her zaman yanımda olacağı, yenilmek üzere olduğum zamanlarda ise bana yeni bir güç vereceği anlamına geliyordu. Ama bu onun için kolay değildi, çünkü akrabalar ve arkadaşların kararı aksi yöndeydi.

Onlara göre bana kibar ve anlayışlı davranılmalıydı; ancak ciddiye de alınmamalıydım, bu bir hata olurdu. "Kendi iyiliğin için," diyorlardı, "bu oğlana diğerlerine bakacağın gibi bakma, bu sadece seni üzer." Annemle babamın onların pek çoğuna karşı gelmesi benim için çok büyük şanstı. Ancak annem sadece benim gerizekâlı olmadığımı söylemekle yetinmiyordu, bunu kanıtlamak için elinden geleni de yapıyordu. Görev bilinci ile değil, sevgiyle yapıyordu bunu. Bu yüzden bu kadar başarılıydı.

Bu arada "zor çocuk"un yanı sıra bakması gereken beş çocuğu daha vardı; üstelik bu daha ev halkının tamamı değildi. Erkek kardeşlerim Jim, Tony ve Paddy ile iki kız kardeşim Lily ve Mona vardı. Hepsi çok küçüktü, aralarında birer ya da ikişer yaş fark vardı. Sanki merdivenin basamakları gibiydiler.

Dört yıl geçip gitmişti. Artık beş yaşında olmama karşın, hâlâ yeni doğmuş bir bebek gibi yardıma muhtaçtım. Babam ekmek paramızı kazanmak için duvar örmeye gittiğinde annem, zihnimdeki kalın perdenin arkasına yavaş yavaş, sabırla ulaşmaya çalışarak benimle diğer çocuklar arasında oluşan duvarı tuğla tuğla söküyordu. Bunlara karşılık benden yalnızca belli belirsiz bir gülümseme ya da garip bir ses aldığı

için aslında zor, heves kırıcı bir işti bu. Konuşamıyor ve hatta mırıldanamıyordum; tek bir adım atabilmek şöyle dursun, destek olmadan kendi başıma oturamıyordum bile, ama cansız ya da hareketsiz de değildim. Uyku dışında beni hiç terk etmeyen vahşi, sert, yılan gibi kıvrak bir hareket biçimim vardı. Parmaklarım sürekli bükülmüş ve kıvrılmış haldeydi, kollarım arkaya sarkıyordu; sık sık kasılıyordum, başım da yanlara ve arkaya doğru kayıyordu. Garip, küçük, şekilsiz bir tiptim.

Annem bir gün benimle üst kattaki odada saatlerce oturduğunu, önceki Noel'de Noel Baba'nın getirdiği kocaman bir hikâye kitabındaki resimleri gösterdiğini, resimlerdeki değişik hayvan ve çiçeklerin isimlerini söyleyerek onları tekrarlamam için boş bir çaba sergilediğini anlatır hep. Kaç saat boyunca benimle konuşup gülmüş, sonra kulağıma eğilip fısıldamış:

"Hoşuna gitti mi, Chris? Ayıları, maymunları ve bu güzel çiçekleri sevdin mi? Evet diyorsan iyi bir çocuk gibi başını salla."

Bense anladığımı gösteren hiçbir işaret verememişim. Yüzü umutla bana doğru eğilmiş. Birden, istemeden, garip elim uzanmış ve kalın bir demet halinde boynuna dökülen koyu renk buklelerden bir tutamını kavramış. Annemin sımsıkı parmaklarımı yavaşça açmasına karşın, parmaklarımın arasında birkaç tel koyu renk saç kalmış.

Annem meraklı bakışlarıma arkasını dönüp, ağlayarak

odadan çıkmış. Kapı arkasından kapanmış. Her şey ona umutsuz görünmüş. Bu, akrabalarımın, benim tedavisi olmayan bir gerizekâlı olduğum yönündeki görüşlerinin kanıtı gibiymiş.

Sonra bir kurumdan söz etmeye başlamışlar.

"Asla!" diye sertçe bağırmış annem, bu ona teklif edildiğinde. "Oğlumun gerizekâlı olmadığını biliyorum. Onun sorunu vücudunda, beyninde değil. Bundan eminim."

Eminim? Yine de Tanrı'ya, bu inancının kanıtlanması için içten içe dua ediyormuş. İnanmak başka bir şey, kanıt başka bir şey. Bunu biliyormuş.

Artık beş yaşıma gelmiştim; ama hâlâ herhangi bir zekâ belirtisi göstermiyordum. Ayak parmaklarım, özellikle sol ayak parmaklarım hariç hiçbir şeyle belirgin biçimde ilgilenmiyordum. İhtiyaçlarımı kendi başıma halledemediğim için, bu konuda benimle babam ilgileniyordu. Genellikle mutfakta sırt üstü yatıyordum ya da güneşli, sıcak günlerde bahçeye çıkıyordum. Yamuk yumuk kaslar ve çarpık sinirler yığını olarak etrafım beni seven, benim için umut besleyen ailemle çevrili oluyordu; bu, beni onların sıcaklığının ve insanlığının bir parçası haline getiriyordu. Yalnızdım. Kendi dünyama hapsolmuştum, diğerleri ile iletişim kuramıyordum; varlığımı onların varlığından ayıran, beni onların hayatları ve faaliyetleri dışında tutan camdan bir duvar vardı sanki. Diğerleriyle koşmak ve oynamak için can atıyordum; ama bağlarımdan kurtulamıyordum.

Sonra birden oldu! Bir anda her şey değişti. Geleceğim belli bir şekil aldı, annemin bana olan inancı karşılık buldu; gizli korkusu açık bir zafere dönüştü.

Onca yıllık bekleyişin ve belirsizliğin ardından öyle hızlı ve basit olmuştu ki, yaşadığım her sahneyi sanki geçen hafta yaşanmış gibi görebiliyor ve hissedebiliyorum. Soğuk, gri bir aralık gününün öğleden sonrasıydı. Dışarıda sokaklar kardan parlıyordu; pırıl pırıl kar taneleri pencere camına yapışıp eriyor ya da ağaç dallarında erimiş gümüş gibi asılı duruyordu. Rüzgâr uğulduyor ve her yerde küçük kar yığınları oluşturuyordu. Kasvetli ve karanlık gökyüzü, uçsuz bucaksız; sonsuz bir grilik şeklinde gerilmiş koyu renk bir tente gibiydi.

Bütün aile içeride, kocaman gölgelerin duvarda ve tavanda dans etmesini sağlayan, küçücük odayı ısıtıp aydınlatan mutfak ateşinin etrafında toplanmıştı.

Bir köşede, Mona ve Paddy önlerinde birkaç yırtık okul kitabıyla, birbirlerine sokulmuş oturuyorlardı. Eski, yontulmuş tahtanın üzerinde parlak sarı tebeşirle ufak tefek toplama işlemleri yapıyorlardı. Ben de onlara yakındım, duvara yaslanmış birkaç yastıktan destek alarak oturmuş, onları izliyordum.

Dikkatimi bu kadar çeken şey tebeşirdi. Uzun, ince, sapsarı bir çubuktu. Daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim. Tahtanın siyah yüzeyinde öyle belirgindi ki altın bir çubuk gibi etkilemişti beni.

Birden kız kardeşimin yaptığı şeyi yapmayı çok istedim. Sonra, ne yaptığımı tam olarak düşünmeden ve bilmeden kardeşimin eline uzanıp tebeşiri ondan aldım; sol ayağımla.

Bunu yapmak için neden sol ayağımı kullandım bilmiyorum. Bu birçok kişi için olduğu gibi benim için de muamma; çünkü küçükken ayak parmaklarıma ilgi göstersem de daha önce ayaklarımı böyle kullanmayı denememiştim hiç. Onlar da ellerim gibi işlevsiz olabilirlerdi. Ancak o gün sol ayağım, görünüşe göre kendi iradesiyle kardeşimin eline uzanıp kaba bir biçimde tebeşiri ondan aldı.

Tebeşiri ayak parmaklarımın arasında sıkıca tuttum ve dürtüsel bir şekilde tahtanın üzerine gelişigüzel karalamalar yaptım. Sonra durdum, neye uğradığımı şaşırmış bir halde ayak parmaklarımın arasındaki sarı tebeşir parçasına baktım; onun buraya nasıl geldiğini, bundan sonra ne yapacağımı bilmiyordum.

Ardından başımı kaldırdım ve herkesin konuşmayı bırakıp, sessizce bana baktığını gördüm. Kimse kımıldamıyordu. Küçük tombul yüzü siyah bukleleriyle çevrelenen Mona, kocaman gözleriyle ağzı açık bana bakıyordu. Ateşin karşısında, alevlerin yüzünü aydınlattığı babam oturuyordu. Öne eğilmişti; ellerini dizlerine koymuştu, omuzları gergindi. Alnımdan ter aktığını hissettim.

Annem elinde dumanı tüten tencereyle kilerden çıkıp geldi. Odadaki gerilimi hissederek masa ile ateşin arasında durdu. Odadakilerin bakışlarını takip etti ve köşedeki beni gördü. Gözleri yüzümden, parmaklarımın arasında tebeşiri tuttuğum ayağıma doğru kaydı. Tencereyi bıraktı.

Sonra, daha önce birçok kez yaptığı gibi, yanıma gelip çömeldi:

"Sana onunla ne yapılacağını göstereceğim Chris!" dedi yavaş ve garip bir tavırla. Yüzü, duyduğu heyecanla kızarmıştı.

Mona'dan başka bir tebeşir aldı, bir an tereddüt etti; sonra büyük bir istekle önümde yere "A" harfini yazdı.

"Aynısını yaz," dedi gözlerini ayırmadan yüzüme bakarak. "Aynısını yaz, Chris."

Yapamadım.

Etrafıma bakındım, bana çevrilen gergin, heyecanlı yüzleri gördüm. Hepsi o anda donmuştu, hareketsizdi ve hevesle bir mucize gerçekleşmesini bekliyorlardı.

Derin bir sessizlik vardı. Oda gözlerimin önünde dans eden ve gergin sinirlerimi uyku ve uyanıklık arasında bir hale getiren alevler ve gölgelerle doluydu. Kilerdeki musluktan damlayan suyun sesini, ocak rafındaki saatin gürültülü tıkırtısını ve ocakta yanan kütüklerin hafifçe çıtırdadığını duyabiliyordum.

Tekrar denedim. Ayağımı uzattım; tebeşirle sertçe yaptığım hamle eğri bir çizgi çizmekten başka bir şeye yaramadı. Annem tahtayı benim için sabit tutuyordu.

"Tekrar dene, Chris," diye fısıldadı, "tekrar." Denedim. Vücudumu kastım ve sol ayağımı üçüncü kez uzattım. Harfin bir tarafını çizdim. Diğer tarafın yarısını da çizdim. Sonra tebeşir kırıldı ve şaşkınlık içinde kalakaldım. Tebeşiri atmak ve vazgeçmek istedim. O anda annemin elini omuzumda hissettim. Bir kez daha denedim. Ayağım öne gitti. Titredim, ter-

ledim ve bütün kaslarımı gerdim. Ellerimi o kadar sıkmıştım ki tırnaklarım etime geçmişti. Dişlerimi o kadar sıkmıştım ki az kalsın alt dudağımı deliyordum. Odadaki her şey, etrafımdaki yüzler bembeyaz olana kadar dönüp durdu. Yine de "A" harfini yazdım. Önümde, yerde duruyordu işte. Titrekti, acemiceydi; kenarı eğri büğrüydü ve hiç düzgün olmayan bir orta çizgisi vardı. Ama basbayağı "A" harfiydi. Başımı kaldırdım. Bir an annemin yüzünü gördüm, yanaklarında yaşlar vardı. Sonra babam eğildi ve beni omzuna aldı.

Başarmıştım! Zihnime, kendini ifade etme şansını verecek olan şey başlamıştı. Evet, dudaklarımla konuşamıyordum ama şimdi sözlerden daha kalıcı şeylerle konuşacaktım; yazılı sözcüklerle.

Ayak parmaklarımın arasında tuttuğum bir parça kırık tebeşirle yere çizdiğim o bir harf, benim için yeni bir dünyaya giden yol, zihinsel özgürlüğümün anahtarıydı. Çarpık bir ağızla bir şeyler ifade etmeye can atan benim için, gerginliğimi rahatlatma kaynağıydı.

2

A-N-N-E

Annem, bana ayağımla A harfini çizmeyi öğrettikten sonra, bütün alfabeyi hemen hemen aynı yolla öğretmeye koyuldu. Kendisine mucizevi bir biçimde sunulan fırsatı değerlendirmeye ve benim dünyanın geri kalanıyla, eğer konuşamıyorsam yazılı olarak iletişim kurmama yardım etmeye karar vermişti.

Onun bu işe koyulmasına dair hatırladıklarım gayet net. Ev işleriyle çok meşgul olmadığı günlerde, beni ön taraftaki yatak odasına götürür ve bana harfleri öğretmek için saatlerini harcardı. Bir parça tebeşir ile her harfi tek tek yere yazardı. Sonra bir silgiyle onları silerdi ve bana aklımdan, ayak

parmaklarımın arasında tuttuğum tebeşirle harfleri yeniden yazdırırdı. İkimiz için de zor bir işti bu. Genellikle, gelip bir sözcüğü doğru yazıp yazmadığımı görmesi için inlediğimde, o kilerde akşam yemeğini hazırlıyor olurdu. Yanlış yazmışsam unlu elleriyle diz çöker, bana doğrusunu gösterirdi. Yazmayı öğrendiğim ilk şeyin ad ve soyadımın baş harfleri olduğunu hatırlıyorum: "C.B." gerçi sık sık karıştırır, B'yi C'den önce yazardım. Artık ne zaman biri bana adımı sorsa bir parça tebeşir alıyor ve büyük havayla "C.B." yazıyordum.

Çok geçmeden yalnızca iki baş harf yerine tam adımı yazmayı öğrendim. Bunu yapmayı başardığımda büyük bir gurur duymuş, kendimi oldukça önemli hissetmiştim.

Altı yaşıma geldiğimde, artık sırf kendi adımı yazmaktan sıkılmıştım. Başka bir şey yapmak istedim, daha büyük bir şey. Ama yapamıyordum, çünkü okuyamıyordum. Tek bildiğim Jim'in bunu yapabildiğiydi, Tony de yapabiliyordu, Mona ve Peter da. Sanırım kıskanıyordum.

Yavaş ve sıkıntılı bir sürecin sonunda annemle yirmi altı harfin üzerinden geçtim ve hepsini iyice öğrendim. Yanımda oturup bana ders verdiği zamanlarda dikkatlice dinlemem ve izlemem annemi teşvik ediyordu. Dikkatim nadiren dağılırdı.

Bir kış akşamı ateşin karşısında büyük at kılı sandalyede oturduğumuzu hatırlıyorum. Bebek, ocak taşının diğer tarafındaki beşikte uyumuştu. Annemle ikimiz loş mutfakta yalnızdık; babam tuğlacıların toplantısındaydı; kardeşlerim sokakta oynuyordu. Annem Peter'ın okul kitabını eline almış, Lir'in kötü kalpli üvey anneleri tarafından kuğulara dönüştürülen za-

vallı çocukları, Diarmut, Graine ve dokunduğu her şeyi altına çeviren kralla ilgili küçük hikâyeler okuyordu. Gölgeler odayı karartana ve küçük Eamonn uykusunda kımıldanıp ağlayana kadar bana kitap okumaya devam etti. Sonra ayağa kalkıp ışıkları açtı. Sihir bozulmuş ve büyü kaybolmuştu.

Alfabeyi bilmek savaşı kazanmanın yarısıydı, çünkü yakında harfleri bir araya getirip küçük sözcükler oluşturabilecektim. Bir süre sonra sözcükleri nasıl bir araya getirip cümleler oluşturacağımı öğrenmeye başladım. İlerliyordum. Ama kulağa geldiği kadar kolay da değildi. Şimdiden annemin benim dışımda ilgilenmesi gereken yedi çocuğu daha vardı. Neyse ki kız kardeşim Lily ya da diğerlerinin ona taktığı isimle Titch, ona çok yardım ediyordu. En büyüğümüz Lily, ailenin küçük annesi, siyah bukleleri ve parlayan gözleriyle ufak tefek, sıska bir çocuktu. İstediğinde çok tatlı olabiliyor, küçük bir meleğe dönüşebiliyordu. Ama kızdırıldığında hiç de melek gibi olmuyordu. Annemin yaşadığı zorluğu herhangi bir yetişkin kadından daha çabuk anlamış ve tepki vermişti. Diğer çocukların bakımıyla o ilgileniyordu; böylece annem bana daha fazla zaman ayırabiliyordu. Yemekleri yapıyor, küçükleri yıkıyor ve giydiriyor, büyüklerin de her sabah okula gitmeden önce kulaklarının arkasını yıkayıp yıkamadıklarını kontrol ediyordu. Fazlasıyla istekli bir gölge gibi bizi takip ediyordu herhalde, çünkü onun kabarttığı kulaklarıyla ve kara gözleriyle karşılaşıp ciddiyetle yaptığı ev hanımlığına tanık olan Jim ya da Tony, sık sık mahcup bir şekilde mutfağa sıvışırdı.

Hâlâ anlaşılır bir biçimde konuşamıyordum ama artık ailedekilerin iyi kötü anlayabileceği homurtulu bir dilim vardı.

Zorlandığımda veya ne demek istediğimi anlamadıklarında yeri işaret ediyor ve sol ayağımla sözcükleri yazıyordum. Yazmak istediğim sözcüklerin harflerini yazamadığımda çok öfkeleniyordum. Bu da homurtularımı daha da anlamsızlaştırıyordu.

Yedi yaşındayken pek fazla konuşmamama karşın, artık tek başıma doğrulabiliyor ve kemiklerimi kırmadan ya da annemin porselenlerini parçalamadan kalçamın üzerinde sürünerek bir yere gidebiliyordum. Ayağıma ayakkabı ya da başka bir şey giymiyordum. Annem küçüklüğümden beri, çıplak ayakla çok bakımsız göründüğümü söyleyerek, beni ayağıma bir şeyler giymeye alıştırmayı deniyordu. Ama ne zaman ayağıma bir şey geçirse ben hemen çıkarıyordum. Ayağımın örtülmesinden nefret ediyordum. Annem ayağıma çorap ya da ayakkabı giydirdiğinde, normal bir insan elleri arkasına bağlandığında ne hissederse aynı şeyi hissediyordum.

Zaman geçtikçe sol ayağıma daha fazla bağlanmaya başladım. O temel iletişim aracımdı, ailemin beni anlamasını sağlıyordu. Yavaş yavaş benim için vazgeçilmez oldu. Onunla, evdeki diğer kişilerle aramdaki engellerin bazılarını kırmayı öğrendim. Sol ayağım, bulunduğum hapishanenin kapısının tek anahtarıydı.

Yere bir şeyler yazdığım zaman, annem bana ders verirken yaptığım gibi tükürüp, topuğumla sürterek silmeyi, sonra hafızamdan tekrar yazmayı alışkanlık haline getirmiştim.

Ben altı buçuk yaşındayken bir gün doktor, futbol oynarken bileğini burkan kardeşimi görmeye geldi. Aşağıya indiğinde de beni parmaklarımın arasında tuttuğum tebeşirle yazı yazarken gördü. Çok şaşırdı, anneme benimle ilgili sorular sormaya başladı. Bütün söylenenleri anladığımı kendisine göstermemi istedi ısrarla. Annem beni masanın üstüne oturttu ve doktora benden, kendisi için bir şeyler yazmamı istemesini söyledi. Doktor bir an düşündü, sonra çantasından kocaman rapor defterini çıkardı, bana büyük kırmızı bir kalem verdi ve deftere adımı yazmamı istedi.

Kalemi ayak parmaklarımın arasına aldım, defteri kendime doğru çekip hazırlandım ve yavaş yavaş büyük harflerle adımı yazdım.

"Harika! Çok şaşırdım, Bayan Brown. Bu gerçekten..." diye söze başladı doktor. Birden durdu. Annem de utanıp kızarmıştı. Çünkü ben biraz tereddüt ettikten sonra sayfaya tükürmüş, ısrarla yazdığım şeyi silmeye çalışıyor, neden kurşun kalemle yazılanların tebeşirle yazılanlar kadar kolay silinmediğini anlayamıyordum.

Doktor, annemin özürlerini gülümsemeyle geçiştirerek başımı okşadı ve harika bir çocuk olduğumu söyledi. Daha sonra beni zaman zaman ziyaret etti ve yıllarca gelişimimi merakla takip etti.

Bu arada aile sürekli genişliyor, merdivenin basamakları giderek artıyordu. Ben de büyüyordum. Vücudum şekilleniyor ve gitgide büyüyordu; aynı şekilde zihnim de. Annem alfabe aşamasını çoktan geçtiğimi ve onun öğretmenlik güç-

lerini aşmak üzere olduğumu düşünüyordu. Annem yüksek sesle bir şeyler okurken oturup dinlemek bana yetmiyordu artık. Peter ve Mona gibi kendi kendime okumak istiyordum. Onlar ne yapıyorsa benim de yapabileceğimi göstermek istiyordum. Tükenmez kalem kullanmaya hiç alışamadım ama artık tebeşir yerine kurşun kalem kullanıyordum. Bir keresinde birkaç komşumuz merakla izlerken, babamın en iyi dolma kalemini kullanarak adımı yazmayı denedim. Ama her deneyişimde kalemin kâğıda yapışmaktan başka bir işe yaramadığını gördüm ve onu elimden fırlatıp attım, annemi utandırdım.

Diğerleri gibi okula gitmemin imkânsız olduğunu bilen annem, bana bu yolda nasıl en iyi şekilde yardımcı olabileceğini merak ediyordu. Çünkü zihinsel durumumun normal olduğundan emin olmasına karşın, fiziksel eksikliklerime bir de cahil olmanın getireceği zihinsel eksikliklerin eklenmesinden korkuyordu. Bu korku aklından hiç çıkmıyor, ona işkence ediyordu. Bunun nedeni hem sakat hem cahil bir çocuğa sahip olmanın utancı değildi, yalnızca ileriki yaşlarımda yaşayacağım olumsuzlukları düşünüyordu. Her şeyin ötesinde, beni kardeşlerimle mümkün olan her alanda eşit hale getirmek istiyor, okula gidemeyişimin olumsuz sonuçlarını azaltmak amacıyla elinden geleni yapıyordu. Bunu her gün yapacak zamanı ya da şansı yoktu, zaten dünya kadar işi vardı; işsizlik, hastalık ve diğer konularla ilgili sıkıntıları atlatmamız için uğraşıyordu. Böyle zamanlarda gülmek onun için zordu, yine de her zaman bir şekilde gülmeyi başarıyordu.

Annem meşgulken kendi kendime çalışıyor, karşılaştığım yeni sözcükleri yazmayı deniyordum. Ateş, resim, köpek, kapı ve sandalye gibi evde etrafımda bulunan nesnelerin adlarını yazıyordum. Bir sözcüğü yazmayı başardığımda kendimle gurur duyuyor, ne kadar iyi bir öğrenci olduğumu göstermek için bunları annemin yanında da yazmayı ihmal etmiyordum.

Bir gün Peter'ın okul kitabında rastladığım yeni bir sözcüğü öğrenmek için kendimi zorluyordum. Sonunda başardım ve ateşin yanındaki sandalyede oturmuş kardeşimi emziren anneme döndüm. Akşam olmuştu, azalan nisan ışığı yere şekiller oluşturarak düşüyor, cilalı maun masanın üzerindeki çatlağı ortaya çıkararak parıldıyordu. Çay henüz hazırlanmamıştı, diğerleri üst katta okulda öğrendikleri bir oyunu oynuyorlardı. Kanepenin bir köşesine oturmuştum, Peter'ın kitabı önümde, kalem sol ayağımdaydı. O gün, bu sözcüğü tek başıma öğrenemeyeceğimi düşünerek umutsuzluğa kapılıp sık sık annemin oturduğu yere baktım. Ama onu sandalyede yavaşça sallanıp, göğsünde tuttuğu bebeği emzirirken görünce, kafamı çevirdim. Annemin yardımı olmadan, öyle ya da böyle, bu sözcüğü kendi kendime öğrenmem gerektiğini hissediyordum.

Birkaç dakika sonra annemin sıçramasına, kucağındaki kardeşimin de huzursuzca kıpırdanmasına yol açan bir zafer çığlığı attım.

"Ne oldu Chris?" dedi annem. "Bebeği uyandıracaksın."

Ama umursamadım. Kendime özgü tuhaf homurdanmamla, hemen yanıma gelmesini istedim.

"Yeni bir sözcük, değil mi?" diye sordu, kollarının arasında uyuyan bebekle kanepenin köşesine doğru gelirken.

Gülümsedim ve kalemi alıp beni bu kadar uzun süre uğraştıran sözcüğü yazdım. Bitirdiğimde onayını almak için yüzüne baktım ve sayfanın kenarına yazdığım sözcüğe sessizce baktığını gördüm. Öyle uzun zaman hareketsiz kaldı ve düşünceli bir biçimde baktı ki; sonunda telaşlanıp onu ayağımla dürttüm. Döndü, ellerini omuzlarıma koydu ve gülümsedi.

Yazmayı öğrendiğim yeni sözcük "A-N-N-E" idi.

3

"EV"

Yedi yaşında ve erkek kardeşlerimin de yardımıyla yaşıtlarımla arkadaş olmaya başlamıştım. Okuldan sonra oyun oynamak için dışarı çıktıklarında beni de götürüyorlar ve "gezinti arabası" dedikleri paslı, eski bir arabayla beni taşıyorlardı. Hayatımın en güzel yıllarının bazıları o yamuk saplı, eciş bücüş tekerlekli, ılık bir haziran akşamının alacakaranlığında veya aralık gecesinin soğuk griliğinde aydınlatılmış sokaklardan geçerken ve karanlık, ürkütücü geçitlerde sürülürken gıcırdayıp homurdanan o arabada geçti.

Çok geçmeden benim de birlikte çok eğlendiğim arkadaşlarım oldu. Bunlar bizim mahalleden çocuklardı ve hiç soru sor-

madan beni aralarına kabul edecek kadar samimi ve gençtiler. Benimle birlikte büyümüşlerdi ve bir şekilde benimle arkadaş olmak, onlara benimle büyümemiş olan çocuklarla arkadaş olmaktan daha kolay geliyordu. Aslında çoğu benim sorunumu garip bir üstünlük, nerdeyse tanrısal bir özellik olarak görüyordu. Bana tuhaf, çocuksu bir tavırla saygı gösteriyorlardı.

Artık arabada beni arkadan destekleyecek yastıklar olmadan oturabilecek kadar gelişmiştim. Bu gezintiler sırasında pek çok kez düşmüştüm. Dönemeçlerde son hızla gittiklerinde araba devriliyordu, ben de bağrış ve çığlıklar arasında yere yuvarlanıyordum. Ancak böylece dayanıklılığım arttı, düşmeyi ve bu düşüşleri birkaç morluk ve çizikle atlatmayı öğrendim. Bütün bunlar bana büyük heyecan yaşatıyordu.

Evimizdeki en önemli şey yemekti. Biz çocuklar için yemek vakitleri gelmek bilmiyordu. Annem sofrayı kurana kadar hepimiz sabırla bekliyor, sonra sıraya giriyorduk. Kalçamın üzerinde sürünerek aralarından geçip genellikle ilk sırayı kapıyordum. Kendimi bir sandalyenin önüne atıyor, büyüklerden birinin beni oturtmasını bekliyordum. Sonra, kimin yemekte diğerlerini geçeceğini göstermek için mücadele başlıyordu. Kimse işin içme kısmını pek umursamıyordu. Asıl amacımız kusmadan, tüketebileceğimiz kadar ekmek ve yağ ile karnımızı doyurmaktı. Tabii ben kendi başıma yiyemiyordum. Ancak bu benim yarışmalara aktif biçimde katılmamı engellemiyordu. Annemle babam yanımda oturuyor, bana yemeğimi yediriyorlardı. Ekmeği kaldırıp ağzıma sokmaktan sık sık elleri yorulurdu.

"Orduyu doyurmaktan farkı yok!" diye yakınıyordu babam, ekmek tabağına yedinci ya da sekizinci kez uzanırken.

Hepimiz birbirimizi geçmeye çalışıyorduk. Hepimiz kendi çapımızda iyiydik ama hep Peter kazanıyordu. Annem; "Kaç?" diye sorduğunda, bir ağızdan, "Üç dilim," diye bağırarak cevap veriyorduk.

Çaydan sonra, dışarı çıkmamaya karar verdiysek, toplanıp saklambaç ya da körebe oynuyorduk. Böyle zamanlarda olacakları gören babam hemen sandalyesinden kalkıyor, gazetesini bırakıyor, paltosunu ve şapkasını giyiyor, kapıdan çıkarken anneme "Hepsi yatınca dönerim." diyordu.

Kimin körebe olacağını belirlemek için havaya bozuk para atıyor ve "Yazı mı tura mı?" diye bağırıyorduk. Biri eski bir atkı ya da çorap getiriyordu; bu, seçilen kişinin gözüne bağlanıyor ve oyun başlıyordu. Herkes körebenin etrafında kahkahalar atarak dolaşıyor, o da uçan bir kol ya da sallanan bir ayak yakalamak için etrafını yokluyor, bir yandan da "şakacıktan" vuruşlar ya da iteklemelerle mücadele ediyordu. Pek yumuşak bir oyun değildi.

Bazen körebe rolü benim oluyordu. Gözlerimi atkıyla bağlıyorlardı. Herkes yerine geçip "Hazır!" diye bağırana kadar bekliyordum.

Bir an duruyor, içlerinden birinin nereye saklandığını ele veren bir nefes ya da kıkırdama sesi duymak için bekliyordum. Ardından sesin geldiği yere doğru dikkatle, o noktaya varıncaya kadar kendimi sürüklüyordum. Sol ayağımı uzatı-

yor, Peter'ın pantolonunun paçasını veya Mona'nın elbisesinin kenarını yakalamak için ayak parmaklarımı geriyordum. Birini yakaladığımda onu kendime doğru çekiyor, bacaklarımı ona doluyor ve bağırarak ya da genellikle nefessiz kalarak teslim olduğunu söyleyene dek tutuyordum. Sonra bırakıyordum, gözümdeki atkı çözülüyor ve sıra diğerlerine geçiyordu.

Sekiz yaşındaydım. Cadılar Bayramı gecesi annemle babam dışarıdayken, küçük bir parti yapmak için birkaç arkadaşımızı eve getirdik. O gece ev yalnızca bize aitti, buna ihtiyacımız vardı çünkü oldukça kalabalıktık. Üç kız kardeşim de arkadaşlarını getirmişlerdi, böylece yedi kız ve onun iki katı kadar erkek olmuştu. Herkes garip kostümler giymiş, korkunç maskeler takmıştı. Kısa sürede elmaları, fındıkları ve diğer yiyecekleri bitirdik. Sonra saklambaç oynadık. Ben zorlanmayacaktım; çünkü kızlardan birinin, kırmızı yanaklı, kumral, bukleli saçlı, tombul, kısa boylu bir yaratık olan Sally'nin, Mona'ya banyodaki büyük küvete saklanacağını, çünkü herkes içinin su dolu olduğunu düşüneceği için –genellikle öyle oluyordu– kimsenin oraya bakmayı akıl etmeyeceğini söylediğini duymuştum. Ancak her nasılsa o gece küvet boştu ve Sally ideal saklanma yerini bulduğundan emindi.

Sally'nin varmasına fırsat kalmadan, olabildiğince hızlı bir biçimde karanlık banyoya doğru emekledim ve büyük emaye küvetin altına gizlendim. Burada eski botlar, giysiler, içki şişeleri gibi bir sürü şey tıkış tıkıştı; her kımıldadığımda eski şemsiyenin ucu kaburgalarıma batıyordu. Ama dayan-

mayı başardım, birkaç dakika sonra birinin banyoya girdiğini ve küvete doğru geldiğini duydum. Gizlice bakınca, mutfaktan gelip kapıdan sızan ışıkta, ayaklarında sandaletler olan bir çift ince beyaz bacağın yarısını gördüm. Onun Sally olduğunu biliyordum.

Küvete girdiğini duydum ama düşündüğüm gibi kapağı üzerine çekmedi. Onun ne kadar aptal olduğunu düşündüm; çünkü biri gelse, beyaz ipek bir elbise giydiğinden, karanlıkta bile onu kolayca görebilirdi.

Birkaç dakika sonra içeri biri girdi. Çivili botların beton yerde çıkardığı sesten gelenin oğlanlardan biri olduğunu anladım. Bunu bekliyordum ve Sally'nin kaçmasına fırsat bırakmadan, birilerinin gelip onu yakalaması için bağırmayı planlamıştım. Bağırmaya hazırlanarak nefes aldım ama çivili botlar küvete yaklaştı. Bir ses, arkadaşlarımızdan biri olan Charlie'ye ait olduğunu anladığım ses, fısıldadı:

"Sally, orada mısın?"

"Charlie? Evet, bekliyorum," diye karşılık verdi hemen Sally. Ardından dikkatle ekledi: "Ses çıkarma."

"Çıkarmam," dedi Charlie. Sonra küvetin kenarına çıkıp içeri girdi. Kapağın ikisinin üzerine kapandığını duydum.

Sürünerek saklandığım yerden çıktım, boynumun çatırdadığını hissettim ve küvetin yanına oturup dinledim. İçeriden kıkırdama ve bastırılmış kahkaha sesleri geliyordu. Yaklaştım ve arada birkaç santim mesafe bırakarak kulağımı kapağın aralığına yaklaştırdım. Artık rahatça duyabiliyordum.

Sally'nin "Beni seviyor musun?" diye sorduğunu duydum, sonra kıkırdadı.

"Tabii," diye cevapladı Charlie ciddi bir şekilde; bunu gürültülü bir öpücük takip etti.

İğrenerek geri çekildim; çünkü Charlie'nin diğer oğlanlar yerine bir kızın yanında duracak kadar hanım evladı olduğundan emin olmuştum. Kapıya doğru sürünürken aklıma bir şey geldi.

Tekrar küvete doğru sürünürken kendi kendime gülümsedim, olabildiğince sessiz hareket ederek kendimi küvetin kenarına doğru kaldırdım, musluklara yaklaşmak için eğildim. Biraz ses çıkarmıştım gerçi; ama ikisi de bunu duyamayacak kadar meşguldü anlaşılan.

Ellerimi kullanamıyordum; ama içinde bulunduğum durumda ayaklarımı da kullanamıyordum. Bu yüzden biraz daha uzandım ve alnımı musluklardan birine dayadım; canım çok acıdı ama başımla yavaşça musluğu çevirdim. Biraz sonra musluk tamamen açıldı ve sular küvete akmaya başladı.

Aşağı indim ve bir örümcek kadar hızlı emekleyerek kapıya doğru ilerledim. Arkamdan küvetin kapağının hızla açıldığını ve Sally'nin Charlie'yle birlikte yere yuvarlanırken "Anne! Anne!" diye bağırdığını duydum. İkisi de gözlerindeki suları silemeden tam zamanında kapıdan çıkıp mutfağa girdim.

Sally de Charlie de ondan sonra bir daha evimize gelmedi.

Noel bizim için her zaman, kutlama yapmak için pek fazla şeyimiz olmadığında bile, keyifli geçerdi. Evde ne kadar az para olursa olsun, Noel Baba hep daha büyük ve heyecan verici görünmelerini sağlayacak, parlak renkli bir sürü kâğıda sarılmış küçük hediyeler getirirdi. Kâğıtları açar, Dublin'in kimsenin adını bile duymadığı köşelerinde ve ara sokaklarında bulunan ucuz, basit dükkânlardan alınmış ucuz, basit oyuncaklarla karşılaşırdık. Ancak Noel sabahı yastıklarımızın üzerinde duran bu hediyeler bizim için en pahalı oyuncak trenlerden de arabalardan da daha çok şey ifade ederdi.

Noel'den bir gece önce benim dışımdaki çocuklar yatağa erken gönderilirdi. Annem haftada yarım kron ödeyerek bir radyo almayı başarmıştı ve her Noel arifesinde Kimmage Manor'daki Holly Ghost Fathers'dan gelen ayini dinlememe izin verirlerdi, çünkü ben diğerleri gibi ayine gidip kalabalığa karışamıyordum. Annem bana dua etmeyi öğretmişti, radyodan dinlerken ayini az çok takip edebiliyordum ama rahibin söylediği her şeyi anlayamıyordum; özellikle babamın Latince olduğunu söylediği tuhaf dilde konuştuğunda. Zaman zaman kendime rahiplerin neden bütün duaları Latince okuduğunu sorardım. Peter, bunun nedeninin bütün azizlerin sadece Latince konuşması ve Tanrı'nın İngilizce anlamaması olduğunu söylemişti.

Yaşım büyüdükçe annem ilahiyatla ilgilenmemi sağlamak için çok uğraştı, ama bu ilgimi hiçbir zaman Kral Lir ve kuğu çocuklarıyla ilgili hikâyeler kadar çekmedi. Annem

bana Tanrı'nın dünyayı yedi günde nasıl yarattığını anlattığında, bunu sorgusuz sualsiz kabul ettim. Ancak Lir'in hikâyesini anlattığında çocukların nasıl kuğuya dönüştüğü, üvey annelerinin bunu nasıl yaptığı konusunda bir sürü soru sormuştum. Bunun kesinlikle daha iyi bir hikâye olduğunu düşünüyordum. Tony, bana dünyadaki her şeyi Tanrı'nın inşa ettiğini söylediğinde, ona pis bir yalancı olduğunu söyledim, çünkü babam, evleri sadece duvar ustalarını yapabileceğini söylemişti ve Tanrı'nın duvar ustası olmadığını biliyordum.

Tony yabani bir çocuktu. Evde ve dışarıda başını sürekli belaya sokuyordu. Romeo gibiydi. Mahallenin kızları onun peşinden koşuyordu; ama Tony hiçbirini biraz olsun önemsemiyordu, mahallenin en güzel kızı kabul edilen Nancy'i bile. İçimizde en yakışıklı olan oydu; uzun boylu, soluk yüzlü bir genç adamdı. Çok güçlüydü, çabuk öfkeleniyordu; kıvırcık siyah saçları, kocaman elleri vardı. Gülümsediğinde ve kahkaha attığında bembeyaz dişleri parlardı. Evdeki herkes ondan çekinirdi, ben de onu ilk kahramanım ilan etmiştim.

Bir keresinde başı derde girdiğinde ona yardım etmiştim. Ben sekiz yaşındaydım, Tony ise on üç. Bir arkadaşıyla, bir şey yüzünden kavga etmişler, Tony çocuğu yere yapıştırıncaya kadar dövmüştü. Sonra biri bunu babama ispiyonladı. Tony bir temiz sopa yedi ve bir hafta süreyle arka taraftaki odaya kapatıldı.

Ertesi gece Cadılar Bayramı'ydı. Bütün "çete" havai fişek almak için para biriktirmişti. Herkes çok iyi vakit geçirecekti. Ama babam taviz vermiyordu. Tony evde kalmak ve "dersini almak" zorundaydı. Kaçarı yoktu.

Zavallı Tony çaresizdi. Evde hiç kimse ona yardım etmeyecekti.

Kapının arkasında, "Keşke yedek anahtarım olsa," diye homurdanıyordu. Ama kimsenin onu dinlediği yoktu.

Onlara çok kızmıştım. Sırf cesaretli olduğumu göstermek için Tony'ye yardım etmek istiyordum. Ne yapacağımı tam olarak bilmiyordum ama anahtarın annemin önlüğünün cebinde olduğunu biliyordum. Babamın ona anahtarı oraya koymasını, çünkü en güvenli yerin orası olduğunu söylediğini duymuştum.

Sorun anahtarı oradan nasıl alacağımdı.

Derken aklıma bir fikir geldi. Bundan hoşlanmamıştım ama başka çare yoktu.

Kanepenin üzerinde oturmuş, babamın kıyafetlerini diken anneme doğru emekledim. Üzüntüyle ve gürültülü bir biçimde içimi çekerek başımı kucağına koydum. Bu hiç bana göre bir davranış olmadığı için şaşırdı. Şımartılmaktan nefret ederdim.

"Ne oldu, yoruldun mu?" dedi iğneyle ipliği bırakırken. Üzgün üzgün başımı salladım. Durdu ve beni kucağına aldı.

"Kum adamın gelmesi için sana bir şarkı söyleyeceğiz,"

dedi. Yumuşak bir sesle, herkesi uyutabilecek eski bir İrlanda türküsü söylemeye başladı.

Gözlerimi kapattı, birkaç dakika sonra gayet inandırıcı bir biçimde horluyordum. Sonra dikkatle sol ayağımı annemin önlüğünün cebine doğru yaklaştırdım, durdum ve yeniden hareket ettirdim, bu kez ayağım tamamen cebin içindeydi. Dikkatle içerdekileri keşfetmeye başladım. Makas, düğme ve makara gibi her türden ıvır zıvır vardı. Tam vazgeçmek üzereyken parmaklarım soğuk bir metale değdi. Sonunda anahtarı bulduğumdan emin oldum. Anahtarı ayak parmaklarımla kavradım ve ayağımı yavaşça annemin cebinden çekip çıkardım.

Bütün bunları öylesine sessiz ve dikkatli yaptım ki annem hiçbir şeyden şüphelenmedi. Yalnızca uykumda hareket ettiğimi düşündü.

Biraz sonra beni yavaşça kanepeye yatırdı, üzerime beni sıcak tutsun diye eski bir palto örttü. Kendi kendine şarkı mırıldanmaya devam ederek, akşam yemeğini hazırlamak için kilere gitti.

Annem mutfaktan çıkar çıkmaz üzerimdeki mantoyu attım, kanepeden aşağı kaydım ve olabildiğince hızlı bir şekilde kapıya doğru süründüm. Neyse ki kapı açıktı, böylece koridora çıktım. Merdivenleri yengeç gibi geri tırmanarak boynumu kırmadan üst kata ulaştım.

Sol ayağımla odanın kapısını ittim. İçeriden ağabeyimin kuşkulu sesi geldi.

"Kim o?" Ben olduğumu anlamasını sağladım. "Ne istiyorsun?" diye sordu.

Homurdanarak anahtarın bende olduğunu anlattım. Birden içeride bir gürültü oldu, bir dakika sonra Tony ve ben kapının iki tarafında çömelmiş, anahtar deliğinden birbirimize bakıyorduk. Hayatımızda ilk ve son kez göz gözeydik.

"Güzel. Kapının altından atabilir misin?" dedi Tony. Denedim ama kapının altı anahtarın geçebileceği kadar geniş değildi. Yarı yolda sıkıştı.

"Yapacağım!" dedi ağabeyim kararlı bir sesle. Pantolonunun cebinden çakısını çıkardı ve kapının altını yarım parmak genişliğinde oydu.

"Şimdi dene," dedi. Anahtarı tekrar ittim, bu kez kapının altından kolayca geçti. "Oldu bu iş!" diye bağırdı. Ayağa kalktığını duydum. Birkaç saniye sonra kilit açıldı ve Tony yüzünde kocaman bir gülümsemeyle dışarı çıktı.

Kulağıma doğru eğildi. "Sen çok cesursun Chris," dedi. "Çoğundan daha iyisin."

Sonra bir atlet gibi merdivenlerden aşağı koştu, son basamağa gelince durup el salladı ve gülümsedi. Ardından ön kapıyı sessizce açıp dışarı çıktı.

Güçlükle merdivenlerden indim, mutfağa doğru süründüm. Annem hâlâ yemekle meşguldü. Kanepeye gittim. Anahtarın yokluğunu fark etmemişti bile.

Daha sonra babam, Tony'nin oyduğu yere bakarak büyük bir öfkeyle, "Kapıya ne oldu?" diye sordu.

"Farelerdir," diye karşılık verdi dua etmek için diz çökmüş olan Tony.

4

HENRY

Sekiz yaşında da hâlâ o eski arabaya biniyordum ve içinde asil bir kral gibi oturuyordum. Bu araba çirkin, eski püskü bir şeydi, kimseden iyi muamele görmüyordu. Hep tekmeleniyor, devriliyor, itiliyor ve üstüne basılıyordu. Herkes onunla alay ediyordu. Ama benim gözümde neredeyse bir insan gibi sevilmeye değerdi. Benden başka kimsenin takdir edemeyeceği garip bir saygınlığı vardı sanki.

Ona Henry adını vermiştim. Açık havadaki hayata dair ilk izlenimi, onun sağından solundan tüyler çıkan koltuğunu üzerinde yaşamıştım. O gün yüzümde hissettiğim, kalabalık sokaklarda benimle birlikte koşan ıslak rüzgârı hatırlayabiliyorum. Karan-

lık bir kış gecesi, oluklardan sular akarken sokak lambasının yansımasıyla suyun altın bir ırmak gibi göründüğünü ve sokak lambasının altında erkek kardeşlerim arkadaşlarıyla kâğıt oynarken, o arabanın içinde oturduğumu hatırlıyorum.

İhtiyar Henry benim tahtımdı. Onun üzerinde diğerleriyle macerayı ve heyecanı tattım. Beni gittikleri her yere, hatta hafta sonları mahalle sinemasına bile götürüyorlardı. Büyük ağabeyim Jim'in sırtına binerek içeri giriyordum. Diğer çocukların bana nasıl baktıklarını ve Jim'in onlara nasıl "Defolun!" dediğini fark ediyordum. Yine de bunu pek düşünmüyordum çünkü ağabeyimin sırtına binmemin ne sakıncası olduğunu anlamıyordum. Kendimi bildim bileli hep birilerinin sırtına biniyordum. Nedenini bilmiyordum.

"Filme" gitmeyi seviyordum. Işıkların sönmesi ve bütün sinemanın karanlığa gömülmesi, arkamızdan gelen ince, uzun bir ışık huzmesinin karanlıktan ve başımızın üzerinden geçip büyük ekrana düşmesi, onu parlaklaştırıp canlandırması, gözlerimizi kamaştırması, sonra ani bir sessizliğin ardından filmin başlaması çok hoşuma gidiyordu.

Bir keresinde sinemadayken, Peter ve bazı arkadaşları bana sigara içirmeye çalışmışlardı. O gün daha erken saatlerde, Peter'ın babamın cebinden aşırdığı bir paket sigarayı içmeye çalışıyorlardı. Ancak ağzıma sigarayı koyduklarında, yakmalarına fırsat vermeden çiğnemeye başladım ve hepsini yedim! Peter bana dehşetle baktı; yemyeşil olmamı ya da tükürmemi bekliyordu. Bense sırıttım ve biraz daha versinler diye ağzımı açtım. Vermediler!

Yaz gelmişti. Cansız, küçük unutmabeni çiçekleri duvar boyunca cesurca açmıştı, küçük birer yıldızı andıran çiçeklerin hepsi mavi, beyaz ve kırmızı benekliydi. Yan komşumuzun bahçesindeki büyük ağaç açık yeşil yapraklarla bezenmişti; kabuğuna yapışan yosunlar nemli görünüyordu ve güneşte küçük çiy taneleriyle parıldıyordu. Sokakta sinekler çöp tenekelerinin çevresinde kümeler halinde dolaşıp vızıldıyorlar, eşiklerde ya da bahçelerde uyuyan köpeklerin tepelerinde uçuyorlardı.

Hava sinemaya gitmek için fazla sıcak ve nemliydi. Bu yüzden erkek kardeşlerim, ihtiyar Henry'ye bahar temizliği yaptılar ve beni Dublin'in kenar mahallerinde uzun "yürüyüşlere" çıkardılar. Pazarları beni, günü çimlerde geçirdiğimiz Phoenix Parkı'na götürüyorlardı. Sonra "Donnely's Hollow"a iniyor, paslı, eski bir kapta çay yapıyor, sandviç yiyor, hiç yaşanmamış olaylarla ilgili hikâyeler anlatıyor, hava kararıp eve gitme vakti gelene kadar orada kalıyorduk.

Bu küçük gezilere gitmek çok eğlenceliydi. Erkek kardeşlerim beni gezdirirken kimi zaman insanlar durup bana bakıyorlardı. Bu beni üzmüyordu çünkü bana neden baktıklarına dair hiçbir fikrim yoktu. Zihnimin derinliklerinde, bir yerlerde insanların geçerken durup komik bir şekilde bana bakmalarına neden olan bir tuhaflık; benimle ilgili bir tuhaflık olduğuna dair bir düşünce vardı herhalde. Ancak bu garip bir düşünceydi ve beni korkutuyordu. Bu yüzden bunu pek düşünmemeye çalışıyordum. Yalnızca mutlu olmak istiyor-

dum. Bir de erkek kardeşlerimin benim mutlu olduğumu görmelerini.

Yine yaklaşık sekiz yaşımdayken, bir gün Dublin'in dışında küçük bir kır gezisine çıktığımızı hatırlıyorum. Eylül ayında güneşli, ılık bir pazar sabahı, saat on civarında yola çıktık. İhtiyar Henry bir gece önce özel olarak yağlanıp parlatılmıştı, bu yüzden o sabah daha az ses çıkarıyordu. Peter kitaplarını tavan arasına boşalttı ve okul çantasını sandviçlerle ve bir şişe sosla doldurdu. İki şişe süt, arabamdaki minderin altına sokuldu. Araba her sarsıldığında bunlar sırtımı acıtıyordu. Beş kişiydik; iki erkek kardeşim, iki arkadaş ve ben. Hepimiz pazar kıyafetlerimizi giymiştik. Peter, Tony'den aşırdığı briyantinle saçlarına şekil vermişti. "Şimdi Clark Gable'a benzedim, değil mi?" dedi, yatağımızın üzerindeki duvarda asılı duran tozlu aynaya bakarak. O sırada merdivenlerde ayak sesleri duyuldu ve Tony'nin söylenerek geldiğini fark ettik. Peter, kendini yatağın altına atarken, "Ben kayboluyorum!" diye fısıldadı. Sonra kapı açıldı ve Tony kafasını içeri uzattı.

"Peter'ı gördünüz mü?" diye sordu gözlerini odada gezdirerek.

"Ayine gitti," diye cevap verdi Paddy, kravatını düzeltirken.

"Yine briyantinimi çalmış," diye homurdandı Tony, öfkeyle merdivenlerden inerek.

"Gitti mi?" diye sordu Peter yatağın altından bakarak.

"Evet, ama seni yakalarsa öldürecek!" diyerek onu uyardı Paddy.

"Burası amma tozluymuş," dedi Peter üstünü silkeleyerek, her zamanki gibi umursamazdı.

Sonunda yola çıktık ve birkaç saat sonra bir dağ nehri kıyısında kamp kurduk. Kıyıya oturdum ve güneşin ışınlarının yansıdığı suyu, dipte dalgalanan yeşil yosunların arasında gölgeler gibi çırpınıp duran küçük balıkları izleyip büyülendim. Küçük gümüşi yaratıklardan oluşan küçük bir grup, hemen altımda bir kayanın etrafında toplandılar. Alelacele sandaletlerimi fırlattım ve ayak parmaklarımla balıklardan birini yakalayabileceğimi zannederek sol ayağımı suya daldırdım. Ancak balıkların huylarını bilmiyordum. Birden ok gibi fırlayıp karşı kıyıya vardılar; ayağım oraya yetişemezdi.

Güzel bir gün geçirdik. Paddy yakınlardaki bir çiftlikten gelen inekle arkadaş oldu. İri, şişman, mahmur gözlü, kocaman kuyruğu arka bacaklarına ip gibi dolanmış, kahverengi bir hayvandı.

"Onu sağacağım!" dedi, hepimiz güldük. Ama Paddy, ineğin kulağına şefkat dolu sözler fısıldayıp onu sakinleştirdi. Sonunda hayvanın hareketsiz durmasını sağladı. Kendi de bir kütüğün üzerine oturdu, kovayı ineğin altına koydu ve bize dönüp sırıttı. "Seyredin!" dedi.

Seyrediyorduk. Ancak Paddy elini uzatıp ineğin memesine koyduğu anda inek öfkelenip arka ayağıyla saldırdı ve onu sırtüstü yere devirdi. Sonra kuyruğunu sallayarak yürüyüp gitti.

"Ne de olsa o da bir dişi!" dedi Paddy. Hepimiz kahkahalarla güldük.

Akşama doğru eve doğru yola koyulduk, ama yarı yola vardığımızda acıkmıştık. Yiyeceklerimiz iki saat önce bitmişti; boş süt şişelerinden başka bir şeyimiz yoktu. Alacakaranlık çöküyordu ve önümüzde uzun bir yol vardı. Ben aç olsam da iyi durumdaydım, çünkü diğerleri gibi yürümem gerekmiyordu. Onlar beni sırayla iterken ben arkama yaslanmış, oturuyordum.

"Açlıktan ölüyorum," diye yakındı Peter omuzlarını düşürerek.

"Sus, ben de açım," diye homurdandı Paddy ve yürümeye devam etti.

Paddy, Peter'a, hepimizin kurtlar gibi yemek yediğimizi düşünerek daha fazla sandviç getirmesi gerektiğini söyledi. Peter ona küfrederek cevap verdi.

Tam hepimiz kendimizi kaybetmek üzereyken, birden demir kapısı olan, etrafı beton duvarlarla çevrili büyük bir ev gördük. Ön cephesi dalları duvardan sarkan, çeşit çeşit, güzel yemişlerle dolu meyve ağaçlarıyla kaplıydı. Hemen durduk.

Önce meyve ağaçlarına, sonra birbirimize baktık.

Peter ikinci kez "Açlıktan ölüyorum," dedi gözleri armutlara ve elmalara takılı kalmıştı.

"Ben de öyle," dedi arkadaşlarımızdan biri, elinin tersiyle ağzını silerek.

Bir diğeri karnını ovuşturarak "Ben de," dedi.

Peter dikkatle çevreye göz attı. "Görünürde kimse yok," dedi. "Belki arabayı duvara yaklaştırırsanız üzerine çıkabilirim ve..."

En büyüğümüz olarak gönülsüz de olsa kendini uslu durmak zorunda hisseden Paddy hariç, hepimiz bu planı kabul ettik. Diğerleri liderlik etmesi için ona baktılar. Paddy bir şey söylemeyince, Peter sabırsızlanarak, "Evet," dedi, "ne yapacağız?"

Ağabeyim ağırlığını bir ayağından diğerine verdi, genzini temizledi ve son derece ciddi bir tavırla konuştu: "Yedinci emir: Çalmamalısın!"

"Korkak!" diye bağırdılar diğer üçü duvara doğru hızla koşarlarken. Biri bacaklarını birleştirip eğildi, Peter onun omuzlarına çıktı. İlk meyveye ulaştı ve bunu aşağıda ceketini açmış bekleyen üçüncü çocuğa attı.

Paddy daha fazla dayanamadı. Arabamı duvara yaklaştırdı ve bir köşesine çıktı. Böylece kıpkırmızı elmalara ve sarımsı kahverengi armutlara ulaşmak için kolunu uzatması yetti.

Bir kucak dolusu elma ve armut topladıktan sonra Paddy, "Tamam, yeter, açgözlü olmayın," dedi. Aşağı indiler; topladıkları meyveleri beşimiz arasında paylaştırdılar. Bunları yemek için yolun çimenli tarafına oturduk.

Peter, bana armut yedirirken; "Bunlar eve gidene kadar bizi idare eder," dedi.

Paddy dindar bir karşılık verdi. "Ama günah çıkarırken bunu anlatmak zorunda kalacağız."

"Bu gerçek bir günah değildi," dedi Peter elmasını yerken. "Kimse eksikliklerini hissetmeyecek."

Arkadaşlarımızdan biri olan Bob, başını eğmiş bir köpeği dinlerken, "Kim var orada?" diye sordu.

O sırada köşeden gelen ayak seslerini duyduk.

Peter, bize göz kırptı ve etrafı kollayıp sürünerek köşeye doğru gitti. Soluk soluğa koşarak geri geldi.

"Mahvolduk! Polis geliyor!" dedi.

Paddy'nin yüzü yemyeşil olmuştu. Hareket edecek hali kalmamış gibiydi. "Ne olacak bize?" diye sordu çaresizce.

"Kaçalım!" dedi Bob ayağa fırlayarak.

"Christy'yi burada bırakamayız, değil mi?" diye atıldı Peter, ayak sesleri yaklaşırken. Derken aklına bir şey geldi; "Çabuk," dedi, diğerlerine dönerek. "Her şeyi Christy'nin minderinin altına sokun!"

Soru soracak vakit yoktu. Birkaç saniye içinde bütün meyveleri aldılar, beni arabadan kaldırıp meyveleri minderin altına soktular, sonra beni üstüne oturttular.

Polis köşeden döndü ve bizi görüp yavaş yavaş yanımıza geldi.

"İyi akşamlar çocuklar," dedi gülümseyerek. Başımı okşadı, "Vakit biraz geç olmadı mı küçük bey? Saat neredeyse sekiz."

Diğerleri sakin görünmeye çalışıyorlardı ama huzursuzdular ve kıpırdanıp duruyorlardı.

Polis, dostça bir tavırla; "Şimdi onu eve götürün, çocuklar," dedi. "Daha fazla oyalanmayın. Hoşçakalın," dedi. Sonra yanımızdan ayrıldı ve geldiğimiz yoldan yukarı doğru yavaş yavaş yürüdü.

Çocuklar, polis gözden kaybolana kadar beklediler, sonra elmalarla armutları çıkardılar. Meyveler pek iç açıcı görünmüyorlardı.

"Ay, bunları geri koyun!" diye söylendi Paddy, meyveleri görünce. "Tanrı bunları çalmamızdan hoşlanmadı."

Bunun üzerine, ezilip yapış yapış olan meyveleri üzüntü içinde evin duvarına bıraktılar. Yeniden yola koyulduk. Saat onda eve vardığımızda açlıktan ve yorgunluktan ölüyorduk.

"Eğlendiniz mi?" diye sordu annem bizi kapıda görünce.

Peter ve Paddy bakıştılar, sonra ikisi de bana baktılar.

"Evet," dedi Peter, başka bir şey söylemedi.

Ertesi gün moralimiz daha iyiydi. Tony ve Jim, onları eve fazla uzak olmayan kanalda yüzerlerken izlemem için beni de götürdüler. Çok sıcak ve bunaltıcı bir gündü. Neredeyse hiç güneş ışığı yoktu; yalnızca havayı üzerimde basınç yaratan, somut, dokunulabilir bir hale getiren ağır bir sıcak vardı.

Kanala ulaştığımızda orada toplanmış olan bir sürü çocuk gördük. Kimileri yüzüyordu, kimileri –çoğu kızdı- suyun derin olmayan yerlerinde eteklerini dizlerinin üzerine çekerek yürüyorlardı. Bazıları da kurumak için çimlerde yatıyor ve birbirlerine çakıl taşı atıyordu. Taşlar etrafa su sıçratınca, ortalık kahkaha ve çığlıklarla inliyordu. Köprünün üzerinde kalabalık bir izleyici topluluğu vardı.

İki erkek kardeşim beni her şeyi görebileceğim bir yere yerleştirdiler. Sonra köprünün altında soyundular, mayolarını giyip suya daldılar.

Bütün o gürültü ve heyecanın ortasında sıcakladığımı, yapış yapış olduğumu ve biraz da kıskançlık duyduğumu hissettim. Elbiselerimi yırtıp erkek kardeşlerimin yaptığı gibi suya atlamak istiyordum.

Birden kendimi, "A" harfini ilk defa yazdığım o günkü gibi hissettim. Diğerlerinin yaptığını yapmak, hissettiğini hissetmek, bildiğini bilmek için garip bir heves ve bilinçsiz bir kararlılık vardı içimde. O anda suya girmeyi her şeyden fazla istiyordum.

Biraz sonra Tony vücudu parlayarak ve saçları alnına yapışmış halde kıyıya çıktı. Ben bağırınca yanıma geldi. Tuhaf homurtu dilimle ona yüzmek istediğimi söyledim.

"Daha neler, şaka yapıyorsun değil mi?" dedi gülerek. Israr ettim. "Ama boğulursun!" dedi.

Tony'nin söylediği hiçbir şey, suya girme isteğimi azaltamazdı; her şeyi aklına koyduğu anda denemek isteyen biriydim ben. "Peki öyleyse," dedi. Ama en büyük ağabeyim Jim duyduğunda, bu işe asla karışmayacağını söyledi. Tony'nin beni soymasına ve mayo giydirmesine bile yardım etmeyecekti.

"O zaman mayonu ver," dedi Tony. "Çıplak giremez!"

Beni kanalın tenha bir köşesine götürüp soydu. Jim iriyarı ve şişmandı, mayosu bana çok büyük geldi. Tony mayoyu

üzerime birkaç kez dolamak ve arkamdan bağlamak zorunda kaldı. Nihayet beni hazırladı ve kıyıya götürdü. Durup bana baktı, "Hâlâ suya girmek istiyor musun?" diye sordu. "Batıp bir daha çıkamazsan umurunda olmayacak, değil mi?"

Sırıtarak başımı salladım. Belki de korkuyordum ama o anda vazgeçmeyecek kadar inatçıydım. Zavallı Jim titreyerek dikiliyordu.

"Yapma! Onu öldüreceksin!" dedi, ama onu duymazdan geldik.

Tony ağaçtan bir dal koparıp suya batırdı; sonra başımın üzerinde sallayarak "Babamız" ilahisini söyledi. Sonra beni kollarımın altından tuttu, hafifçe kaldırdı ve kanala attı!

Üzerimden akan buz gibi soğuk suyu hissedince soluğum kesildi. Kafam karmakarışık olmuştu; her şey eriyip bulanıklaşıyordu. Bir an suyun altındaydım, sonra çıktım, sonra yine suyun altına girdim, tekrar çıktım, üçüncü kez batacağımı hissettim. Ama batmadım. Bunun yerine ayaklarımı çılgınca çırptım. Bundan sonra fark ettiğim şey, nehrin ilerisinde yüzen beyaz kuğulardan biri gibi süzülüyor olduğumdu. Ayaklarımı deliler gibi çırpmaya ve su üstünde durmaya devam ettim. Kıyıdan gelen kahkahaları duydum. Birkaç dakika sonra Tony yanıma yüzdü. Kolumu tuttu ve beni kıyıya doğru sürükledi. Jim de beni karaya çekti. Soluk soluğa ama zafer kazanmış bir halde uzandım.

"Bir gün Christopher Colombus'u geçeceksin!" dedi Tony yanıma diz çöküp beni kurularken.

Bu benim ilk yüzüşümdü. Sonuncusu değildi, çünkü bir yaz küçük bir ormanda keşfettiğimiz, etrafı kayalık nehirde birçok kez yüzdüm. Genellikle diğerleri yüzerken ya da böğürtlen toplarken ben kıyıda uzanıyordum. Bazen orada uyuyakalıyordum. Mutluydum. Kendim dışında, dünyadaki her şeyi dikkatle gözlemliyordum.

Sonra bir gün arabam bozuldu: mili koptu, koltuğu çöktü ve kimsenin elinden bir şey gelmedi. İhtiyar Henry kömürlüğe atılıp paslanmaya bırakıldı.

Onu çok özlüyordum. Artık erkek kardeşlerim oynamak için dışarı çıkarlarken beni yanlarında götüremiyorlardı. Babam yeniden işe başladığında, annem onunla, bana yeni bir araba alınması konusunda konuştu; ama onu pek iyi duyamadım. Sersemlemiştim.

Mesele sadece eski arabamı özlemem değildi. Artık erkek kardeşlerimle dışarı çıkamayacağımı düşündükçe üzülüyordum. Her şey değişmişti. Sonunda kendi başıma kalmıştım. Zaman zaman aklıma takılan, bende bir sorun olduğuna dair garip düşünce şimdi daha da güçlenmişti.

Birkaç gün sonra, bahçede erkek kardeşlerimle oyuncak askerlerle oynarken, arkadaşlarımız ellerinde balık ağları ve kavanozlarla geldiler. Hep birlikte balığa gitmeyi önerdiler. Çok güzel bir gündü ve kimse evde kalmak istemiyordu. Herkes birer olta ve takım kaptı; çok heyecanlıydılar. Peter, gün sonuna kadar yirmi tane balık tutacağına dair iddiaya girdi.

Bahçe kapısında toplanıp gitmeye hazırlandılar. Biraz sonra Tony, bir arkadaşıyla, unuttuğu bir şeyi almaya geldi. O yeniden yoldan aşağı inerken, boş boş ve sessizce baktım.

Durdu. İlk kez yanına beni almadan bir yere gidiyordu.

"Özür dilerim Chris," dedi bana bakmadan. "Sana bir sürü balık getireceğiz." Hızla uzaklaştı.

Arkadaşı, "Ona acıyorum," diye söze başladı. Tony, onu yola doğru sertçe itti. Diğerlerine yetişmek için hızla koştular. Bahçede tek başıma kalmıştım. Bükülmüş halde duran ellerime bakakaldım.

5

KATRIONA DELAHUNT

Dünyamın temeli sarsılmış gibiydi. Hayatın tadı kaçmıştı. Her şey gördüğümden ve hissettiğimden farklıydı.

Artık çok nadir mutlu oluyordum. Mutfak penceresinin kenarında oturuyor, erkek kardeşlerimle arkadaşlarının evin önündeki yolda yaptıkları futbol maçını izliyordum. Peter'ın ne kadar sık gol attığını görüyordum. Bazen, bazıları bana gülümsüyor ve el sallıyordu. Ben de el sallamayı deniyordum ama kolumu kaldırdığımda pencerenin pervazına çarpmasına engel olamıyordum. O zaman kendimi arkadaki kanepeye atıyor ve yüzümü köşesine gömüyordum.

Artık on yaşında, yürüyemeyen, konuşamayan, kendi kendine yemek yiyemeyen ya da giyinemeyen bir çocuktum. Çaresizdim, ama ne kadar çaresiz olduğumu yeni fark etmeye başlamıştım. Kendimle ilgili hâlâ hiçbir şey bilmiyordum: diğerlerinden "farklı" olduğum gerçeği dışında. Beni farklı kılan şeyin ne olduğuna ya da neden böyle olması gerektiğine dair hiçbir fikrim yoktu. Yalnızca koşamadığımı, futbol oynayamadığımı, ağaçlara tırmanamadığımı, hatta diğerleri gibi kendi kendime yemek bile yiyemediğimi biliyordum.

Buna bir anlam veremiyordum. Bu konuda net bir şekilde düşünemiyordum bile. Yalnızca içimde, derinlerde bir yerde, sivri bir iğnenin çocukluğumun bütün güzelliklerini ve hayallerini delip parçaladığını, sakatlığımı çırılçıplak, saklanamayacak bir gerçek haline getirip beni bu gerçekten kaçamayacak kadar güçsüzleştirdiğini hissediyordum.

O zamana kadar kendim hakkında düşünmemiştim. Evet, zaman zaman diğerleri gibi olmadığıma dair bir his zihnimde belirip beni rahatsız ederdi. Ancak diğer şeylerin pırıltısı karşısında bu his kara bir noktaydı ve hemen unuturdum. Erkek kardeşlerimle futbol oynamaya devam eder, kendimin farkında olmayarak, hayatın gördüğüm parçasının tadını çıkarırdım.

Ama şimdi durum farklıydı. Artık her şeyi, eğlenmeye hevesli, içi merakla dolu küçük bir çocuğun gözleriyle değil, bir sakatın, kendi derdini yeni keşfetmiş bir sakatın gözleriyle görüyordum.

Peter'ın ellerine baktım. Kahverengi, düzgün ellerine. Güçlü, kare biçiminde parmakları vardı; her şeyi sıkıca kavrayabilir, bir kestaneyi havaya fırlatabilirdi.

Sonra kendi ellerime baktım. Gariptiler; çarpık parmaklarım bükülmüştü, sürekli hareket ediyorlardı ama bükülüp sallanıyorlar ve bir çift insan elinden çok kıvrılan iki yılana benziyorlardı.

Ellerimin görüntüsünden, aynada gördüğüm sallanan kafamdan ve çarpık ağzımdan nefret ediyordum artık. Çok geçmeden aynadan da nefret etmeye ve korkmaya başladım. Bana çok fazla şey anlatıyordu. Diğer insanların bana baktıklarında ne gördüklerini; ağzımın onu her açtığımda çarpıldığını, çirkin ve aptal görünmeme neden olduğunu, konuşmaya çalıştığımda ağzımdan anlamsız sesler çıktığını ve salyalar aktığını, gülümsemeye çalıştığımda yüzümün kırışıklarla dolu bir maske gibi göründüğünü, kafamın titreyip bir o tarafa bir bu tarafa sallandığını görmemi sağlıyordu.

Gördüğüm şeyden korkmuştum, çünkü daha önce böyle göründüğümü düşünmemiştim hiç. Aynalara daha önce de bakmıştım, fakat neye bakacağımı bilmiyordum, tuhaf bir şey görmemiştim. Şimdi aynaya her bakışımda, aynı komik yüz arkamdan pis pis gülüyordu. Bir gün, gözyaşları içinde yatağıma tırmandım, sol ayağımı uzattım, duvara çiviyle asılmış olan aynayı çıkarıp yere fırlattım. Paramparça oldu.

Sesi duyup yukarı çıkan annem bana ne olduğunu sordu. Ayağımla yerdeki kırık aynayı göstermekle yetindim. Kırık parçalar pencerelerdeki perdelerden sızan güneş ışığında elmas gibi parıldıyordu.

"Bu yedi yıl sürecek kötü şans anlamına geliyor," dedi annem gülümseyerek. Kırık parçaları süpürdü.

Birkaç hafta sonra annem bana yeni bir araba almayı başardı. Destekli koltuğu ve lastik tekerlekleriyle güzel ve sağlam bir arabaydı bu. "Artık yine dışarı çıkabilirsin," dedi annem mutluluk içinde. Hiçbir şey söylemedim.

Ertesi gün erkek kardeşlerim yeni arabamla "hava atmak" için beni yine sokağa çıkardılar. Bütün eski arkadaşlarımız etrafımda toplandı ve yeni arabamı itmek için sıraya girdi.

"Adı Mike olsun," diye önerdi içlerinden biri, elini arabanın parlak siyah deri koluna sürttü.

"Hayır," dedi Peter, burnu havada. "Adı Sylvester olacak."

O gün beni, onları futbol oynarken izlemeye götürdüler. Eski zamanlardaki gibiydi, bütün "çete" etrafımdaydı. Şakalaşıyor ve o gece oynayacakları oyunları düşünüyorlardı. Ama benim duygularım değişmişti. Benden ya da hayattan bir şeyler eksilmişti sanki, ama hangisi olduğunu bilemiyordum. Onlarla eskisi gibi gülemiyordum. Bende bir tuhaflık fark edip etmediklerini görmek için uzun uzun yüzlerine, gözlerinin içine bakıyordum. Yanımdan bir yabancı geçtiğinde, yüzümü gizliyordum. Yine de önce yüzüme, sonra ellerime nasıl baktıklarını, yanlarında biri varsa anlamlı anlamlı başlarını salladıklarını, gözden kaybolana dek sık sık arkalarına baktıklarını fark ediyordum.

Sokaklardaki insanların o bakışları içime işliyordu. Erkek kardeşlerim bunları fark ettiğimi düşünmüyordu; ama fark

ediyordum. Eski arabam bozulduktan sonra birkaç hafta içinde bile, vücudumu keşfetmiş ve farklı biri olmuştum. Daha hassas, sokakta gördüğüm kişilere karşı daha duyarlı hale gelmiştim. Erkek kardeşlerim ve arkadaşlarımız etrafımda oyun oynarken, onları boş gözlerle izliyordum. Homurdanmıyordum bile. Oyunlarından zevk almıyordum. Eskiden katılımcıyken şimdi yalnızca bir izleyiciye dönüşmüştüm.

O günden sonra, yılda bir ya da iki kez hariç, dışarı çıkmadım. O zamanlar da beni yalnızca evlerin ve insanların olmadığı, sessiz, tenha yerlere götürmelerine izin verdim. Erkek kardeşlerim benim kendimi eve kapatmama neyin neden olduğunu anlamıyorlardı. Beni sürekli dışarı çıkmaya ve eskisi gibi onlarla oynamaya ikna etmeye çalışıyorlardı; bense başımı sallayıp gülümsemekle yetiniyordum. Onlar da kafalarını kaşıyor, omuz silkerek dışarı bensiz çıkıyorlardı.

Annem, bendeki değişikliği fark ediyordu; onun, bunun nedenini bildiğine inanıyordum, ama hiçbir şey söylemiyordu. Beni, evdeki herkesten daha iyi anlıyordu. Onu kandıramıyordum, çünkü her zaman garip bir şekilde mutlu muyum, üzgün müyüm anlıyordu. Benim hissettiklerimin yarısını hissediyordu sanki. Artık neredeyse sürekli mutsuz, keyifsiz ve içime kapanık olduğumun farkındaydı. Evde eskisi gibi sürünerek dolaşmıyordum; gözlerimi ateşe veya yalnızca duvara dikerek büyük kanepede büzülüp oturuyordum.

Annem yalnız olduğumu gördüğünden ve beni yalnızlığımla baş başa bırakmanın tehlikeli olduğunu bildiğinden, bunu telafi etmek için elinden geleni yapıyordu. Benim için

küçük eğlenceler yaratıyordu; örneğin, gazetelerden öyküler çıkarıp sol ayağımı kullanarak bunları kurşunkalemle altı penilik ucuz kâğıtlara yazmak gibi. Sonra doğru yazıp yazmadığımı kontrol etmek için bunlara bakıyordu. Yazım çirkindi, kocaman, kargacık burgacık harflerle sayfanın altına doğru kayıyordu; elbette nokta, tire, virgül, soru işareti ve ünlem gibi şeyler kullanmıyordum.

Bu, günlerimi biraz aydınlatsa da, kalbimde kök salmaya başlayan o kötü memnuniyetsizlik duygusunu içimden sökemiyordu. Yazmak, daha doğrusu kopya etmek iyiydi. En azından okumayla ilgilenmemi sağlamıştı. Ama yetmiyordu. Başka şeyler istiyordum; içimdeki sinirli enerjiyi atmamı, zihinsel gerilimden ve sıkıntımdan kurtulmamı sağlayacak bir şeyler. Zaman içinde yalnızca kopya etmekten sıkıldım ve kendimi ifade edecek başka yollar aramaya başladım, çünkü kendimi korkunç bir biçimde sıkışmış hissediyordum.

On yaşıma geldiğimde, giderek daha fazla içime kapanmaya başlamıştım. Annem bir sürü şey deniyordu ama denediklerinin hiçbiri beni rahatlatmıyordu. Hiçbiri o eski mutlu çocuğu geri getiremiyordu. O artık yoktu. O çocuk gitmiş, yerine sinirleri kırık bir cam parçası gibi keskin ve telgraf telleri gibi gergin, sessiz, koca gözlü bir yaratık gelmişti.

Bir Noel'de, içimizden birine, sanıyorum Paddy'ye Noel Baba bir kutu boya getirmişti. O yıl bana bir kutu oyuncak asker gelmişti; ama Paddy'nin harika renkli boyalarını ve uzun, ince, tüylü fırçasını görür görmez âşık oldum. Benim

olmalıydılar. Mavi, kırmızı, sarı, yeşil ve beyaz, küçük, katı boyalar büyülemişti beni. O gün oturdum ve Paddy'yi, eski bir ayakkabı kutusundan yırttığı beyaz mukavvaya desenler çizmeye çalışırken izledim. Ama hepsini karmakarışık etti, ben de tuhaf bir biçimde ona sinirlendim. Biraz da kıskanmıştım.

Paddy elindeki fırçayı atarak, "Ya, bunları kullanamıyorum ben! Kızlar için bunlar!" diye homurdandı.

Şansımı değerlendirdim. Kurşun askerlerimi ayağımla ona doğru ittim ve homurdanarak askerlerle boyaları değiştirmeyi teklif ettim.

"Olur!" dedi Paddy, kız oyuncağından kurtulduğuna sevinerek. "Ama sen bunları nasıl kullanacaksın?"

Bunu ben de bilmiyordum, yalnızca sol ayağımı kaldırıp gülümsedim.

Noel heyecanı geçene kadar boyaları sakladım. Sonra mutfakta annemle yalnız olduğumuz sessiz bir öğleden sonra, sürünerek boyaları sakladığım yere gittim, dolabı ayağımla açtım ve siyah boya kutusunu çıkarıp önüme koydum.

"Ne yapacaksın?" dedi annem, çömelip sırtımı duvara yasladığım yere gelerek. "Resim yapmayı denemeyeceksin herhalde!"

Uslu uslu başımı salladım. Fırçayı ayak parmaklarımın arasına aldım, ağzımda ıslattım ve boyalardan birine, en sevdiğim renk olan parlak maviye sürdüm. Fırçayı diğer ayağıma değdirdim; çektiğimde mavi bir benek gördüm.

"Oluyor!" diye bağırdım, heyecandan kıpkırmızı olduğumu hissediyordum.

Annem, "Sana su getireyim," diyerek kilere gitti ve getirdiği bir bardak suyu önüme koydu.

Kâğıdım yoktu. Annem, Peter'ın defterinden bir sayfa koparıp getirdi. Fırçayı suya batırıp, parlak kırmızı boyaya sürdüm. Annemin dikkatli bakışları karşısında ayağımı sabit tuttum ve önümdeki sayfaya bir haç işaretinin hatlarını çizdim.

Yüzümde zafer gülümsemesiyle anneme baktım. Beş yıl önce, neredeyse aynı noktada, birlikte oturduğumuz, benim titreyip terleyerek ilk kez sol ayağımla yazı yazdığım günü hatırladım. Annem o zaman da yanımdaydı, şimdi de. Bana verdiği ilham hiç eksilmiyordu.

Bu sefer ne terleme ne de titreme vardı. Oldukça rahat yapmıştım. Artık elimde bir boya fırçası vardı, kırık bir tebeşir parçası değil. Ama anlam değişmemişti; dış dünyayla iletişim kurmak için yeni bir yol keşfetmiştim, sol ayağımla konuşmak için yeni bir yol.

Zaman geçtikçe, küçük boya kutuma daha fazla bağlandım. Her türlü çılgınca şeyi çiziyordum; Peter'ın bir şeye karşı olduğu zaman yüzünün aldığı hali, komşunun kedisi Tibby yemeden önce çöp kutusunda duran ölü balıkları...

Annem daha sonra bana daha fazla boya ve fırça, bir iki resim defteri ve kurşunkalem almayı başardı. Bu elbette ifade alanımı genişletti ve konu çeşitliliğimi artırdı. İlk birkaç haftalık belirsizlik ve acemilikten sonra, yeni eğlencemle

daha kararlı bir şekilde ilgilenmeye başladım. Her gün, üst katta arka taraftaki odada kendi başıma resim yapıyordum.

Değişiyordum. O sıralar bunun farkında değildim; ama yeniden mutlu olmak ve beni mutsuz eden şeylerin bazılarını unutmak için yeni bir yol bulmuştum. Hepsinden önemlisi kendimi unutmayı öğrenmiştim. Artık erkek kardeşlerimle dışarı çıkmayı özlemiyordum; çünkü zihnimi faal tutacak, her yeni günü dört gözle beklememi sağlayacak bir şeyim vardı.

Fırçayı ayak parmaklarımın arasında sıkıştırıyor, sağ bacağımı sol bacağımın altına kıvırıyor, kollarımı iki yanımda sımsıkı tutuyor, ellerimi de sıkıyor ve yerde saatlerce bu şekilde oturuyordum. Bütün boyalarım ve fırçalarım etrafımda oluyordu. Annemle babamdan resim yapacağım kâğıtları, sabit durmaları için çiviyle tutturmalarını istiyordum. Tuhaf bir pozisyon gibi görünüyordu; kafam neredeyse bacaklarımın arasında ve sırtım bir tirbuşon kadar eğri oluyordu. Ancak en güzel resimlerimi bu şekilde yapıyordum. Tek resim sehpam tahta zemindi.

İçinde bulunduğum bunalımdan yavaş yavaş kurtulmaya başlamıştım. Resim yapmak bana saf bir keyif yaşatıyordu; daha önce hiç hissetmediğim, beni çok yukarılara taşıyan bir duyguydu bu. Yalnızca resim yapmadığım zamanlarda bunalıma giriyor ve evdeki herkese çatıyordum. Annem önceleri beni resim yapmaya teşvik ederek iyi yaptığını, bunun bana mutsuz olmak için daha az zaman bırakacağını düşünüyordu. Ama bir süre sonra endişelenmeye başladı, çünkü yalnız ba-

şıma çok fazla zaman geçiriyordum. Üst kattaki yatak odasında hiçbir şeyle, hatta kendimle bile ilgilenmeyerek saatlerce resim yapıyordum.

Annem sık sık yukarı geliyor, parmak uçlarına basarak odaya girip bir şey isteyip istemediğimi soruyordu. Beni, fırçayı parmaklarımın arasına sıkıştırmış, bir resmin üzerine eğilmiş halde buluyordu. Sol ayağımı Peter ve Paddy'nin ellerini kullandığı kadar rahat kullansam da bazen gözlerimin üzerine düşen saçımı düzeltmek ve alnımdaki teri silmek için geliyordu. Neredeyse bütün gün resmin başında iki büklüm oturduğumdan, vücudumun geri kalan her yeri gerilmiş ve kasılmış oluyordu. Annem ne zaman iyi olup olmadığıma bakmaya gelse, başımı sallayıp homurdanıyordum.

Bir gün, ben on bir yaşımdayken, annem hastalandı ve Rotunda Hastanesi'ne kaldırıldı. Birkaç hafta sonra yirmi ikinci ve son çocuğunu doğurdu. Bebek erkekti. Doğumdan sonra annemin durumu gitgide kötüye gitti. Evde hepimiz perişan haldeydik. Ev ölmüştü sanki. Saatin içini çıkarıp, akreple yelkovanı hareketsiz ve güçsüz bırakmaktan farksızdı bu. Artık resim bile yapamıyordum. Hiçbir şeyle ilgilenmiyordum, çünkü annemin öleceğini düşünüyordum.

Soğuk bir aralık gecesi ben kanepede büzülmüş otururken kapı çalındı. Elinde gazetesiyle ateşin başında oturan ama gazeteyi okuyamayacak kadar endişeli olan babam, kapıyı önce duymadı. İkinci defa çalınca kalktı ve açmak için hole gitti.

Kapıda sesler duydum ama dinleme zahmetine katlanmadım. Annemden dolayı çok endişeli ve üzgündüm zaten. Kapı

açılınca yan dönüp başımı kanepenin köşesine gömdüm. Babamın yanında biriyle mutfağa geldiğini duydum.

"Bu, Christy," dedi babam. Sonra bir kız, "Uyuyor mu?" diye sordu.

Şaşkınlıkla gözlerimi kırpıştırarak misafire baktım. Işık henüz açılmamıştı ve oda biraz karanlıktı. Fakat sokak lambalarının ışığında misafirimizin on sekiz yaşlarında bir genç kız olduğunu görebildim. Zayıf, uzun boylu ve güzeldi, hayatımda gördüğüm en güzel kızdı.

"Merhaba," dedi tatlı bir gülümsemeyle. "Benim adım Bayan Delahunt. Annen bana senden söz etti."

Bir şeyler söylemeye çalıştım, ama her konuşmamda yaptığım gibi garip bir homurtu çıkardım. Kız gülümsedi ve kanepenin kenarına oturdu.

"Buraya gelip seninle tanışmak istedim," dedi. "Senin için sakıncası yok, değil mi?"

Başımı şiddetle salladım. Sonra benden nasıl haberi olduğunu anlattı. Rotunda Hastanesi'nde hastabakıcılık öğrencisi olduğunu, annemle orada tanıştığını, beni orada duyduğunu, sol ayağımla nasıl resim yaptığımı öğrendiğini ve bunun üzerine benimle tanışmak istediğini öğrendim. Gelmesinin bir nedeni daha vardı. Annem, kendisi yokken evde nasıl olduğumuzu merak ettiğini söylemişti. O da bu yüzden bizi ziyaret etmeye ve benden anneme küçük bir not yazmamı istemeye karar vermişti.

"Bunu benim için yapar mısın?" diye sordu.

Onu reddedemezdim. Babam beni masanın üzerine oturttu. Kalemi ayak parmaklarımın arasında tutarak eski bir zarfın arkasına şunları yazdım:

"Annecim. Merak etme. Her şey yolunda. Bol bol yemek var. Çabuk iyileş. Christy."

Mektubun sonuna öpücük kondurmak istemedim. Ama o, bunu yaparsam mektubun daha güzel görüneceğini söyledi. Ben de zarfın köşesine gönülsüzce kocaman öpücük karaladım ve zarfı ona verdim.

Yine geleceğine söz vererek gitti. O gece sersemlemiş bir halde yatağa gittim.

Bir sonraki gelişi benim için büyük sürpriz oldu. Çünkü bana hem annemin iyileştiğine ve yakında eve döneceğine dair iyi haberler hem de bir sürü boya, fırça ve resim defteri getirmişti.

Katriona Delahunt, hayatıma tam onun gibi birine, kendi hayatımın dışında, çevremdeki düşünce ve faaliyetlerin sıradan standardının üzerine çıkmaya çalışmam gerektiğini anlamamı sağlayacak, kendi içimde daha güvenli bir denge oluşturmama yardım edecek birine ihtiyaç duyduğum anda girmişti. Gelecek yıllar içinde, karşı karşıya kalacağım mücadelelerde annemden sonraki en büyük ilham kaynağım olacaktı.

Tabii on bir yaşımdayken bütün bunların farkında değildim. Tek bildiğim, ilk kez hayallerimdeki kızla tanıştığımdı.

6

RESSAM

Hayallerimdeki kızla tanışmam benim için eşsiz bir olaylar zincirinin oluşmasına neden oldu. Kalbimin bir şekilde yanılgıya düşüp düşmediğini anlamak ve eğer düştüyse bunu fark etmek için çok gençtim. Çünkü bütün ilgimi, vücudum ve kalbim de dahil olmak üzere diğer bölümlerinden çok sol ayağım üzerinde yoğunlaştırmıştım.

Yine de duygularımın, içinde biraz olsun hayal gücü olan diğer gençlerle aynı olduğunu düşünüyorum. Önceleri Bayan Delahunt beni ziyarete geldiğinde kafam karışıyor, heyecanlanıyordum; ama yavaş yavaş sakinleştim ve onun geleceği günleri dört gözle ve heyecanla beklemeye başladım. Anne-

me saçlarımı özenle taratıyor, olabildiğince çok "dalga" yapmasını istiyordum. Peter gibi ben de Tony'nin sekiz penilik briyantininden aldırıyor ve Bayan Delahunt geleceği zaman bunu saçlarıma sürdürüyordum.

Hâlâ konuşamıyordum ama nedense yeni arkadaşımla beraberken konuşamamam çok büyük bir sorun oluşturmuyordu. Kendimize ait, garip, bilinçsiz bir dilimiz vardı sanki. Kendimizi birbirimize özgü bir şekilde ifade edebiliyorduk. O zamanlar telepati hakkında hiçbir şey bilmiyordum; ama bunun bile Bayan Delahunt'la homurdanmama dahi gerek kalmadan sohbet edebilmemizi açıklayabileceğini sanmıyorum.

Zihnim kendini geliştirmeye başlamıştı. Kendimi ve çevremde olup bitenleri daha iyi anlamaya başlamıştım. Biri bana öğrettiği için değildi bu, artık daha fazla hissetmeye, düşünmeye ve böylece daha fazla görmeye başlamamdan kaynaklanıyordu. Kendimi daha iyi tanımaya başlamıştım, çünkü kendimi ifade etmeyi ve zihnimin derinliklerine ulaşmayı öğrenmiştim. Ama beni bekleyen gelecekten, başıma neler geleceğinden hâlâ habersizdim.

Resim yaptıkça, kendimi daha mutlu ve huzurlu hissetmeye başlamıştım. Biri bana bir şey sorduğunda ya da benimle konuştuğunda, daha önce yaptığım gibi ona saldırmaya çalışmıyordum. Resim, hayattaki tek büyük aşkım olmuştu, dikkatimi üzerinde yoğunlaştırdığım temel hedefimdi. Boyalarımın ve fırçalarımın yörüngesinde yaşıyordum.

Yine de beni bu kadar mutlu eden tek şey resim yapmak değildi, bu tek başına yetmezdi.

Sadece kendim için değil, bir başkasını daha memnun etmek için resim yaptığım gerçeği, faydalı olma duygusu, gözümde tanrıçaya dönüşen biri için resim yaptığımı bilmek de beni mutlu ediyordu. Sevgili "hayallerimdeki kız" sırf küçük resimlerimi büyük bir memnuniyetle kabul etmekle kalmıyor, aynı zamanda onları dört gözle bekliyordu. Onun en harika tarafı buydu; bana kendimi önemli, işe yarar ve sorumluluk sahibi biri gibi hissettirmeyi çok iyi beceriyordu. Çok kötü resim yapıyordum. Tüm yaptığım ya da yapabildiğim, kocaman kahverengi ve yeşil parçalardan oluşan korkunç küçük manzaralar ve gökyüzü niyetine yapılmış dev mavilik denizlerinden ibaretti. Ama Bayan Delahunt resimlerimden hep birer başyapıt gibi söz ediyordu. Ben de bu teşvik sayesinde kendime daha çok güveniyor ve daha iyi resim yapıyordum.

Bütün renkleri kendim karıştırıyordum. Sol ayağımla yerde boyaları düzenliyor, kalemlerimi ve fırçalarımı hazırlıyordum. Ev halkı bunları yaparken bana yardım etmeyi çok istiyordu ama onlara güvenemezdim; çünkü hiçbiri boyalar, fırçalar ya da bunların nasıl kullanılacağı konusunda tek bir şey bilmiyordu. Değerli malzemelerime zarar vermelerinden korkuyordum. Bu yüzden her şeyi kendi başıma yapmayı tercih ediyordum.

Önceleri boyalarımı eski bir karton kutuda saklıyor ve bunları yatağımın altına koyuyordum. Sonra babam bana boyalarımı içine koymam için tahtadan bir kutu yaptı ve buna "malzeme kutusu" adını verdim.

Bir gün, Noel'den birkaç hafta önce, bir aralık günü ayağımla Sunday Independent'ın sayfalarını çevirirken on iki ile on altı yaş arasındaki çocuklar için düzenlenen bir Noel resim yarışması ilanı gördüm. On iki yaşımı biraz geçmiştim, yani yarışmaya katılabilirdim. Pazar sabahıydı, diğer çocuklar ayindeydi, annem kilerde akşam yemeği için lahana yıkıyor, babam da pencerenin önünde oturmuş, gazetesini okuyordu. İlana tekrar baktım. Boyanması gereken resmin siyah beyaz bir örneği vardı. Bir balo tablosuydu bu; Sindirella pistin ortasında yakışıklı prensle dans ediyordu, etraflarında şık giysiler içinde dansçılar vardı. Erkekler dar pantolonlar ve yelekler, kadınlar ise kabarık etekler giymişlerdi. Başlarının üzerinde gösterişli avizeler sallanıyordu.

Bunun boyamak için çok güzel bir resim olduğunu düşündüm, hatta o kadar beğendim ki pırıl pırıl bitmiş halini gözümde canlandırdım. Görüntü o kadar netti ki resmi çoktan bitirdiğimi hissettim.

Annemi çağırdım ve yarışma ile ilgili haberi ona gösterdim.

"Dene," dedi. Başımı salladım ve homurdanarak yeterince iyi olmadığım gibisinden bir şeyler söyledim. "Saçmalama," dedi. "Dâhi olmana gerek yok. Dene yeter!"

Denedim. O gün öğleden sonra resmi boyadım, düşündüğümden daha iyi oldu. Sindirella'yı özel bir ilgiyle boyadım. Onu pembe yanaklı, altın bukleli ve güzel mavi elbiseli, şahane bir kız yaptım. Beyaz saten ayakkabıları, elbisesinin altından son derece zarif, iki küçük fare gibi belli belirsiz

görünüyordu. Yakışıklı prensin giysisini parlak mor yaptım; sanatsal bir dokunuş olarak da, mücevher gibi görünsün diye minik sarı noktalarla bezedim. İkisinin gözlerini de maviye boyadım; yalnızca prensin gözlerine birer yeşil nokta kondurdum.

Resmi bitirdiğimde tatmin olmuştum. Yarışma ile ilgili herhangi bir beklentiye kapılmak istemiyordum çünkü kazanma şansımın olmadığını düşünüyordum. Ancak annemi dinlemeyi reddedebilsem de, hayallerimdeki kızın benden istediği hiçbir şeyi reddedemiyordum. Annem ona yarışmadan söz ettiğinde ve boyadığım resmi gösterdiğinde, Bayan Delahunt hiç beklemeden yarışmaya katılmam gerektiğini söylemişti. Bu benim için bir emirdi.

Resmin üzerinden bu kez daha dikkatlice geçtim, bazı yerlere müdahale ettim ve resmin tümünün renklerini biraz daha canlandırdım. Ertesi gün annem resmi zarfa koydu, üzerine pul yapıştırdı ve gazeteye postaladı.

Aslında bütün bunların zaman kaybı olduğunu düşünüyordum, çok geçmeden yarışmayı filan unuttum. Küçük bir teselli ödülü bile kazanabileceğimi sanmıyordum. Bütün hafta boyunca sıradan resimlerimi yapmaya devam ettim. Ben işe yaramadığını düşünsem de, en azından söylediklerini yaparak Bayan Delahunt'ı memnun ettiğim için mutluydum.

Bir sonraki cuma sabahı kapı çalındı. Annem kilerde çamaşır yıkıyordu, elleri sabunlu halde kapıyı açmaya o gitti. Ben o sırada mutfaktaki büyük yuvarlak masada oturmuş, etrafım boyalarım ve fırçalarımla çevrili halde resim yapı-

yordum. Burası pek ender olarak resim yaptığım bir yerdi; çünkü genellikle yalnız kalabilmek için yukarıdaki odayı tercih ediyordum. Ancak o sabah sırf değişiklik olsun diye mutfakta resim yapmaya karar vermiştim.

Annem kapıyı açtığında karşısında Independent'tan beni görmek için gelen bir muhabir ve fotoğrafçı buldu. Bayan Delahunt benim haberim olmadan gazeteye gitmiş, gönderilen resimlerden birinin ayak parmaklarıyla resim yapan bir çocuk tarafından boyandığını söylemiş. Onlar da şüphelenmiş olmalılar ki durumu kontrol etmek ve olup biteni görmek için bir muhabir göndermeye karar vermişlerdi.

Muhabir ve fotoğrafçı mutfağa girdiğinde, ben salınan palmiye ağaçları ve altın sarısı kumsalların olduğu, mavi bir lagün içerisindeki tropikal Güney Denizi Adası'na son müdahalelerimi yapıyordum. Kapının açıldığını duyduğumda başımı kaldırdım, annemi ve onun arkasında duran iki gazeteciyi gördüm. Neler olduğunu anlayamamıştım, hızla boya yapmaya devam ettim.

Birinin heyecanla "Doğruymuş!" diye fısıldadığını duydum. Annem onları yanıma getirdi, böylece kim olduklarını öğrendim.

"İnanmakta zorlanmıştık Bayan Brown, ama şimdi..." diyorlardı.

Anneme benim hakkımda bir sürü soru sordular. Annem benim o yaşa kadarki hikâyemi anlatınca hayretler içerisinde kaldılar.

Bu arada ben, olabildiğince sakin bir şekilde resim yapmaya devam ettim. Sonunda ayak parmaklarımın arasında fırça ve önümde resim sehpasıyla otururken fotoğrafımı çektiler. O sehpayı bana aylar önce bir arkadaşım hediye etmişti, çok kullanışlıydı ama ben yerde resim yapmayı daha çok seviyordum. Şimdi sehpa duruma uygun olsun, bir ressama daha çok benzememi sağlasın diye önüme konmuştu. Bu benim ilk fotoğrafımdı.

Ertesi pazar sabahı, Peter'la birlikte yarı uyur yarı uyanık halde tembel tembel yatarken babam merdivenleri çıktı, odaya daldı ve beni oturttu.

"Bak," dedi, Sunday Independent'ı yüzüme doğru sallayarak; "Gördün mü! Kazanmışsın!"

Doğruydu. Orta sayfada, geçen cuma çektikleri fotoğrafım vardı: kısa pantolonlu, ince bacaklarını üst üste atmış, kaşlarını ukala bir tavırla kaldırmış, elini sabit tutabilmek için sıkmış bir oğlan.

Beni mutfağa indirdiler, evdeki herkes kahvaltısını yapıyor ve heyecanla benim başarımdan söz ediyordu. Babamla içeri girdiğimizde herkes konuşmayı kesti. Annem elindeki çaydanlığı bıraktı ve babam beni kollarında tutarken yanıma geldi.

"Denemekten asla vazgeçme, Chris!" dedi beni öperek.

Ya *hayallerimdeki kız*? O gün daha sonra o da geldi. Elimi ellerinin arasına aldı, alnımdan öptü ve benimle gurur duyduğunu söyledi.

Sol ayağım ve ben yine başarmıştık.

7

ACIYAN BAKIŞ

On üç yaşındaydım ve hâlâ kendini keşfedememiş ya da yeteneklerini henüz bunları kullanabilecek kadar anlayamamış küçük bir ressamdım. Resim yapmak benim için her şey demekti. Bu sayede kendimi birçok açıdan ifade etmeyi öğrenmiştim. Bu yolla gördüklerimi ve hissettiklerimi, henüz benim için bir gerçeklik haline gelmeyen dünya hücresinden bakan bir mahkûm gibi, işe yaramaz bedenimde yaşayan zihinde olup bitenleri anlatabiliyordum.

Gözlerimden çok zihnimle görüyordum. Bazen saatlerce odamda kalıyor, resim ya da başka bir şey yapmadan sadece oturuyor, kendi dünyama, sıradan hayatımı oluşturan her

şeyin ötesine dalıyordum. Bu gündüz düşlerinden birine daldığımda, başka her şeyi unutuyordum: aşağıdaki havasız küçük mutfaktan gelen yüksek sesleri, kapının önündeki basamaklarda oturup armonika çalmaya çalışan Peter'ı, radyoda çalan caz müziğini, sokaktan geçen eskicinin cırtlak sesini. Bunların hepsi eriyip hafifleyerek tek bir bulanık sese dönüşüyordu; sonra yavaş yavaş başka hiçbir şey duymaz, başka hiçbir şey görmez oluyordum. Odada öylece oturup düşünüyordum...

Artık hiç dışarı çıkmıyordum. Uzun süre önce bunu bırakmıştım. Artık kardeşlerimle evde oyun bile oynamıyordum. Bu önceleri onları şaşırtmıştı; ama yavaş yavaş aramızda oluşan bu yeni ilişkiyi kabul etmeye başladılar. Elbette ailenin geri kalanı için bir yabancıya dönüşmemiştim. Bir sürü insan aynı evde yaşarken bu mümkün değildi, biz birbirimizi tamamlıyorduk. Ancak ben daha çok kendi içimde yaşamaya başlamıştım. Diğerleriyle birlikte yaşıyordum ama bir bakıma da onlardan ayrıydım; onlara anlamlı gelen birçok şeyden uzaktım. Kendi kendime olmaktan mutluydum; ama o zamanlar aslında kendime yetmekten ne kadar uzak olduğumu bilmiyordum.

Yine de bir çocuğun sıradan yaşamından, caddelerdeki ve arka sokaklardaki hayattan uzaklaşmış biri olarak, yüreğimin büyüme ve gelişme açısından vücuduma oranla kilometrelerce fazla yol kat ettiğini fark ediyordum. Hayatıma başka bir "hayallerimdeki kız" girmişti, önceki kadar uzun boylu ve güzel değildi ama yaşı yaşıma daha yakındı. Adı Jenny'ydi.

Bizden birkaç ev ileride oturuyordu. Ufak tefek, enerjik ve sevimliydi; kahverengi bukleleri periyi andıran güzel yüzünü çevreliyordu. Parlak yeşil gözleri, büzülmüş dudakları vardı. Ne yazık ki çok cilveli bir kızdı; sırf güzel gözlerini kullanarak, sokağımızdaki erkek çocukları birbirine düşürebilirdi. Hepsi onun için deli oluyorlardı. Büyüyüp yetişkin birer adam olduklarında Jenny ile kimin evleneceği konusunda tartışmaya başladıkları zaman aralarında kavga çıkardı.

Artık dışarı çıkmıyordum ama bu benim Jenny'yi görmemi engellemiyordu. Onu uzaktan, yatak odamın penceresinden hayranlıkla izliyordum. Bu, resim yaparken tembellik etmeme neden oluyordu; çünkü Jenny'nin sesini ne zaman duysam, pencerenin kenarına doğru sürünüp yatakta oturuyor, onun daha önce hiç fark etmediğim diğer kızlarla koşup oynamasını seyrediyordum. Bir gün onu yukarıdan seyrederken bana baktı. Yüzümün kızardığını hissettim, kaçmak istedim, o sırada bana gülümsedi. Ben de gülümseyerek karşılık vermeyi başardım. Bana öpücük yolladı. Bunu yaptığında gözlerime inanamadım; ama rüzgârda uçuşan kahverengi bukleleri ve beyaz elbisesiyle sokağın aşağısına doğru yürürken bir kez daha öpücük gönderdi.

O gece eski bir not defterinden bir sayfa yırttım, titreyen ayak parmaklarımla kalemi tutarak Jenny'ye tutkulu küçük bir not yazdım. Notu küçük erkek kardeşlerimden birine verdim, ayak parmağımı tehditkar bir biçimde sallayarak bunu Jenny'ye iletmesini söyledim. Notta ona, sokağımızın en güzel kızı olduğunu, izin verirse bir sürü resmini yapacağımı

söylemiştim. Sonra alelacele bir dipnotla "onu sevdiğimi" yazmıştım.

Kardeşimin geri dönmesini korku ve heyecanla bekledim. Jenny'nin cevap yazacağını umut etmeye bile cesaretim yoktu. Kardeşim yarım saat sonra hırkasına iliştirilmiş bir notla geri döndü.

Notu aldım ve hevesle okudum. Sanki delirmişim gibi bana gülerek bakan kardeşimin varlığını unutmuştum. Jenny'nin küçük mektubunu tekrar tekrar okudum, özellikle eğer istersem arka bahçeye gelip beni göreceğini söylediği yeri. Bir yandan garip bir heyecan duyuyor, bir yandan da hafiflediğimi hissediyordum. Hem terliyor hem üşüyordum.

Başımı kaldırıp baktım. Kardeşim hâlâ elleri arkasında, ağzını açmış, iri mavi gözlerini yüzüme dikmiş bir halde, şaşkınlık içinde duruyordu. Ben "Defol!" diye bağırınca, ürkek bir tavşan gibi odadan dışarı attı kendini. Ben de kendimi yastığın üzerine fırlatıp içimi çektim, kalbim deli gibi çarpıyordu.

Buluşmayı ertesi güne ayarladım. Kendime çekidüzen verdim, Tony'nin briyantiniyle saçlarımı şekillendirdim; briyantin neredeyse alnımdan akacaktı. Küçük Jenny çok tatlıydı. Oturduk, bazı resimlerime baktık. Gösterdiğim her resmi çok beğendiğini gösteren sesler çıkardı. Doğru dürüst konuşamadığım ve ellerim yerine ayaklarımı kullandığım için başlangıçta çekingendim. Ama Jenny ya çok masum ya da çok akıllı biriydi; çünkü bende hiçbir gariplik fark etmemiş gibi davrandı. Sanki karşısında Peter ya da Paddy varmış

gibi, oyunlardan, partilerden, bitişikte oturan çocuktan söz etti. Bu yüzden onu çok sevdim.

Jenny ve ben çok iyi arkadaş olmuştuk. Çok fazla konuşmuyorduk ama her hafta birbirimize sayısız not gönderiyorduk. O her cumartesi gecesi kaçıp beni görmeye geliyordu. Bana hiç okumadığım ama çok değer verdiğim dergiler ve kitaplar getiriyordu. Hepsini yatak odamda, kurtların kemirdiği eski dolapta saklıyordum.

Bir sakat olarak, mahallemizin en güzel ve peşinde en çok koşulan kızıyla arkadaşlık ettiğim için kendimle içten içe gurur duyuyordum. Peter'ın sık sık Jenny'nin "güzel bir kız" olduğunu ve onun sevgilisi olmak için her şeyi yapacağını söylediğini duyuyordum. Bunu her duyduğumda gururlanıyor, müthiş bir kendini beğenmişlik duygusuyla bir zafer kazandığımı hissediyordum; çünkü ben Jenny'ye gitmemiştim, Jenny bana gelmişti!

Peter kuşkulanmaya başlamıştı. Bir cumartesi günü, Jenny ve ben kafa kafaya vermiş arka bahçede otururken yanımıza geldi. Aslında sadece Jenny'nin getirdiği eski hikâye kitabına bakıyorduk. Ben kızardım, Jenny kımıldamadı bile. Yalnızca başını kaldırdı, kardeşime gülümsedi ve tekrar kitaba döndü. Peter bana, beni öldürecekmiş gibi baktı ve kapıyı çarpıp çıktı.

O akşam, Jenny gitmeden önce birden sessizleşti, bir süre dalgın dalgın kitapla oynadı; kaşları çatık bir halde sanki söylemek istediği bir şey varmış da söyleyemiyormuş gibi, alt dudağını sarkıtarak öylece oturdu. Sonra aniden kalktı,

bir an tereddüt etti, çimlere yanıma çömeldi ve alnımdan yavaşça öptü. Geri çekildim, beni daha önce hiç öpmediği için neye uğradığımı şaşırıp sersemlemiştim.

Bir şey söylemek için ağzımı açtım ama o anda Jenny ayağa kalktı ve yüzü kızarmış, gözleri yaşlı bir halde koşarak bahçeden çıktı. O taş yolda ilerlerken küçük siyah ayakkabılarının sesi geliyordu. Sokağın sonunda gözden kayboldu.

O günden sonra haftalarca gelmedi, onu not bombardımanına tuttuğum halde, kendisinden hiç haber alamadım. Bu sırada Peter, zavallı küçük Jenny hakkında kötü hikâyeler anlatarak beni ondan uzaklaştırmaya çalışıyordu ama ona hiç inanmadım. Hatta Jenny'nin öptüğü her çocuktan bir peni aldığını söylediğinde bile inanmadım.

"Sürekli meteliksiz olmamın nedeni bu işte!" dedi üzgün üzgün, ellerini boş cebine sokarak.

Geceleri yatağıma oturuyor, Jenny'nin beni o gün arka bahçede nasıl öptüğünü düşünüyordum. Kendimi çok üzgün ve yalnız hissediyordum. Neden gelmiyor diye soruyordum kendi kendime. Yatakta huzursuzca dönüp duruyor, yanımda rahat rahat uyuyan Peter'ın horultularını dinliyordum. On dördüncü doğum günüm gelmişti. O sabah diğer doğum günü kartları arasında çocuksu, küçük harflerle yazılmış bir not gördüm. Jenny'dendi. Ama beni görmeye gelmedi.

Yatak odasındaki penceremden bakarken sık sık onun sokakta oyun oynadığını görüyordum. Ama gözlerini bizim evden kaçırıyor, bir kez olsun başını kaldırıp bakmıyordu. Saatlerce pencerede oturuyor, onun kaçamak da olsa bir ba-

kışını yakalamayı umut ediyordum. Alacakaranlık çökene ve her yer kararana kadar bekliyordum. Sonunda, onun beyaz elbisesinden başka bir şey göremez hale geliyordum. Kızlarla ve gülerek onları kovalayan oğlan sürüsüyle koşuyordu.

Hayal kırıklığımı gizlemek için bütün gün resim yapıyordum, bir anlamı ya da teması olmayan, küçük, çılgın resimlerdi bunlar. Kaynayıp duran zihnimin kabaca ve pervasızca kâğıda yansımasıydı.

Derken bir gün arka bahçede sırtımı tahta dolaba dayamış, üzgün üzgün otururken yakınlarda bir ayak sesi duydum. İsteksizce başımı kaldırıp baktım. Gelen Jenny'ydi. Bahçenin girişinde durdu, arkasındaki beyaz duvara ufak tefek ince bedeninin hatları vuruyordu. Haziran ayının canlı ve parlak güneşinde ıslak beton zemine gölgesi düşüyordu. Bana bakıyordu; ama bu acıma bakışıydı.

Anlayıştan daha başka bir şeye, hassas bir kalbe ancak içten insan şefkatinin verebileceği güce ihtiyacı olan benim gibi biri için, basit bir acıma bakışının ne kadar acı ve yıkıcı olabileceğini o anda anladım. Bunu daha sonra pek çok kez görecektim. Onun acıyan bakışları karşısında başımı eğdim, ikimiz de tek söz etmedik. Jenny yavaşça arkasını döndü ve beni bahçede yalnız bıraktı.

Bundan sonra değiştim. Neşe içinde geçen birkaç hafta boyunca, mahallenin en tatlı kızına âşık olduğunu sanan ve onun da kendisiyle ilgilendiğini sanacak kadar aptal ve kendini beğenmiş olan on dört yaşında, sıradan, normal bir çocuk olduğumu hayal etmek için kendime izin vermiştim.

Artık bu kandırmacalar sona ermişti. İşin en acı veren kısmı, fark edişimdi. Derdimin önemsiz olduğunu, garipliğimi kimsenin fark etmediğini düşünüp kendimi kandırdığımı fark etmiştim. Şimdi, kendimi böyle şahane bir biçimde kandırmamın ne kadar büyük bir salaklık olduğunu fark ediyordum.

Bayan Delahunt'la karşılaşmanın verdiği heyecan, resim yapma coşkusu ve Jenny ile yaşadığım hayali büyü bana kendimi unutturmuştu. Diğer insanlarla aramda, kendi zihnimdeki dışında hiçbir fark olmadığını düşünüyordum. Kendimi böylesine bir hayal ülkesinde, imkânsız bir cennette kaybetmek büyük bir zevkti. Kendimle ilgili bütün sevimsiz gerçeklere gözlerimi birkaç haftalığına da olsa kapatmam büyük bir mutluluktu. Ancak yine en acı ve en sert biçimde gerçeğe geri dönüyordum.

Evdeki hayat değişiyordu. Sanki herkes birden büyümüştü. Jim'in ve Tony'nin artık birer adam olduğunu fark etmek beni çok şaşırtıyordu. Jim uysal tavırları ve bir kız gibi narinliğiyle herkesin dalga geçtiği sessiz bir çocuktu. Tony evde hepimize üstünlük taslamaya, her konuda fikir belirtmeye bayılan, cesur bir tipti. Lily, artık pazar sabahları beni kanalın kıyısında arabayla gezdiren, uyuyayım diye gözlerimin üzerine bozuk paralar koyan, siyah saçlı küçük kız kardeşim değildi. Birden evlilik çağında nişanlı genç bir kadın oluvermişti. Arka cebinde sapanla gezen, kısa şortlu öğrenci Paddy artık maaşını her cuma gecesi gururla anneme veren, botlarıyla işçi tulumu toz ve harç içinde olan bir duvarcı çırağıydı. Şişko, dağınık saçlı, tombul elli ve çeneli küçük Mona artık

ruj ve pudra sürüyor, yüksek topuklu ayakkabılar giyiyordu. Her gece başka randevusu olan ve dans etmeye bayılan güzel genç bir kadına dönüşmüştü.

Peter benden bir yaş küçüktü. Onu her zaman, en sevdiğim kardeşim olarak görmüştüm; çünkü hemen hemen aynı yaşta olduğumuz için birbirimize rahatça vurup bağırabiliyorduk. O beni diğerlerinden daha iyi tanıyordu. Ama bana göre o bile değişmişti; artık uzun pantolon giyiyordu, bu yüzden farklı biri gibi görünüyordu. Daha ağırbaşlı ve dolayısıyla daha uzak olmuştu.

Daha küçük kardeşlerimle hiçbir bağım veya yakınlığım yoktu sanki. Onlar daha çocukluklarını yaşayacaklar, arkadaşlıklarını kuracaklardı. Tıpkı bir zamanlar benim yaptığım gibi. Hepsi iyi çocuklardı; ama sakat ağabeylerine merakla karışık bir saygı duyuyorlardı. Belki de bilinçsizce ondan korkuyorlardı. Beni çok az tanıyorlardı çünkü bütün gün odamda resim yapıyordum. Pazar günleri mutfaktaki kanepede oturup radyodaki ayini dinlemeden önce gazetelere baktığım zamanlar dışında onları çok az görüyordum. Böyle zamanlarda bile onlarla pek konuşmuyordum. Biraz düzgün konuşamamamdan biraz da söyleyecek çok fazla şeyimin olmamasından kaynaklanıyordu bu.

Ne olduğunu anlayamadan on beşinci doğum günüm geldi. Annem parti düzenlemişti. Keyifli bir buluşmaydı. Eski arkadaşlarımdan da bazıları gelmişti. Kız kardeşim Mona benden habersiz Jenny'yi de davet etmişti. O da geldi. Ama artık arka bahçedeki aşk hikâyemden hatırladığım, küçük,

çilli yüzlü Jenny değildi. Şimdi on altı yaşındaydı. Gri saten bir elbise giymiş, tırnaklarına oje sürmüştü. Saçları harika kokuyordu. Sürekli gülümseyen, güzel bir genç kız olmuştu. Ona doğru baktım, göz göze geldik. Eski Jenny ile olan benzerliği, yanıma gelip hiç tereddüt etmeden ve mahcubiyet hissetmeden elimi tuttuğunda kayboldu.

"Nasılsın Christy, iyi misin?" diye sordu biraz cilveli biraz gönül alıcı bir tavırla. "Evet, evet iyisin, kendini yorma," dedi sonra, sanki ben bir şeyler söylemek için çabalıyormuşum gibi. Bu yüzden ondan neredeyse nefret ettim.

Küçük parti sona erip herkes gittiğinde, annem bana eğlenip eğlenmediğimi sordu. Ona eğlendiğimi söyledim. Yalandı bu, çünkü başım çok ağrıyordu. Ama baş ağrısından daha kötüsü, her şeyden kötüsü, o gece uyumak için yatağa yattığımda hissettiğim berbat kalp ağrısıydı.

Artık çocuk olmadığımı biliyordum ama "yetişkin" de değildim. Çocukluğun neşeli umursamazlığı ve yetişkinliği acısı ile hayal kırıklığı arasında asılı kalmıştım. Eskisi gibi umursamaz ve mutlu olmak istiyordum; ama çocukluğun sona erdiğini biliyordum. O gün arka bahçede bir çocuk bana acıma bakışı fırlattığında, geleceğimin umutsuzluğunu ve belirsizliğini görmüştüm.

8

HAPİSHANE DUVARLARI

Artık kendimden kaçmıyordum, bunu yapamayacak kadar büyümüştüm. Günler binbir türlü şekilde geçiyordu; ailem birer birer genişledikçe ve benim için kendi ayakları üzerinde duran birer yetişkin yabancıya döndükçe, varlığımın sınırlamalarını, sıkıntısını ve korkunç darlığını görüp hissediyordum. Etrafım faaliyetin, çabanın ve gelişmenin işaretleriyle çevriliydi. Herkesin yapacak bir şeyi vardı, onları meşgul edecek, zihinlerini ve ellerini faal tutacak şeyler. Hayatlarını bir bütün kılacak ilgi alanları, faaliyetleri ve amaçları vardı; bütün bunlar enerjilerine doğal bir kaynak ve doğal bir ifade ortamı sağlıyordu. Benimse yalnızca sol ayağım vardı.

Hayatım, yüzüm duvara doğru dönük oturduğum, dışarıdaki kocaman dünyanın seslerini ve hareketlerini duyduğum, ancak kımıldayamadığım ve kardeşlerim ya da tanıdığım diğer insanların aksine, dışında kendi yerimi bulamadığım sıkıcı bir köşeye benziyordu. Sadece bir oluğun içinde aynı şeyleri düşünerek, aynı şeyleri hissederek ve aynı şeylerden korkarak yaşıyormuşum gibi geliyordu bana. Kıstırılmıştım, önüm kesilmişti, hapsolmuştum. Hayal kırıklığıyla sonuçlanan çabalar ve küçük dar düşünceler dışında hiçbir şeyim kalmamıştı.

Annem daima benim en büyük ilham kaynağım olmuştu, ama artık her zaman birbirimizle aynı fikirde olmuyorduk. Sık sık kavga ediyorduk; zorluk çekmeden, anlaşabilir şekilde söyleyebildiğim tek şey "Cehenneme git!" idi. Tartıştığımız ve benim öfkelendiğim zamanlarda bunu anneme de söylediğim oluyordu.

Konuşmak benim için garip, acemice bir şeydi. Ama içimde olup bitenleri anneme anlatmak için sözcüklere ihtiyacım yoktu. Onun neredeyse zihnimi okuduğuna inanıyordum. Aramızda garip, hatta anlaşılmaz bir bağ vardı; bir göz kırpmasıyla diğerimizin ne hissettiğini anlayabiliyorduk. Bir örümceğin kopmuş iki bacağının, birbirlerinden kilometrelerce ayrı olsalar bile ikisinden birinde hayat olduğu sürece hareket edebilmesi gibi bir şeydi bu.

Annem gitgide artan sancılarımın olduğunu, büyüdükçe hayattaki konumumu daha iyi hissetmeye başladığımı biliyordu. Bu gerçeği biraz olsun yumuşatmaya, kendi gücünü

ve heyecanını bana vermeye çalışıyordu. Yalnız olmadığımı göstererek yapıyordu bunu.

O benim için bir anneden daha fazlasıydı, savaştaki silah arkadaşımdı.

Katriona Delahunt'ın da bana büyük yardımı olmuştu. Ergen zihnime öylesine güzel ve etkileyici biçimde hitap ediyordu ki bazen onun gerçek olup olmadığını ya da yalnızca hoş bir yanılsama veya birden kaybolacak bir görüntü olup olmadığını düşünüyordum.

Ancak onun sesini duyduğumda, kahverengi saçlarındaki ışığı gördüğümde ve ona vermek için resim yaparken bana gülen gözleriyle karşılaştığımda, gerçek olduğunu anlıyordum. Hayır, hayallerimden biri değildi, güzel bir gerçeklikti o.

Küçük suluboya resimlerimi yapmaya devam ediyordum; hiç görmediğim, yalnızca hayal ettiğim kır manzaraları, köy manzaraları, gemiler, bir parkta havuzun yanındaki ağaçları filan yapıyordum. Ama artık diğer her şey gibi resim yapmak da değişmişti, beni pek tatmin etmiyordu. Hâlâ resim yapmaktan hoşlanıyordum, ama artık buna bayılmıyordum. İçimde bir şeyler vardı, yeni bir güç, yeni bir ihtiyaç: parlak kırmızıları, sarıları ve koyu kahverengileri kâğıda dökerek ya da bunlarla bir desen yaratarak ifade edemeyeceğim şeyler. Anlatabilmek, konuşabilmek için başka şeylere, daha geniş bir ortama ihtiyaç duyuyordum.

Zihnim gelişiyordu ve resim alanım tek bir noktayla sınırlıydı. Her geçen gün biraz daha umutsuzluğa kapılıyordum. Dudaklarımla konuşamıyordum ve şimdi resim yoluyla da

konuşamadığımı fark etmiştim. Yavaş yavaş nefesim kesiliyormuş gibi geliyordu bana.

Çocukken diğer insanlardan "farklı" olduğumu ilk kez anladığımda, ne kadar üzüldüğümü hatırlıyordum. Dünyanın benim için sona erdiğini düşünmüştüm. Fakat ancak şimdi o "farklılığın" önemini ya da gerçek anlamını tam olarak hissetmeye başlıyordum. Çocukken sakatlığımın bilincine vardığımda acı acı ağlamıştım. Artık ağlamıyordum, gözyaşlarının verdiği rahatlığı bile yaşamıyordum. Bütün acım içimdeydi.

Bir gün, bir umutsuzluk nöbetindeyken, hissettiklerimden korkmuş ve sersemlemiş bir halde, sürünerek merdivenlerden çıkıp odama girip kapıyı kilitledim. Kutumdan kalem ve kâğıt çıkardım, yatağıma oturup yazmaya başladım. O gece yatak odasının penceresinden, aşağıdaki bahçenin betonuna atlayarak kendimi "yok etmeye" karar verdim. Ama bunu yapmadan önce bir tür "vasiyetname" ya da "son dilek ve itiraf mektubu" yazacaktım. Kalemi abartılı bir tavırla alıp gösterişli bir şekilde yazmaya başladım.

"Sayın İlgili; gerçi kimsenin ilgilenmeyeceğini biliyorum ama..."

Bunun harika bir açılış cümlesi olduğunu düşündüm. Mektubu bitirdim, özenle katlayarak yastığımın üzerine koydum. Sonra pencerenin kenarına doğru süründüm, sol ayağımla pencereyi açıp dışarı baktım. Daha önce evin bu kadar yüksek olduğunu fark etmemiştim, yer yalnızca on iki metre aşağıda olsa da pencere seviyesinden binlerce metre aşağıda

gibi görünüyordu. Soğuk bir gündü ve sert bir rüzgâr esiyordu. Dışarı bakarken rüzgârın yüzüme vurduğunu hissettim, zorlukla nefes alabiliyordum. Bir bacağımı uzattım. Peter'la çocukluğumuzda yaz akşamları arka bahçede oyuncak askerlerle oynamamızı, uzun çalılar arasında birbirimizi bulmaya çalışmamızı hatırladım. Kendimi olanca gücümle kaldırarak diğer bacağımı da uzattım. Bu kez nedense Noel'i hatırlamıştım. Zavallı babamın Noel Baba kılığında güçlükle yürümesi, karanlıkta Paddy'nin çizmelerine takılıp düştükten sonra etrafında bir sürü oyuncakla yerde yatışı, sonra Kathleen Movourneen'in şarkısını söylemeye başlaması gözlerimin önüne geldi. Derin bir soluk aldım ve kendimi yukarı doğru ittim, böylece artık pencerede ayaklarım boşlukta kalacak şekilde oturabiliyordum. Gözlerimi kapattım. Kötü ve şiddetli bir düşüş olacaktı ama bunu yapacaktım. Artık beni hiçbir şey durduramazdı. Sonra Katriona Delahunt'u düşündüm... Pencereden indim ve bebek gibi ağlamaya başladım.

Artık on altı yaşındaydım. Lily evlenmişti, ardından da fırtınalı bir aşkın sonucunda Tony. Şimdi sırada, evliler kervanına katılacak olan Jim vardı. Paddy'nin de sevgilisi olduğundan şüpheleniyordum, durmadan Peter'a kız arkadaş bulmanın zorluklarından söz edip kendisine birkaç pratik ipucu verebileceğini söylüyordu. Peter ise gerinerek bu konuda ipucu verecek asıl kişinin kendisi olduğunu iddia ediyordu.

Mona, her gece dansa gidiyordu ve babamla neredeyse savaş halindeydi. Çünkü saat on birin onun dışarıda kalması için yeterince geç bir saat olduğu konusunda hemfikir değil-

lerdi. Mona çoğu geceler eve geç geliyordu. Büyük salonun kapısını gürültü yapmadan açıyor, yüksek topuklu ayakkabılarını çıkarıyor, naylon çoraplı ayaklarıyla merdivenleri kedi gibi sessizce tırmanıyor ama yine de sahanlıkta babama yakalanıyordu.

Bir yıl sonra Peter, okulu bıraktı ve Jim'in çırağı olarak duvar örme işine başladı. Babam bütün oğullarının kendisi gibi duvar ustası olmaları konusunda ısrarcıydı; hatta başka bir meslek seçmeyi düşünebilecekleri aklına bile gelmiyordu. Jim, Tony, Paddy ve Peter onun dileğini gerçekleştirmişlerdi, iyi de para kazanıyorlardı.

Babam çakırkeyif olduğunda, diğerlerinin yanında beni göstererek, "Onun duvar örme işinde hepinizden iyi olacağından eminim," derdi. "Tulum giyip eline mala alarak evler yapsan, haftada beş pound kazanabilirsin, Chris." Duvar örme işinden nefret ediyordum, çünkü tuğla öremiyordum.

Birkaç ay sonra içimde yeni bir his belirdi; çok kötü bir his. Artık yalnızca mutsuz ve üzgün değildim, öfkeliydim de. Çarpık ağzım, yamuk ellerim ve işe yaramaz bedenim yüzünden bütün dünyaya kırgındım. Çevremde normal ve kusursuz olan her şeye bakıyordum ve kendi kendime neden farklı olduğumu, neden diğer insanlarla aynı duygu, ihtiyaç ve duyarlılıklara sahipken, normal bir yaşam sürmemi engelleyen, hatta kendimi her gördüğümde midemin bulanmasına yol açan işe yaramaz bir bedene sahip olduğumu belki yüzüncü kez soruyordum. Dört gözle bekleyecek neyim vardı? Ayak parmaklarıyla resim yapan bir sakattan başka bir şey

olmam mümkün müydü? İnsanların gözünde ayak parmaklarımla resim yapıyor olmam müthiş bir şeydi ve bana şanslı olduğumu söylüyorlardı; evet, doğruydu, fark edilen bir çocuktum. Ama sol ayağımla resim yapmam nasıl bir fark yaratacaktı? Fark edilen biri olmamın ne faydası vardı? Ben fark edilen biri olmak istemiyordum, diğer insanlar gibi sıradan olmak istiyordum. Diğer insanların elleriyle yaptıklarını sol ayağımla yapmam insanlara harika geliyordu. Belki de öyleydi, bilmiyorum. Ellerimi kullanamadığım için ayaklarımı kullanıyordum, ama bu benim gurur duymamı veya eşsiz olmamı sağlamıyordu. Aslında sol ayağımı hiçbir zaman, çok iyi tanımadığım insanların yanında kullanmıyordum. Çünkü bu, kendimi hem aptal hem de beceriksiz hissetmeme yol açıyordu. Kendimi gösteri yapan bir maymun ya da fok gibi hissediyordum.

Bir gün aniden aklıma bir fikir geldi. Mektup yazmayı her zaman sevmiştim, en çok da Katriona Delahunt'a tabii. Ona sık sık atlarla ve annemin yeni bebeği hakkında mektuplar yazdığımı hâlâ hatırlıyorum. Ama artık daha zorlayıcı şeyler, sırf mektup değil, aynı zamanda hikâyeler de denemeye karar vermiştim. Bu fikir giderek büyüdü ve tüm zihnimi kapladı.

Daha önce pek fazla okumuyordum. Kitaplar evimizde pek sık görülmezdi. Ekmeğin daha önemli olduğu düşünülürdü. Karnımızı doyurmak zihinlerimizi doyurmaktan daha önemli bir işti. Zihnim, hâlâ boyalar ve fırçalarla ifade edemediğimden fikirlerle doluydu. Bunları kâğıt üzerinde sözcüklere dökme konusunda ilham, bir kış günü yatakta uzanmış, ayak

parmaklarım arasına sıkıştırdığım bir saman çöpüyle yağmurda buharlanan pencereye şekiller çizerken gelmişti.

Hemen altı penilik not defterimi alıp yazmaya başladım. Ne yaptığımı tam olarak bilmiyordum. Oturup aklıma ne geldiyse yazdım. Aralarında hiçbir bağlantı olmayan sözcükler, cümleler ve paragraflardı bunlar. Boyalarımı karıştırıp bir renk elde etmekten farksızdı. Sözcüklerle yeni bir oyuncaktan etkilenmiş bir çocuk gibi oynuyor, bunları kâğıda yazıyor, sonra merakla yazdıklarıma bakıyordum.

Ardından bunları birleştirip resimlerimde yaptığım gibi şekillendirerek bir kalıp oluşturmaya çalışıyordum. Nihayet düşüncelerimi sözcüklerle ifade etmeye başlamıştım.

Bunlar çok geçmeden sözcük olmaktan çıkıp düşüncelere dönüşüyordu.

Ayak parmaklarımla yazı yazmayı ilk öğrendiğimde beş yaşındaydım, ancak bunun bana yeni bir hayatın anahtarını sunabileceğini fark etmem için on yedi yaşıma kadar beklemem gerekmişti. Artık yeni düşünce âlemlerini keşfedebilecek, yalnız başıma yaşayacağım, diğerlerinden bağımsız bir dünya yaratabilecektim. Peter'ın ve diğerlerinin evlerini tuğlalarla inşa ettiği gibi ben de düşünce ve fikirlerle kendime kocaman bir dünya inşa edebilirdim.

Artık tek ilgi alanım yazmaktı. Resim fırçası benim asamdı, şimdi de kalemimi ayağımdan bırakmıyordum. Amerika'nın Vahşi Batısı ile ilgili bol hareketli ve heyecanlı hikâyeler yazıyordum. Bunları yazarken genellikle çocukluğumun sinemalarındaki anılardan yararlanıyordum. Karakterler

arasında bütün gün ata binen, geceleri içki içip tütün çiğneyen adamlar, bacak bacak üstüne atıp cin içmekten başka bir şey yapmıyormuş gibi görünen, güzel vücutlu, boş bakışlı kadınlar vardı.

Genellikle hikâyelere yirmi karakterle başlıyordum, yarısında kafam karışıyordu. Hepsiyle birden ne yapacağımı bilemiyor, geriye ancak iki önemli karakter bırakarak bunları birer birer vuruyordum. Not defterim çoğunlukla bir mezarlığa dönüşüyordu.

Derken duygusallaşıyor, kızla erkeğin "tanışmasıyla" ilgili küçük acıklı hikâyeler yazıyordum. Bunlar romantik ve hüzünlü düşüncelerle dolu oluyordu. Bu tür hikâyeleri yazmaktan zevk alsam da sonunda üzüldüğümü fark ediyordum. Çünkü ben ne kadar güzel şeyler hayal edersem edeyim gerçek hayatta bunları yaşayamayacağımı hatırlıyordum.

Kurşunlardan ve cesetlerden geçilmeyen polisiyeler yazmaya çalıştığım da oluyordu. Ne zaman kendimi kötü hissetsem kalemimi alıyor, kilerde ya da tavan arasında bulunan çürümüş cesetleri anlatıyordum. Ya da gecenin bir yarısı eski, virane bir konaktan yükselen çığlıklardan söz ediyordum.

Her zaman melodrama meraklıydım. İlk yazı denemelerimde karakterlerimi sadece "öldürmek" beni kesmiyordu; mümkün olan en şiddetli ölüm şekillerini tercih ediyordum. Onları silahla vurmakla yetmiyor, küçük parçalara ayırıyordum ve kalan parçaları da etrafa dağıtıyordum. Çok kanlıydı!

Şimdi bile, o zamanlar mutlu olduğumu sanmıyorum ama en azından oyalanıyordum. Günlerin monotonluğundan kur-

tulmak için bir yol bulmuştum. Tıpkı bir şişe meyveli gazoz açıp, baloncukların dışarı kaçmasına izin vermek gibiydi bu. Hayatım daha az sıkıcı geliyordu.

Ama ne yaparsam yapayım, ne yöne dönersem döneyim kendimi hep yalnız ve huzursuz hissediyordum. Bilincim geliştikçe bedenimin daha fazla farkına varıyordum. Sonunda kusurlarım hakkında bilgi sahibi olmak bana neredeyse fiziksel bir acı vermeye başladı.

Hayatımda yeni bir gün diye bir şey yoktu, her gün bir öncekinin tekrarıydı, hiçbir değişiklik ya da değişiklik umudu söz konusu değildi.

On yedi yaşımdayken her şey üzerime geliyordu sanki. Duygusal hayatım oluşmaya başlamıştı. Eskiden çocukluk arzusu olan şeyler artık yetişkin ihtiyaçlarına dönüşmüştü. Eskiden yalnızca alınganlık olan duygu, artık melankoliydi. Bana acımayan, kendi yaşımda arkadaşlarım olsun istiyordum. Sakat olmam ve dışarıya çıkamamam, diğer insanların günlük yaşantılarını oluşturan şeylere ihtiyaç duymadığım anlamına gelmiyordu: futbol, danslar, bira partileri ve kızlar. Çocukken birlikte oyun oynadığım çocuklarla aramızda oluşan bütün arkadaşlık bağlarımın, yetişkinliğin yarattığı uçurumla yok olup bozulduğunu fark ettiğimde, zihnime bir acı saplanmıştı. Büyüdükçe kendi kusurlarıma daha anlayışlı yaklaşmak yerine, daha fazla sıkıntı yaşıyor ve acı çekiyordum.

Sonra, son felaket yaşandı. Bir gün Katriona Delahunt beni ziyarete geldi ve mutfak penceresinin yanında güneşin

vurduğu koltuğa elini koydu. Parmağında bir şeyin parladığını fark ettim. Tekrar baktım ve bunun elmas bir nişan yüzüğü olduğunu gördüm. Durup bakakaldım. Bayan Delahunt birkaç dakika sonra yüzü kızararak elini uzattı ve yüzüğü anneme gösterdi, beğenip beğenmediğini sordu. Annem onu tebrik ettikten sonra döndü ve bu kez de bana gösterdi. Homurdanarak kafamı çevirdim.

Yüzünde en özel gülümsemelerinden biriyle elini omzuma koydu. "Somurtma," dedi, "evlendikten sonra da seni görmeye geleceğim."

Birkaç ay sonra güzel bir haziran sabahı Üniversite Kilisesi'nde evlendi. Annem tekerlekli sandalyemle beni de götürdü. Bayan Delahunt'ın bir sürü arkadaşı vardı, ama kocasıyla birlikte kiliseden çıktığında beni gördü, güzel yüzü pırıl pırıl bir gülümseme ile aydınlandı. Buna dayanamazdım.

Artık Katriona Delahunt değil, Bayan Maguire'ı. Güzel bir isimdi bu ama alışmam zaman aldı. Bay Maguire'la tanışmıştım. Kibar biriydi. Ama onu çok kıskanıyordum.

Aylar geçiyordu. Evde hayat değişiyordu. Artık evde iki aile vardı sanki. Birlikte büyüdüğüm kardeşlerim ve bizden sonra gelenler. Biz "eski" aileyi oluşturuyorduk, onlar da "genç" aileyi. Annem hâlâ neredeyse benim çocukluğumdaki gibi görünüyordu. Belki biraz kilo almıştı, siyah saçları da kırlaşmaya başlamıştı; ama hâlâ aynı gülüşe, pırıltılı mavi gözlere sahipti ve hâlâ uçar gibi yürüyordu. Eşsiz bir kadındı. Babam ondan çok daha yaşlı görünüyordu. Güzel, kumral

saçları yoktu artık; onlardan geriye şakaklarına yapıştırılmış gibi duran gri yün yumakları kalmıştı. Yine de hâlâ dinçti, iri elleri beton blokları taşımaktan, mala kullanmaktan güçlenmişti. Hepimize çok bağırırdı ama aynı zamanda bizimle gurur duyduğunu biliyordum.

Bu arada dayı olmuştum. Lily'nin üç çocuğu vardı. Annemin rekorunu kırmaya çalıştığını söyleyerek Lily ile alay ediyorduk.

"Aile geleneklerini sürdür, Lily!" diyorduk. "Yüzümüzü kara çıkarma!"

Büyük bir ailenin içindeydim ama kendimi onların dışında hissediyordum. "Dış kapının garip mandalı" idim sanki. Onlara ulaşamıyordum, onları canlandıran ruhun içine giremiyordum. Gerçekten değişmemiş olabilirlerdi, ama benim gözümde erişilmez hale gelmişler, ulaşabileceğimden öteye gitmişlerdi. Her geçen gün onların yaşam yörüngesinden uzaklaşıyor gibiydim. Bir yandan onların yanındayken, bir yandan onlardan, çabalarından ve inançlarından ne kadar uzak olduğumu görüyordum.

On yedinci doğum günümün gecesinde uzandığım kanepeden kalktım ve arka bahçeye gitmeye çalıştım. Terlemiştim, hava almak istiyordum. Süründüm ve ağacın altındaki bir kalasa oturdum. Haziran ayıydı, havada çiçek kokuları vardı. Başımın üzerindeki dallarda uçuşup ötüşen kuşlardan, uzaktaki arabaların korna seslerine kadar her şeyi duyabiliyordum. Ay ışığında altında oturduğum yaşlı bodur ağacın

dalları sallanıyor, önümde şekiller oluşturuyordu. Arka pencere sarı ışıktan oluşan bir kare gibiydi. Mutfaktan gürültüler geliyordu.

Güzel bir geceydi; ılık, yumuşak ama canlı. Ay ışığı her şeyin gümüş gibi görünmesine neden oluyordu. Yıldızların karanlık gökyüzünde parıldarken yaptıkları gürültüyü duyduğumu hayal ettim.

Kalasın üstünde oturdum, kendimi gecenin sessizliğine ve huzuruna bıraktım. Ay ışığı hayalinde kaybolmuş gibiydim, günlük yaşantımı cehenneme çeviren her şeyden uzaklaşmıştım. Bir an için kendimi mutlu hissettim. Sonra hatırladım. Gelecek önümde bir kara delik gibi bekliyordu. Kapana kısılmış, zincire vurulmuş gibiydim.

"Neyim ben?" diye sordum kendime orada otururken. Tanrı'nın şakalarından biri sadece!

Hayatım şekilsiz, amaçsız, değersiz görünüyordu. Büyüdükçe etrafımda oluşan duvarların arasına hapsolmuştum. Özgür olmayı çok özlüyordum. Zincirlerimden kurtulup kaçmak için can atıyordum.

9

LOURDES

Küçük yaşlardan beri müziğe düşkündüm. Çocukken saatlerce radyonun başında oturur, beni etkileyen her türlü müziği dinlerdim. Yavaş yavaş ayrım yapmayı öğrendim ve ailedeki herkesin nefret ettiği, asla dinlemem dediği, sonradan adının "klasik müzik" olduğunu öğrendiğim türden hoşlandığıma karar verdim. Yaşım ilerledikçe bu müziğe daha çok bağlandım. Annem, benim kendimden geçmiş bir halde radyodan orkestra konseri veya opera dinlediğimi gördüğünde gözlerini deviriyor ve "Sen ve şu çılgın müziğin!" diye söyleniyordu.

Ancak gerçek müziğin güzelliğini bir gün üst kattaki odamda yazı yazarken, alt katta çalan radyodan gelen hafif

müziği duyduğumda fark ettim. Hemen yataktan fırladım, neredeyse merdivenlerden yuvarlanarak aşağı inip mutfağa daldım. Oturdum ve transa geçmiş bir halde dinledim. Yavaş, şahane ve asildi, kulağıma inanılmaz derecede güzel geliyordu. İçime işliyor, gönlümde bir tele dokunuyor ve bütün ruhumun haz duymasına neden oluyordu. Eşsiz nağmeler sona erene dek müziğin benim için yarattığı dünyada kaldım. Uzun bir süre sessizce oturdum, yavaş yavaş günlük sıradan dünyaya sırtımı döndüğümü fark ettim. Bu, Handel'in *Largo*'sunu ilk dinleyişimdi. Unutulmaz bir deneyimdi.

Müzik bana yeni bir dünyanın kapılarını açmıştı. Parlak ve güzel bir dünyaydı bu; bazen keyifli ve gürültülü, çoğu zaman düşünceli ve hüzünlü. Radyodan başka bir yerde müzik dinlememiştim, hayatımda hiç opera görmemiş, senfoni konserine gitmemiştim. Yine de kısa zamanda bütün büyük bestecileri ve eserlerini öğrenmeye başladım. En sevdiğim Chopin oldu, fırsatım olsa bütün gün onun piyano müziğini dinleyebilirdim.

Oturup müzik dinlerken içimde hayatımın düşündüğüm kadar aptal ve amaçsız olmadığına ilişkin bir duygu oluşuyordu. Parçalar yerine oturdukça yavaş yavaş şekillenen, çok iyi düzenlenmiş kocaman bir bulmacaydı sanki. Müzik dinledikçe beni mutlu eden ve umutlandıran bir duygu akımı oluşuyordu adeta. Müzik, beraberinde bir şeylerin olacağına dair vaatler ve umutlar getiriyordu.

Ancak bunları yalnızca müzik devam ettiği sürece hissediyordum. Pencereler yeniden kapanıp kapılar kilitlenmeden

derin bir nefes alıp gökyüzüne son bir kez bakmaya benziyordu bu. Sonra yine kalemimle not defterime dönmekten, büyüyüp kendi yollarına giden ve gözümde küçük kardeşler olmaktan çıkıp erkeklere ve kadınlara dönüşen kardeşlerimi gözlemekten başka yapacak bir şey kalmıyordu.

Müziğe rağmen ev, beni duvarları arasında hapseden bir hapishane gibiydi. Bu yenilmişlik duygusuyla mücadele etmek istiyordum, yenildiğimi hissetmekten nefret ediyordum. Öte yandan, var olduğunu sandığım küçücük irademe ve isteğim bile bir anda uçup gidiyordu. Yeni bir günle daha yüzleşme düşüncesinden hoşlanmıyordum. En kötüsü de sakatlığımın gerisinde aptalca, zalimce, duyarsızca bir şeylerin olduğunu hissetmeye başlamıştım. Tanrı'yı düşünsem de yalnızca öfkeyle yapıyordum bunu. Her gece diğerleriyle birlikte dua ediyordum ama bunu ezberden söylediğim şeylere hiçbir duygu ya da düşüncemi katmadan yapıyordum. Büyüdükçe Tanrı bile benden uzaklaşıyordu sanki.

Derken bir gün Bayan Maguire geldi ve "Christy, Lourdes'a gitmeye ne dersin?" dedi. Bütün hayatım boyunca insanların bundan söz ettiğini duymuştum. Seyahat edecek olmak beni biraz heyecanlandırdığı için, biraz da dine ihtiyaç duymasam da, derinlerde bir yerlerde kendime bile itiraf etmeye cesaret edemediğim bir mucizenin olacağını hissettiğimden, oraya gitmeyi çok istiyordum.

"Olur," dedim. "Ama para meselesi ne olacak?"

Alışverişten döndüğünde anneme bundan söz ettik, çok sevindi. Sonra plan yapmaya başladık. Gezi otuz dört pounda

mal oluyordu. Geziyi düzenleyen Lourdes komitesi on poundunu karşılayarak bana yardımcı olacaktı. Ertesi gün annem, büyük teyzemden beş pound aldı. Ancak bu kadarını halledebilmiştik.

"Gerisini ben bir şekilde bulurum," dedi Bayan Maguire. "Beş şiline briç oynamaları için arkadaşlarımı davet edeceğim, kaybederlerse toplanan parayı senin arkandan Lourdes'a göndereceğim." Yüzünde büyüleyici gülümsemesi belirdi. Her şeyin yolunda gideceğini biliyordum. Gidiyordu da.

Yola çıkmaya saatler kala çok gergindim. Bu benim ilk seyahatimdi ve ne yazık ki yalnız, yanımda tanıdığım kimse olmadan seyahat edecektim. Bu düşünce beni ürkütüyordu. İnsanlar beni anlayabilecekler miydi? Yemeklerimi nasıl yiyecektim? Nasıl giyinecek, yıkanacak ve yatacaktım? On sekiz yaşımda bile hâlâ yemek yerken, giyinirken ve yıkanırken başkalarına muhtaçtım. Bütün doğal ihtiyaçlarımla babam ilgileniyordu. Sol ayağım dışında neredeyse tamamen aciz durumdaydım.

Annem beni, bizi havaalanına arabalarıyla götüren Bayan Maguire ve kocasıyla birlikte yolcu etti. Sabah üçte kalkmıştık.

Bir sedyeye kondum ve güçlü kuvvetli iki ambulans görevlisi tarafından uçağa taşındım. Sedyeyle yolculuk edecek kadar kötü durumda olmadığımdan pencere kenarına oturtuldum. Her şey öyle güzel hazırlanmıştı, uçağın içi öyle huzurlu ve sevimliydi ki bütün endişelerimi unuttum. Doktor kibardı, rahip ve hemşireler de öyle. Özellikle koyu renk gözlü ve açık renk saçlı olan. Ona "Olgun Kiraz" adını taktım.

Bir süre sonra İrlanda Denizi'ni, Galler kıyılarını ve Manş Denizi'ni geçtik. Yol arkadaşlarıma ilk kez baktım.

Yanımdaki koltukta on dokuz yaşlarında bir kız oturuyordu. Parlak kumral saçlarının çevrelediği yüzü güzel ama acı doluydu. Bacakları ve omurgası felç olmasına karşın gözleriyle gülümsüyordu. On yaşında çocuk felci geçirdiğinden beri hiç yürümemişti. Onunla arkadaş olduk, bana adının Maire olduğunu ve Co. Wicklow'dan geldiğini söyledi. Kitaplardan, filmlerden bahseden ve sürekli danslara gidip sonra neler yaptığını ona anlatan kız kardeşinden söz etti. "Ben de bir gün dansa gitmeyi çok isterdim," dedi dalgın dalgın camdan dışarı bakarak. Her şeye rağmen mutlu göründüğünü düşündüm. Ama sonra, bitkin bir halde iç çektiğini duydum. Ağrısı varmış gibi elini alnına götürüp "Lütfen Tanrım!" dedi, "Bir gün yeniden yürüyeyim. O zaman ilk dansıma gideceğim." İki gün sonra Lourdes'da öldü.

Bir de Kerry'den küçük bir çocuk vardı. Danny Bilmemkim, birkaç hafta önce iki ayağını ve sağ elini kaybetmişti. Sırf çiftlikte sağdığı inekten söz ediyordu. Köy diliyle konuştuğu için hepimiz onunla dalga geçiyorduk. Ama o buna aldırmıyordu. İneği Nellie'yi ve iyileştiği zaman onu tekrar nasıl sağacağını anlatıp duruyordu.

Köşede elleri felçli, ayakları yamuk, sürekli dua eden yaşlı bir kadın oturuyordu. Yanında atletik yapılı, bronz tenli ama hiçbir şey duymayan sağır genç bir adam vardı. Sağır ve dilsiz bir kız kocaman bebeğine sarılmış, gülümsüyordu. Önümde neşeli ve güzel sesli Tommy oturuyordu. Kolları ve

bacakları yoktu. Arkamda yeni evli, ilk bebeğini doğurduktan sonra, bir yıl önce vereme yakalanmış bir kadın vardı. Sandalyenin üzerinde yatıyor, çok yorgun ve solgun görünüyordu. Sürekli inliyordu. Dublin'e dönmemize birkaç gün kala komaya girdi ve acılar içinde öldü.

Acı çeken bu insanları gördükçe, zihnimde yeni bir ışık yandı. Dehşete kapıldım, dünyada bu kadar çok acı çeken insan olduğunu bilmiyordum. Kendini küçük kabuğuna hapsetmiş bir salyangoz gibi, dışarıdaki kalabalık dünyayı yeni yeni görmeye başlıyordum. Beni asıl şaşırtan şey, bunca insanın sakat olması değildi. Beni şaşırtan şey, çoğunun durumunun benimkinden daha kötü olmasıydı.

O zamana kadar bunun mümkün olabileceğini düşünmemiştim. Birden, bunca zamandır kör olduğumu, benim acılarımın diğer insanların acıları yanında hiç kaldığını hissetmeye başladım.

Uçağımız, Tarbes Havaalanı'na sonunda inmişti; artık Fransa'daydık. Pencereden dışarı baktım. Arkamızda Pirene Dağları uzanıyordu. Havaalanında bize bakan bir grup insan vardı. Bunlar, komşu çiftliklerden gelen çiftçilerdi. Sonunda uçaktan indirildik. Üstü açık bir ambulans bizi yedi gün boyunca kalacağımız yere götürürken rüzgârlı ve uzun yollardan geçtik. Burası küçük Lourdes kasabasıydı.

Manastıra gitmeden önce girdiğimiz meydanda, ünlü Basilica'yı ve güzel Rosary Meydanı'nı hayatımda ilk defa gördüm. Uzun ince kulesi ve tepesindeki altın haçla gökyüzüne yükseliyordu; manastırın derinliklerinden Meryem Ana'ya

okunan ilahi sesleri geliyordu. Meydanda büyük bir kalabalık oluşmuştu; bazıları diz çökmüştü, bazıları da yuvarlak banklarda oturup bir şeyler okuyor ya da uyukluyordu.

Ambulanstan indirildik, Çin faytonlarına benzeyen sandalyelere oturtularak manastıra götürüldük. Öğlen oluyor, güneş bulutsuz gökyüzünde ışıl ışıl parlıyordu. Koğuşta her şey soğuk ve parlaktı. Çok geçmeden akşam yemeği geldi. Genç bir hemşire bana kaşıkla yemek yedirdi. O sırada saçma sapan bir utanç duyamayacak kadar açtım.

İlk gün, Grotto'ya götürülmedik. Uzun seyahatten sonra dinlenmemiz tavsiye edildi. Bu yabancı ortamda kendimi "yeni" hissediyordum. Geceye doğru kendimi yalnız ve unutulmuş hissetmeye başladım. Dua etmeye çalıştım ama sürekli evimi ve ailemi düşündüğümden bunu yapamıyordum. Kafamı battaniyenin altına sokup tam ağlamaya başlayacaktım ki kapı açıldı ve gece hemşiresi içeri girdi! Kalbim deli gibi çarpmaya başladı. Olgun Kiraz'dı bu, altın sarısı bukleleri beyaz kepinin altından kusursuz biçimde dökülüyordu. Yatakları dolaştı ve hepimizin rahat ettiğinden emin oldu. Sonunda benim yatağıma geldi, gülümsedi, yatağımı düzeltmesini isteyip istemediğimi sordu.

Gayet rahat olmama karşın, "Ah! Evet," dedim.

Gülümsedi, çarşafı şiltenin altına sıkıştırdı, yastığımı düzeltti ve "İşte oldu," dedi. "Şimdi rahat mısın?"

"Çok," diye mırıldandım. Uykuya dalmadan önce hatırladığım son şey, üzerime eğilip örtüyü omuzlarıma çekerken yüzünde gördüğüm gülümsemeydi. Deliksiz bir uyku çektim.

Ertesi gün Şifa Hamamı'na götürüldük. Değişik ülkelerden gelen büyük bir kalabalık, yeraltı kaynağının üzerine inşa edilmiş modern banyolara girmek, mucize sulara dokunmak için sıra bekliyordu.

Bana sıra gelmesini beklerken çevreme bakındım. Banyoların bulunduğu basık beton binada üç yüze yakın insan vardı. Hemen hemen dörtte üçü benim gibi tekerlekli sandalyedeydi. Bazıları dik oturamıyordu, sürekli sırt üstü yatmak zorundaydı. Bazıları ise koltuk değneği kullanıyor ve güçlükle de olsa bir yerden bir yere gidebiliyordu. Bacakları, kolları olmayan, kör bir sürü insan görüyordum. Kimileri yükselen güneşin altında yatarken canlı cenazeye benziyordu. Victor Hugo'nun romanındaki Mucizeler Meydanı'ndan farksızdı burası. Aralarında kendimi çok küçük ve önemsiz hissettim.

Hamama girme sırası bana gelmişti. İki Fransız beni içeri götürdü, ahşap bir banka oturttu ve çırılçıplak soydu. Binadaki bütün odalar mermerdi. "Hamam" zeminde kare şeklinde, derin bir oyuktu. Merdivenlerle suya iniliyordu. Karşı duvarda, altına Latince dualar işlenmiş haç üzerinde ahşap İsa heykeli vardı.

Beni kollarımdan kaldırarak merdivenlerden aşağı taşıdılar ve yavaşça suya bıraktılar. Soğuk suyun başımdan aşağı inmesiyle soluğum kesildi. Hemen kollarımdan tuttular. Adamlardan biri, çat pat İngilizcesiyle suya yeniden girmek isteyip istemediğimi sordu. Başımı salladım, beni bir kere daha suya indirdiler. Yanımda duran iki adamın Fransızca

dua ettiklerini duydum. Sonra beni dışarı çektiler, öpmem için dudaklarıma küçük bir haç yaklaştırdı.

Belki de hayal gücüydü, bilmiyorum ama beni o sudan çıkardıklarında kendimi yeniden doğmuş gibi hissettim. Mezardan gün ışığına çıkmıştım sanki.

O öğleden sonra ilk kez Grotto'yu gördüm. Beni Türbe'ye giden geniş yolda tekerlekli arabamla iterlerken, yanımdan bir sürü hacı geçti. Etrafımda birçok dil konuşuluyordu.

Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, İsveççe, Danca. Hepsi birbirine karışıyordu.

Ama Dublin'den ya da Roma'dan, Paris'ten ya da Stockholm'den, Milano'dan ya da Madrid'den gelen herkesin ortak bir amacı vardı: dua ve umut etmek.

Mağaraya vardığımda yere çömelmiş, başlarını sallayan insanlardan başka bir şey görmedim. Ancak her şey çok iyi düzenlenmişti. Tekerlekli arabalarla Türbe'nin yanına gidilebilsin diye bir yol yapılmıştı.

Çok geçmeden sunağa giden yolda diğerleriyle birlikte ilerliyordum. Gözlerimi ürkerek açtım ve uzun boylu, mavi elbiseli güzel kadın heykeline baktım. Onun önünde diz çökmüş ve ellerini sevinçle birbirine kenetlemiş köylü kızını gördüm. Sert kayaların içine yontulmuş Meryem Ana, aşağıda ayaklarının dibinde diz çökmüş, ona hem üzüntülerini, hem de sevgilerini sunan çocuklara durgun gözlerle bakıyordu.

İyileşeceğimi umarak bol bol dua ettim.

O gece kasabadaki meşale törenine katıldım. O manzarayı kolay kolay unutmayacağım.

Akşam saat yediyle sekiz arasında binlerce kişi Rosary Meydanı'nda toplandı ve çevreyi kuşatan tepelere alacakaranlık çöküp her taraf siyaha büründüğünde, binlerce mum yakıldı. Değişik ülkelerden gelen kilise görevlilerinin de katılımıyla Basilica'dan Türbe'ye doğru yürüyüş başladı. Güzel Basilica'nın bütün her tarafı aydınlatılmıştı. Gece, gökyüzünün siyah kadifesinde pırıl pırıl parlıyordu.

Küçük kasabadan mağaraya gitmek üzere yola koyulduğumuzda, kalabalıktakiler seslerini yükselterek "Azize Meryem" ilahileri söylemeye başladılar. Notalar yükseliyor, gecenin yumuşak havasında dağılıyor ve yakınlardaki tepelerde yankı yapıyordu. Binlerce kişi, esen meltem eşliğinde alevleri titreşen mumları ellerinde taşıyordu.

Grotto ise bütün bunların aksine karanlığa gömülmüş haldeydi. Mermer sunakta tek bir mum yanıyordu. Kalabalık ilahiler söylemeye devam ederek Türbe'nin çevresinde yarım daire şeklinde diz çöktü. Mumların oluşturduğu alevler etrafı aydınlatıyor ve Meryem'in başındaki inci tacın üzerine vurup parlıyordu.

Hayatımın en güzel anıydı bu.

Dublin'e vardığımızda uyuyordum. Bir el omzuma dokunup beni hafifçe sarsınca uyandım.

"Eve geldik."

Tembel tembel başımı kaldırıp baktım. Tam esneyecektim ki karşımdakinin "Olgun Kiraz" olduğunu gördüm. Gülümsüyordu. Benim sol ayağımla resim yaptığımı bir şekilde öğrenmişti. Eve döndüğümde vaktim olursa onun için resim yapıp yapmayacağımı sordu. Bol bol zamanım olduğunu anlatmak için hararetle başımı salladım. Sonra resim konusunda haberleşmek için adresimi sordu. Söylemeye çalıştım ama ağzımdan garip bir ses çıktı. Tekrar denedim. Sonra ayakkabılarımı hışımla fırlatıp arkama yaslandım, sol ayağımı başıma doğru kaldırarak göğüs cebimdeki kalemi yakaladım ve dua kitabının boş bir sayfasına adresimi yazdım.

Sonra gitme zamanı geldi. Beni eve götürecek olan ambulansa bindirirlerken arkama baktım. Uçağın merdivenlerinde duruyor ve mürettebattan biriyle, kumral, uzun boylu ve yakışıklı bir adamla gülüşüyordu. Ondan nefret ettim.

Resim için de hâlâ aramadı zaten.

Evim... Ailem bir haftalık yokluğumdan sonra beni gördüğüne sevinmişti. Tanıdık yüzler gördüğüm için ben de mutluydum. Fransa çok güzeldi ama Kimmage, benim evimdi.

Tanık olduğum tuhaf manzaralar ve yaşadığım heyecandan dolayı hâlâ şaşkındım. Bir hafta boyunca gördüğüm şeyler ve karşılaştığım insanlar arasında kendimi unutmuştum.

Ama evde durum farklıydı. Evde herkes iyi ve sıradandı, ben hariç tabii. Kardeşlerim Lourdes'te gördüğüm insanlara benzemiyorlardı; onlar yürüyebiliyor, konuşabiliyor, normal insanların yaptığı her şeyi yapabiliyorlardı. Peter ya da

Paddy gayet düzgün konuşuyorlardı, söylemek istedikleri anlaşılıyordu. Ben konuşmaya çalıştığımda ise ağzımdan garip sesler çıkıyordu. Erkek kardeşlerim ellerini hiçbir sorun yaşamadan kullanabiliyorlardı. Benim ellerim ise sağa sola savruluyordu. Hiçbir işime yaramıyorlardı. Benim gözümde iki yamuk et parçasıydılar.

Birkaç gün sonra Lourdes yalnızca bir anıya dönüştü. Büyü bozulunca, hayatın boşluğunun ve sıkıcılığının farkına vararak yeniden kendime geldim. Lourdes bitmişti ve ben tıpkı eskisi gibiydim.

Eski paltomu tekrar giymiştim sanki. Her şey aynıydı. Eski yaşayışıma, eski düşünce biçimime öfke duyuyordum. Uğruna yaşayacağım bir şeyler istiyordum ama hiçbir şey yoktu. Hayatımın bir amacının, bir değerinin olmasını istiyordum. Ama yoktu. Boş ve anlamsız bir hayattı benimki. İçimin çekildiğini hissediyordum; bulamayacağım bir şeyi arıyor, tutamayacağım bir şeye uzanıyor gibiydim.

Dışarıdan bakıldığında nasıl görünürsem görüneyim, diğerlerine ne kadar numara yaparsam yapayım, kendime ne kadar yalan söylersem söyleyeyim, sakat olduğum sürece mutlu ve kendimle barışık olamayacağımı çok iyi biliyordum. Lourdes'a ve Grotto'ya giderken gördüğüm insanları hatırladım. Onlar gibi sabırlı, neşeli, dertlerle barışık olmaya, beni öbür dünyada ödülün beklediğine inanmaya çalıştım. Ama faydası olmadı. Ben fazlasıyla insandım. İçimde fazlasıyla insani özellik vardı ve Efendi'nin takdirini kayıtsız

şartsız kabul eden bir hizmetkar değildi bu. Öbür dünyayı düşünmeden önce bu dünyayı görmek ve anlamak istiyordum. Lourdes'un mucizelerine ve güzelliğine rağmen hâlâ uslu olmayı öğrenememiş bir çocuktum.

10

ANNEMİN YAPTIĞI EV

Lourdes, zihnimde hiç silinmeyecek bir etki bırakmıştı. Düşündüğüm gibi yalnız ve dışlanmış olmaktan öte, dünyanın her yerinde acı çeken bir sürü insandan yalnızca biri olduğumu görmüştüm. Dünyanın her köşesinden gelip Grotto'daki Meryem Ana'nın ayaklarının dibinde dua eden, çare arayan sakat insanların yüzlerinde parlayan cesareti ve azmi hatırlıyordum. Orada birlikte dua ettiğim insanların gözlerinde kendi hayat hikâyemi görmüştüm. Bu insanlar farklı diller konuşuyorlar, farklı amaçlara göre yaşıyorlardı ama ortak acıları yüzünden aynı ailenin çocukları gibi olmuşlardı. O küçük, kutsal kasabada kimse "yabancı" olarak görülmüyor-

du. İnsanlar ve ulusları birbirinden ayıran engeller ortadan kalkmış, hepimizin hissettiği ve ancak acının ortaya çıkarabildiği anlayış ve iletişime duyulan ihtiyaç bunları yıkıp yok etmişti.

Ama artık evdeydim. Lourdes'un büyüsünden, güzelliğinden ve diğerleriyle yaşadığım anlayış ve birliktelik duygusundan, kendimi unutmama neden olan her şeyden uzaktım. Artık etrafımda çok sayıda sakat değil; güçlü, sağlıklı, normal bireylerden oluşan, farkında olmadan yanlarında kendimi bir kukla gibi hissetmeme neden olan ailem vardı. Kısa bir süre özgür kaldıktan sonra tekrar kafesine kapatılan kuş gibiydim.

Eve dönüşümden bir hafta sonra o berbat yalnızlık duygusu yeniden kendini gösterdi ve bana zarar vermeye başladı. Kendimi okumaya vermeye çalıştım. Bayan Maguire bana bir sürü kitap getirdi. Ama ben bir tek Dickens okurdum, o da beni sadece hüzünlendirirdi, ara sıra güldürse bile.

Annem, hayal kırıklığına uğradığımı ve zaman geçtikçe hayatımda "aslında olabilecek" şeylere daha çok kafa yorduğumu, kara kara düşündüğümü ve artık bunların ihtiyacını daha fazla hissettiğimden, yokluklarının bana daha fazla acı verdiğini görüyordu. Birbirimizi hâlâ anlıyorduk ama artık beni sözlerle teselli etmeye çalışmıyor, küçük üzüntülerime gülüp geçemiyordu. Annemle bile aramda birbirimize ulaşmamızı engelleyen camdan bir duvar oluşmuştu. Onun bile anlayamadığı şeyler hissediyor ve istiyordum.

Lourdes'dan döndükten yedi-sekiz gün sonra, bir perşembe akşamı pencerenin kenarına oturmuş, sokağı yavaş yavaş koyu mor bir renge boyayan sonbahar pusunu dalgın bir şekilde izliyordum. Annem, bir sürü çocuk etrafında gürültü yaparken kilerde akşam yemeğini hazırlıyordu. Tavada kızaran sosislerin cızırdamasını duyuyordum. Mona aynanın karşısında durmuş, yine dansa gitmeye hazırlanıyor, rujunu sürüyor, yüzünü pudralıyordu. Peter kendinden pek hoşnut bir şekilde eski bir bezle ayakkabılarını parlatıyordu. Abartılı göz kırpışından yine bir kızla randevusu olduğunu anladım.

Birden, giderek koyulaşan alacakaranlığı farlarıyla delen bir arabanın geldiğini gördüm. Bir an çalıların arkasında kayboldu, birkaç saniye sonra tekrar ortaya çıktı ve dış kapımızın önünde durdu. Arabadan inen adam, evin numarasına bakıp emin olduktan sonra kapıyı çaldı ve basamakları çıktı.

"Biri geldi," diye homurdandım.

Park etmiş arabayı gören Peter, "O da kim?" dedi.

"Bakalım," diye homurdandım.

Annem kapıyı açmaya gitti. Onun girişte biriyle konuştuğunu duydum. Biraz sonra yanında bir yabancıyla mutfağa geldi. İçeri girdiklerinde, "Bu Christy," dedi adama.

Karşımda durmuş bana gülümseyen adama baktım. İriyarı biriydi. Gri-yeşil gözleri vardı, bana bakarken içimi okuyordu sanki.

Bir sandalye çekip yanıma oturdu. Doktor olduğunu, beni önce bebekken, sonra da bir hayır kurumu için çekilen film-

de ağabeyimin sırtında gördüğünü söyledi. Nedense beni hiç unutmamış, birkaç gün önce de aramaya başlamıştı.

Ayağa kalktı, birkaç dakika yüzünde düşünceli bir ifadeyle mutfakta bir aşağı bir yukarı yürüdü. Sonra masanın ucuna oturup kollarını göğsünde kavuşturdu. Konuşmaya başladı.

"Christy," dedi, güzel ve gür bir sesle. "Beyin felci, yani senin hastalığın için yeni bir tedavi geliştirildi. Ben senin iyileşebileceğine inanıyorum ama sen de bizimle beraber çok çalışmaya gönüllü olmalısın. Sen kendine yardım etmek istemezsen, ben de sana yardım edemem. Senin için bir şey yapılabilmesi için, iyileşmeyi istemen gerekiyor." Gözlerini üzerimden ayırmadan öne doğru eğildi. "Sana yardım edersem dener misin?" diye sordu.

'Dener miyim?' diye düşündüm.

Konuşamıyordum, bu yüzden ona cevap veremedim. Yalnızca bakabildim. Gözlerimdeki ifadeyi anlamış olmalı ki memnun olmuş bir halde ayağa kalktı, yanıma geldi, kolunu omuzlarıma doladı.

"Peki! Yarın başlıyoruz," dedi.

Ertesi gün beni muayene edip özel bir tedavi programı hazırlaması için asistanlarından birini göndereceğini söyledi. Tedavi, grup halinde değil; her hastayla bireysel ilgilenerek uygulanıyordu. Henüz kendilerine ait özel bir klinikleri olmadığı için evde tedavi olacaktım.

Gitmek için ayağa kalktı. Tam çıkarken durdu ve geri döndü. Gülümseyerek, "Bu arada benim adım Dr. Collis. Yakında görüşürüz," dedi ve gitti.

Kapı, arkasından kapandığında döndüm ve çevremdeki yüzlere baktım. Hepsi mutluluk ve heyecanla parlıyordu. Babam öyle keyiflenmişti ki bana çay koyarken elleri titriyordu. Mona, gideceği dansı unutmuş, elindeki pudra süngerini lime lime ediyor ve bana gülümsüyordu. Peter, sevgili ağabeyim Peter ise çayına şeker yerine iki kaşık tuz atmıştı.

Ama ben en çok anneme dikkat etmiştim. O da benim gibi duygularını kolayca belli etmezdi ancak şimdi neşelendiği belliydi. Yüzündeki mutlu ifade, benim için boynuma sarılıp dualar ederek ağlamasından çok daha büyük bir anlam ifade ediyordu.

Ve ben! Hissetmeye ve hayal etmeye başladığım andan itibaren özlemini çektiğim ve hayal ettiğim hayatımın bu en önemli anında ben neler hissediyordum? Bir an, hiçbir şey düşünemedim ve hissedemedim. Bütün duyularım uyuşmuştu, başım dönüyordu. Nefes alamıyordum. Nihayet iyileşebileceğim fikrine inanamıyordum. Bu, bana birden çok fazla gelmişti, sersemlemiştim.

Çay içip, etrafımdakilerin heyecan içinde konuşmalarını dinlerken hayal âleminde gibiydim. Tek bir kelime bile anlamıyordum. Babam bardağı kaldırıp bir yudum çay içiyordu; ben, ekmeğimi, tadını almadan yiyordum.

Çaydan sonra herkes eğlenmek için dışarı çıktığında annem, babam ve ben karşılıklı oturduk. O gün aldığım haberi düşünmeye başladım ve ancak o zaman gerçekliğinin farkına varabildim. Ailemin yaşadığı gibi sıradan bir heyecanı ya-

şadığımı düşünmüyorum. Durumun garipliği ve güzelliğinin etkisi altına girmiştim.

Lourdes'a neşeli ve umut dolu, belki de kendimden emin olarak gitmiştim. Bir hafta sonra eve döndüğümde, sarsılmış ve belki de olgunlaşmıştım; ama yaşadığım hayal kırıklığı çok büyüktü. Her şey eskisi gibi görünüyordu. Lourdes'a gitme fikri yüreğimi aydınlatmış, içimi güvenle doldurmuştu. Eve dönüşüm ise sıkıcı ve ağır olmuştu; çünkü değiştirmek için ne kadar uğraşırsam uğraşayım hayatımın hep böyle süreceğini biliyordum. Donuk, boş ve renksiz.

Sonra, bütün bunları yeniden acı acı düşündüğüm o gün birden bir doktor gelmiş ve bana iyileşebileceğimi söylemişti! Birkaç sözcükle bütün hayatımı değiştirmiş, geçmişime bir anlam yüklemiş, geleceğime dair vaatte bulunmuştu. Bir amaç belirlemişti. Düşüncelerimi ve isteklerimi zapt edeceğim bir şey vermişti bana. Uğruna yaşayacağım, çalışacağım ve mücadele edebileceğim bir şey. Üstelik tam da önümde boş ve anlamsız yıllardan başka bir şeyin olmadığını düşündüğüm bir anda.

Bu, sıradan bir şans, bir rastlantı olabilirdi; fakat benim için taşıdığı anlamı ve daha sonra bana getireceklerini göz önünde bulundurduğumda, bir mucizeden farkı yoktu. Çok güzel bir mucizeydi. Sırf bana getirdiği iyilikler sebebiyle değil, aynı zamanda yalnızca acı ve yılgınlığın olduğu bir yere inancı inşa ettiği için. Bu büyük "hayat planı"nda hepimizin, en küçüğümüzün bile önemli olduğunu, çünkü he-

pimizin onun bir parçası olup en küçük bilinmeyenlerin bile önem taşıdığını ve bunların, büyükleri bir arada tuttuğunu göstermişti bana. Bu anlayış sırasında, ne kadar küçük olursa olsun, benim de bir rolüm olduğunu gördüm.

O gece uyumadan önce, bir şükran duası okudum ve şüphe ettiğim için tövbe ettim.

Ertesi gün beni muayene etmeye gelen doktor genç, uzun boylu, yakışıklı, bana biraz baskı yaptığı zamanlarda bile etkileyici olan asker gibi bir adamdı. Hareketleri sakin ve dikkatliydi. Tavırları, etrafındakilere güven veriyordu. Onu görür görmez sevdiğimi hissettim. Adı Louis Warnants'tı. Her zaman minnet ve sevgiyle hatırlayacağım bir isimdi bu.

Doktor Warnants daha çok fiziksel egzersiz içeren özel bir tedavi hazırlamıştı. Evde kendi başıma, belki ihtiyaç duyarsam ailemden biraz yardım alarak çalışacaktım. Bana söylediğine göre bu, hazırlık çalışmasıydı. Tedaviye en küçük bir tepki verdiğim anda daha yoğun, yorucu ve zor bir çalışma rutinine sokacaktı beni. Bu çalışmaya fizik tedavi adını verildiğini öğrendim. Bence şahane bir isimdi.

Bundan sonra, Dr. Warnants haftada bir kez, pazar günleri beni görmeye geldi. Geldiğinde bana alıştırmaları tekrarlatıyor, beni izliyor, yapmakta zorlandığım şeyleri not ediyor ve yanlış yaptığımda beni uyarıyordu.

Pazar günleri, Dr. Warnants'ın gelme saati yaklaştığında, evdeki herkesin telaşla koşuşturmaya başlaması çok komik-

ti. Onların doktora korkuyla karışık bir hayranlık beslediğini düşünüyordum. Çünkü Dr. Warnants, çok nazik olmasına ve kusursuz davranışlarına karşın kendinden hiç taviz vermiyordu. İşini çok ciddiye alıyor ve her şeyden üstün tutuyordu.

Bir pazar akşamı doktor, gelmesi gereken saatten önce geldiğinde, mutfak küçüklü büyüklü bütün kardeşlerimle doluydu. Annem küçükleri hemen yukarı kovaladı ama büyükler konusunda ne yapacağını bilemedi. Dr. Warnants bu sorunu çözdü.

"Herkese iyi akşamlar," dedi kibarca geri kalan altı-yedi kişiye bakarak. "Gördüğüm kadarıyla küçük kuzulardan kurtuldunuz, Bayan Brown. Ama koyunlar hâlâ burada."

Jim'in oturduğu yere gitti.

"Merhaba, sen Jim'sin, öyle değil mi?" diyerek gülümsedi. "Yürüyüşe çıkmak için harika bir gün. Ceketini giymene yardım edeyim."

Diğerleri onun ne demek istediğini hemen anladılar ve Dr. Warnants'ın kapıcı gibi davranma esprisi karşısında, hiç şikâyet etmeden gittiler.

Dr. Warnants'ın beni evde tedavi edebilmesi çok zordu; çünkü uygun olan tek yer mutfaktı, orası da çok küçük ve yetersizdi. Hareketleri yaparken, ayağımı uzattığımda şöminenin teline çarpıyordum, karnımın üzerinde döndüğümde başım bir sandalyenin bacaklarına değiyor ya da masanın altına giriyordu. Başımı her kaldırışımda sert bir darbe alıyordum.

"Ya sen çok büyüksün, Christy ya da bu oda çok küçük," diyordu doktor.

"Bence her ikisi de, doktor," diye karşılık veriyordu annem.

Kafamı o akşam üçüncü ya da dördüncü kez çarpınca, Dr. Warnants üzgün üzgün "Keşke biraz daha yerimiz olsaydı," dedi.

Evin arka tarafında, bütün ev halkının düzenlemeye çalıştığı ama yapamadığı boş bir yer vardı. Herkes oraya lahana, şalgam, patates filan ekmişti ama bunlar biraz zaman geçip büyüyünce solup ölüyorlardı. Sebze veya çiçek ekmenin yararı yoktu, eski toprak parçası ürün vermeyi inatla reddediyordu. Yabaniliğini koruyordu sanki.

Ancak annem öyle kalmaması gerektiği konusunda kararlıydı. Sık sık, oraya bir şey ekme konusunda kim başarılı olursa ona yarım kron vermeyi vaat ediyordu.

Şimdi birden aklına bir fikir gelmişti. Neden arka bahçeyi başka bir amaçla kullanmıyorduk? Dr. Warnants ve ben evdeki gürültüden ve rahatsızlıktan uzaklaşırsak, kendimize ait bir odamız olursa çok güzel olurdu. Arka taraftaki o boş yerde, her şeyden uzak olacağımız bir oda neden yapılmasın diye düşündü annem. İyi ama para? Para her zaman sorundu! Bunun ne kadara mal olacağını bilmiyordu; ama duvar ustaları ile dolu bir ailede yaşadığı için, babama ve oğullarına asıl amacını belli etmeden sorular sorarak yavaş yavaş inşaat malzemelerinin ne kadar tutacağını aşağı yukarı hesaplayabilmişti. En az elli pounda ihtiyaç vardı.

Ama annem bu sorunun kendisini ezmesine izin veremezdi. Çok istediği bu amacını gerçekleştirmeye kararlıydı. Böylece işe koyuldu. Ödünç aldı, sattı, para günlerine katıldı, rehineciye gitti, hayatta olduğunu ve durumunun iyi olduğunu öğrendiği yaşlı dayı ve teyzelerine gitti. Haftalarca benim dışımda herkesten gizli para topladı. Ben de bu kampanya boyunca ona manevi destek verdim elbette.

Yirmi pound toplayınca işe başlamaya karar verdi. Konuyu babama açmanın yararsız olduğunu biliyordu. Çünkü babam en sevdiği sözcüğü kullanıp "otoriteler"i bahane ederek karşı çıkacak, yaşadığımız evin Şehir Kooperatifi adında bir grubun kurallarına tabi olduğunu söyleyerek bize izin vermeyecekti. Ama annem fikrini duvar ustası olan dört oğluna anlattı. Hiçbiri çok hevesli değildi. Biri başlasa diğerleri de gönüllü olacaktı, ama böyle durumlarda hep olduğu gibi, hiç kimse ilk adımı atmaya hazır değildi.

Annem fikirlerinin mutlaka uygulamaya konmasını isterdi. Meseleyi kendi başına ele almaya ve hemen başlamaya karar verdi. Bir akşam dışarı çıktı ve yüz tane tuğla, dört paket çimento ve iki paket harç ısmarladı. "Bunlar başlangıç için," dedi. Malzemeler aynı gün geldi ve zavallı babam o akşam işten döndüğünde ön bahçeye dizilmiş tuğlaları görünce neye uğradığını şaşırdı. Bahçe kapısına tutunarak bakakaldı. Ağzı açıldı ama yığına bakarken bir şey söyleyebilecek durumda değil gibiydi. Kapıyı açtı ve boğuk bir fısıltıyla anneme, "Sen ne yapıyorsun?" dedi.

Annem onun yemeğini masaya bırakırken sanki hiçbir şey olmamış gibi, "Ah! Sana söylemeyi unuttum. Christy için arka bahçede bir oda yapacağım," dedi.

"Tanrım!" dedi babam, anneme bakarak. "Bizi evden atsınlar mı istiyorsun? Ne yaptığının farkında mısın? Otoriteler..."

"Evet, evet, hepsini biliyorum," dedi annem yavaşça. "Şimdi uslu bir adam ol ve yemeğini ye, yoksa soğuyacak."

"Bunu ancak cesedimi çiğneyerek yapabilirsin," dedi babam ağzı dolu bir şekilde.

Annem gayet sakin bir ifadeyle, "Önce seni gömerim elbette," diye karşılık verdi.

Annemle tartışmanın bir işe yaramayacağını gören babam, onunla iş birliği yapmama kararı aldı ve bir tek tuğlaya elini sürmeyeceğini, evdeki diğer dört duvar ustasına da bu işten uzak durmalarını öğütleyeceğini söyledi.

Bir an annemin yenildiğini düşündüm ama o gülümsedi. "İyi. Hiçbiriniz yapmazsanız ben kendim yaparım," dedi.

Ev yapan bir kadın! Bu düşünce hepimizi güldürdü.

Ertesi gün annem daha erken kalktı, hızla kahvaltıyı hazırladı, altı çocuğunu okula gönderdi ve ev işlerini sabahtan bitirdi; böylece bütün öğleden sonra kendisine kalmıştı. Öğle yemeği saati de gelip geçti. Annem, kafasından neler geçtiğini kimseye söylemedi.

Saat dört sularında, annemin arka bahçede ne kadar çok zaman geçirdiğini fark ettim. Sonra, arkadan gelen seslere

kulak kabarttım. Büyük bir merakla kilerin camına çıktım ve dışarıya baktım. Annem yere çömelmişti; bir yanında çimento, diğer yanında bir sürahi su vardı. Sağ eline malayı almıştı. Dizdiği tuğlalara gururla bakıyordu. Akşam yemeğimizi ve çayımızı verdikten sonra sessizce arka bahçedeki işine geri döndü. Birkaç dakika sonra, bir şey almak için arka bahçeye giden babam, annemi gördü. Olduğu yerde kalakaldı, sonra yavaşça giderek yükselen duvara yaklaştı. Ayağıyla dokundu. "Bu ne?" dedi. "Ne yaptığını sanıyorsun sen?"

Annem başını kaldırdı ve duvara bir tuğla daha koyarak, "Christy'nin evini yapıyorum," dedi.

Babam, bir süre hiç konuşmadı. Sadece seyretti. Sonra biraz daha yakından baktı. Elini uzattı, sonra geri çekti. Tuğlaların öbür ucuna doğru yürüdü. Dudağını büktü, durdu... Sonunda, "Şuraya bak! Yanlış yapıyorsun kadın! Temel nerede?" dedi.

"Bir şey unuttuğumu biliyordum," dedi annem aksi aksi.

Bu arada, diğer dört duvar ustası dışarı çıkmıştı. Babam onlara döndü. "Gördünüz mü çocuklar, anneniz bizim işimizi yapmaya çalışıyor!" dedi.

"Berbat," dedi Paddy, başını sallayarak. "Aynı hizada bile olmamış anne."

"Bu, erkek işiyse o zaman siz yapın," dedi annem. Ayağa kalktı ve ellerini önlüğüne sildi.

Arkasını dönüp onların yanından ayrıldı.

Beş duvar ustası durup birbirlerine baktılar. Annem mutfağa girer girmez, babam "Haydi!" dedi. "Başlayalım."

Böylece arka bahçedeki küçük evimi yaptılar. Öyle çok değişiklik yapıldı ki bir ara bu iş hiç bitmeyecek gibi geldi bana. En büyük sorunumuz paraydı. Annemin yirminci poundu çabucak bittiği için elimiz kolumuz bağlı kaldık.

Bir gün babam bana evin dört duvar ve bir temelle neye benzediğini sordu.

"Bitmemiş bir senfoniye," dedim.

Sonra annem birkaç pound daha ayarladı ve iş yeniden başladı. Beni ustabaşı ilan ettiler. Arada sırada onlara, bazı yerleri nasıl istediğimi, şöminenin, pencerenin ve kapının nerede olması gerektiğini söylüyordum. Baba ve dört oğul, teknik konularda sık sık tartışıyorlardı.

Bense dikkatle dinleyip öğrenmeye çalışmama karşın hiçbir şey anlamıyordum.

Birkaç ay sonra çatı ve tavan yapılmıştı. Yine paramız bitti ve iş durdu. Sonra tekrar başladı. Önce yerler, sonra da pencereler ve kapı yapıldı. Baca bitmişti. Hiç değilse ateş yakabilecektik.

Ev, yavaş yavaş şekil almaya başladı. Camlar takıldı, duvarlar sıvandı, yerlere süpürgelik bile yapıldı. Artık ev hazırdı.

Ama hâlâ insan eli değmemiş bir mahzen gibiydi. Artık onu canlı gösterecek eşyalara ihtiyaç vardı.

Eşyalar teker teker geldi. Bir divan, yatak, birkaç sandal-

ye ve masa. Sonra marangoz olan enişte bana, içine ıvır zıvırımı koyabileceğim bir etajer yaptı. Yerler muşambayla, duvarlar kâğıtla kaplandı, perdeler asıldı. Birkaç gün içinde elektrik bağlandı. Kapılarla pencereler boyandı. Ev artık içinde yaşanır hale gelmişti.

Başlangıçta amaç Dr. Warnants'ın rahatsız edilmeden beni tedavi edebileceği bir egzersiz odası ya da spor salonu yapmaktı. Zaman içinde burayı yemek yediğim, kitap okuduğum, yazdığım ve uyuduğum yaşam alanım ve çalışma odam haline getirdim. Benim için kitap rafları da yaptırmalarını istedim; bu raflar birer birer doldu.

Sonunda aileden ve evin gürültülü, hareketli hayatından kopmuştum. Artık kulağımda çınlayan sesler olmaksızın yalnızlığımla baş başa kalabilir, sınırsız özgürlük içinde dilediğimce resim yapıp yazı yazabilirdim. Yazın açık camın önünde oturup dışarıdaki ağaçlardan gelen kuş seslerinin eşliğinde okuyabilirdim. Kışın ise her şey daha keyifli olacaktı. Çünkü karanlık odada ateşin karşısında oturacak, kızıl alevlerin duvarlarda dans etmesini ve raflardaki kitapların üzerine vurup onların yaldızlı yazılarını aydınlatmasını izleyebilecektim.

Kitap okuma konusunda fazla gelişmemiştim. En sevdiğim yazar hâlâ Charles Dickens'tı. Onun altı ya da yedi kitabını çabucak okumuştum. En çok David Copperfield'ı sevmiş, bu kitabı sıkılmadan üç kez okumuştum. Beni en heyecanlandıran kitap, Bayan Maguire'ın Noel'de hediye ettiği Kaptan Cook'un Seyahatleri'ydi. Kayıp adalar, batan gemi-

ler, kumsalda dans eden kana susamış yerlilerle ilgili hikâyeleri okudukça, yaşadığım korku ve heyecanı unutamıyorum.

Bunları okudukça, bir gün dünyanın büyük şehirlerine yolculuk edeceğimi, yeni insanlarla tanışacağımı, değişik yerler göreceğimi hayal ediyordum. Gözlerimin önünden sessiz ve ölü kentlerin, hayat dolu ormanların, güneşin altında parıldayan sapsarı kumların uzandığı uçsuz bucaksız çöllerin görüntüleri geçiyordu.

Bu arada Dr. Warnants'ın gözetimi altında tedavim devam ediyordu. Hareket alanımız genişlediği için daha hızlı yol kat edebiliyorduk. Beyin felci tedavisi hâlâ çok yeniydi; bu rahatsızlığın nedenleri tam olarak bilinmediği için, tedavisi de başlangıç aşamasındaydı.

Bir gün Dr. Collis geldi ve beni Londra'ya göndermeye karar verdiğini söyledi. Yengesi Bayan Irene Collis beyin felci konusunda ünlü bir uzmandı. Tam bir rehabilitasyon programına geçmeden önce, tedaviye cevap verip vermeyeceğim konusunda onun fikrini almak istiyordu. Bayan Collis'ten, beni Middlesex Hastanesi'nde bizzat muayene etmesini ve normal bir yaşam sürme şansımın olup olmadığını söylemesini istiyordu.

Birkaç gün içinde uçakla Londra'ya gidecektim. Oraya benden önce giden Dr. Warnants gelip beni Northolt Havaalanı'ndan alacak ve Bayan Collis'e götürecekti. Annem de benimle gelecekti.

O anda, her şeyin Bayan Collis'in kararına bağlı olduğunu anladım. Geleceğim onun ellerindeydi. Eğer benim tedaviden faydalanamayacak kadar geç kalınmış bir vaka olduğuma karar verirse, Dr. Collis beni bulmadan önce bulunduğum yere, hareketsiz ve umutsuz hayatıma geri dönecektim.

Ama eğer tedaviye cevap vereceğim sonucuna varırsa, hayatım bir anlam ve değer kazanacaktı. O zaman kendimle sıradan hayat arasında var olan duvarları yıkmaya başlayabilirdim.

Bu, benim için tam bir dönüm noktasıydı.

11

KISA BİR ZİYARET

Bayan Collis'in fikrini öğrenmek için Londra'ya gittiğimizde, 1949 yılının Ocak ayı, yani yeni bir yılın başıydı. Orada yalnızca bir gün kaldık. Ama bu birkaç saat bütün hayatımın değişmesine yetti.

Annem uçakla ilk defa seyahat edeceği için hepimiz onun heyecanlı ve gergin olmasını bekliyorduk.

"Yanına dua kitabını da alsan iyi olur. Böylece St. Peter seni mecburen içeri alır," diye takıldım ona.

Ama annemi aslında hiç tanımadığımızı anladım. Uçak yolculuğunu sakin karşıladı ve "İnsanlar havada da yerde de ölebilir," dedi. Ertesi gün dışarı çıktı ve kendine yeni bir şapka aldı.

Aynanın karşısında şapkayı denerken "Bu Londra için," dedi. "Clery'den aldım, beğendiniz mi?"

Babam şapkaya sağdan, soldan ve diğer açılardan baktı. Durdu, eleştirir gibi süzdü. Tekrar durdu. Kafasını kaşıdı.

"Hmm... Fena değil. Nasıl desem... Çok havalı. Ama ne işe yarıyor bu?"

Üstü tüylerle süslenmiş, koyu renk bir peçesi olan küçük, saten bir şapkaydı.

"Fazla parlak," dedi Peter. "İnsanlar seni Bayan Tavuskuşu diye çağıracak."

Yine de annem Londra'ya giderken yeni şapkasını taktı. Dr. Collis şapkayı çok beğendiğini söylediğinde zafer kazanmış gibi gülümsedi.

Ben uçağa alışkın olduğumu düşünüyordum ama bir ara midem çok bulandı, birkaç dakika süreyle öleceğimi düşündüm. Hostes yanıma geldi ve çantasında uçak tutmasına karşı ilaç olduğunu söyleyerek isteyip istemediğimi sordu.

Başımı kaldırdım ve o anda iyileştim. İlaçlara ihtiyacım yoktu. Nabzımı tuttuğunda hasta olduğumu filan unutmuştum. Şahane bir hostesti.

Soğuk bir cumartesi sabahı, saat on birde Northolt'a vardık. Dr. Warnants bizi karşılamaya gelmişti. Beni omzuna aldı ve beklemekte olan taksiye götürdü. Birilerinin sırtında gezmeyi sevmiyordum. Bunun aşağılayıcı bir şey olduğunu ve beni aptal durumuna düşürdüğünü düşünüyordum. Taksiye sürünerek gitmeyi tercih ederdim.

Middlesex Hastanesi'ne doğru yola koyulduk. Taksi, Londra trafiğinde ilerlerken camdan dışarı baktım. Vitrinlerin önlerindeki kalabalığı, birbiri ardına hareket eden kırmızı otobüsleri, araba ve bisiklet selini seyrettim.

Hepsinin sesleri ve hareketleri birbiriyle uyumlu gibiydi. Gri binalar, puslu gökyüzüne doğru yükseliyor, günün her saati büyük şehrin kalbinden sesler geliyordu.

Çok geçmeden, yaklaştığımızda kenarlarında güzel ağaçların yer aldığı bir park olduğunu düşündüğüm yeşil bir alan gördüm. Oradan geçerken, "Regents Park," diye açıkladı Dr. Warnants.

Bu bana Dublin'deki eski Phoenix Parkı'nı ve çocukluğumda erkek kardeşimle Donnely's Oyuğu'nda geçirdiğimiz mutlu zamanları hatırlattı. Uzun yıllar önceydi, kendi parlak dünyasında yaşayan mutlu bir çocuktum o zamanlar. Şimdiyse on sekiz yaşındaydım ve Londra sokaklarından geçip çok önemli bir görüşmeye gidiyordum. Sessizce oturuyor ve camdan dışarıya bakıyordum. Kısa bir süre sonra geleceğimin nasıl olacağını öğreneceğimi biliyor, bunun için bir yandan sabırsızlanıyor, bir yandan da korkuyordum. Çünkü hayatım üzerinde çok büyük bir etkisi olacaktı. Benim için ya zirve ya da dip olacaktı.

Araba nihayet önünde bir sürü basamak olan büyük, taş bir binanın önünde durdu. Burası kaderimin belirleneceği Middlesex Hastanesi'ydi. Asansörle, Bayan Collis'i bekleyeceğimiz küçük muayene odasına çıkarıldık. Dr. Warnants bir iskemleye oturmama yardımcı olurken gülümsedi.

Raftaki pirinç heykele dokunarak, "Korkuyor musun?" diye sordu.

Kendime cesaret vermek için başımı hayır der gibi salladım.

Bana baktı. "Korkuyorsun ve sen de bunu biliyorsun," dedi. "Çok korkuyorsun ama bunu kendine bile itiraf edemeyecek kadar inatçısın. Bu, iyi bir şey," dedi.

Annem mükemmeldi. Gayet sakin bir şekilde oturuyor, bir yandan sehpadaki dergileri karıştırırken bir yandan da yanında getirdiği jambonlu sandviçleri yiyordu. Bu onun Dublin'den ilk ayrılışıydı, yine de sanki mutfakta çocuklara ekmek dilimliyormuşçasına sakin ve neşeli görünüyordu.

Ancak belli etmese de, onun da içten içe benimle aynı şeyleri düşündüğünü ve hissettiğini çok iyi biliyordum. Bu görüşmenin benim için ne anlama geldiğinin ve bütün hayatımın bu görüşmenin sonucuna bağlı olduğunun farkındaydı. Bana yardımcı olmak için ağzından tek söz çıkmasa da, bununla yüzleşmem için kendi cesaretinin ve gücünün bir bölümünü bana aktarıyordu.

Birden arkamdaki kapı açıldı. Döndüm ve odaya bir adamla kadının girdiğini gördüm. Gözlerim hemen ufak tefek, zayıf, kır saçlı, güler yüzlü, uçarcasına yürüyen kadına takıldı. Onun Bayan Collis olduğundan emindim. Onun varlığı bütün kuşkularımı ve endişelerimi yok etti. Çünkü onda bir şey vardı: hafif gülümsemesi, doğallığı, rahat tavırları... Benimle ilgili verdiği karar ne olacaktı bilmiyordum ama yanında kendimi önemli ve güvende hissetmiştim.

"Geciktiğim için üzgünüm," dedi ve masanın kenarına oturdu. Bir sigara yaktı. Birkaç dakika benimle hiç ilgilenmedi; havadan sudan, sigara fiyatlarından, Churchill'den konuştu. Sonra sigarasını söndürdü, masadan indi ve yanıma geldi.

"Gerginliğini azaltmaya çalışıyordum, Christy," dedi gülümseyerek. "Kaç yaşındasın?" diye sordu. Yaşımı söylemeye kalkan annemi elini kaldırarak susturdu. "Bırakın Christy söylesin, biz onunla sohbet ediyoruz," dedi kibarca.

Homurdanarak on sekiz yaşında olduğumu söylemeyi başardım.

"On sekiz mi? On sekiz yıllık sakatlık insana yeter de artar bile. Bu konuda bir şeyler yapma vakti gelmedi mi sence?" dedi Bayan Collis. Başımı sallayarak onu onayladım. "Bence de," dedi. "Öyleyse senin için neler yapabileceğimizi görelim."

Birlikte geldiği adamı yanına çağırdı. Genç, ufak tefek, açık renk saçlı, ince yüzlü, yakışıklı bir adamdı.

"Bu, Bay Gallagher, kadromuzdan biri," dedi Bayan Collis.

Bay Gallagher'la daha sonra çok iyi arkadaş olacaktık. Mücadelemde bana çok yardımcı oldu, adı bende arkadaşlık ve anlayışla her zaman eş anlamlı olarak kalacak.

Elbiselerim çıkartıldı, Bayan Collis, Dr. Warnants'ın ve Bay Gallagher'in yardımıyla beni muayene ederken muayene masasına uzandım. Çoğunlukla neden söz ettiklerini

anlamıyordum. "Serebrum", "ana sinir", "enkoordinasyon" gibi anlayamadığım, garip kelimeler kullanıyorlardı. Bayan Collis beni muayene ederken, tıbbi geçmişimle ilgili önemli ayrıntıları anneme anlattırmıştı.

Muayene bittiğinde, Bay Gallagher tekrar giyinmeme yardım etti. Sonra Bayan Collis, Dr. Warnants, Bay Gallagher ve annem odanın uzak bir köşesinde kendi aralarında konuşmaya başladılar. Ben de koltukta oturmuş, kalbim hızla çarparak bekliyordum. Sanki hayatımın kararı alınıyormuş gibiydi.

Sonunda Bayan Collis yavaşça gelip yanımdaki koltuğa oturdu.

"Evet, Christy," dedi. "Londra'ya boşuna gelmedin. Şimdiye kadar, tedavi edilmemen için bir neden bulamadım."

Kalbim mutluluktan dışarı fırlayacaktı. İyileşecektim. Artık hiçbir şeyin önemi yoktu! Bütün acılarım ve kalp ağrılarım yüzümü aydınlatan ve kalbimin hızla çarpmasını sağlayan sınırsız bir mutluluğa dönüşmüştü. Zirveye ulaşabilecektim!

"Evet," diye devam etti Bayan Collis. "Önümüzdeki birkaç gün içinde gerçekten zor bir iş için çok çalışmaya hazırsan iyileşebilirsin. Ama önce büyük bir fedakarlık yapmalısın. Hiçbir şey yapmadan iyileşmen imkânsız, biliyorsun. Bu nedenle, artık sol ayağını asla kullanmayacaksın."

Sol ayağım! Ama bu benim her şeyimdi. Sırf onunla konuşabiliyor, onunla yaratabiliyordum. Dış dünyayla olan iletişimimde tek aracımdı, diğer insanların zihinlerine ulaşabilmemin ve kendimi anlaşılır ve anlamlı kılmamın tek yoluydu.

Geri kalanım işe yaramaz ve değersizdi. Sol ayağım, bütün vücudumun çalışan tek yeriydi. Onsuz yitik, sessiz ve güçsüz kalırdım.

"Evet, zor olduğunu biliyorum," dedi düşüncelerimi okuyarak. "Bu, çok büyük bir fedakarlık. Ama tek yolu bu, başka çare yok. Sol ayağını kullanmaya devam edersen bir gün büyük bir ressam veya yazar olsan bile iyileşemezsin. Asla yürüyemez, konuşamaz ya da ellerini kullanamazsın. Bunları yapmazsan hiçbir şekilde normal bir yaşam süremezsin. Yani her şey kendini kontrol etmenle ilgili, sol ayağını asla kullanmayacağına söz verir misin?"

Söylediklerinin ne anlama geldiğini anlamıştım. Bunun ara yolu yoktu. Büyük bir savaş başlıyor gibiydi. Kazanmak istiyorsam, sahip olduğum her şeyi ortaya koyacaktım. Büyük bir bedel ödeyecektim, belki de acı bir bedel olacaktı bu. Korkutucu olabilirdi; ama sonunda zafere ulaşacaktım.

"Yapacağım," dedim Bayan Collis'e. Bu, şimdiye kadar söylediğim en net ve anlaşılır sözdü.

Ellerimi tutup sıktı. "Sen çok iyi bir çocuksun. Kolay olmayacak. Aklını bütünüyle sana vereceğimiz çalışmalara vermelisin. O zaman bile gelişmeler yavaş yavaş gerçekleşir, özellikle senin yaşında. Ama ilk adım atıldı, bundan sonra gerisi sana kalmış."

Tedavi için neden sol ayağımı kullanmaktan vazgeçmem gerektiğini bilmiyordum. Bayan Collis bunu sonra bana açıkladı. Bana ayağımı kullanmamın, hapsedilmiş zihnimin kendini ifa-

de etmesine olanak sağladığını, bu bana iyi gelse bile, fiziksel olarak iyi olmadığını, çünkü sol ayağımı kullanırken bedenimin diğer bölümlerinde büyük bir baskı oluştuğunu ve bunun zihinsel gerginliğimi azaltsa bile sakat kaslarımın durumunu kötüleştirdiğini söyledi. Sol ayağımı kullandığım sürece ellerimi kullanmak aklıma bile gelmeyecekti. Ayağımı kullanmaktan vazgeçersem bedenimin geri kalanı üzerinde yoğunlaşabilecektim.

Bunların hepsi bana çok mantıklı geliyordu. Doğru olduklarına şüphe yoktu. Ama bunu söylemekle yapmak arasında büyük bir fark vardı. Mesele sadece sol ayakkabımın bağını bağlayıp sol ayağımı kullanmamaktan ibaret değildi, bundan çok daha derindi. Kendimi bir yere kilitleyecek, anahtarı da bilinmeyen bir yere atacaktım sanki.

Ama "anlaşmayı" yapmaktan başka çarem var mıydı? Korkaklık edersem geçmişim karanlık bir kış gecesi gibi ışıksız olarak geri gelecek, karamsarlığı geri getirecekti. Bu fırsatı değerlendirir ve sol ayağımı "kesersem", yeni bir hayata, yeni bir düşünme ve davranış biçimine girecektim. Bunun için her türlü fedakarlığa razıydım.

O gece Dublin'e döndük. Dr. Collis bizi havaalanında karşılayıp eve bıraktı. Belli ki Bayan Collis onu arayıp bilgilendirmişti bile, ve aldığı güzel haberler onu mutlu etmişti. Dublin MErrion Caddesi'nde bir Beyin Felci Kliniği kurmayı başardığını söyledi. Malta Şövalyeleri'yle St. John Ambulans Ekibi de sakat çocukları, tedavi için sabah dokuzla öğlen on iki arası kliniğe taşımayı kabul etmişti.

Pazartesi sabahı ambulans beni almaya gelecekti ve tedavim başlayacaktı.

"Senin üstesinden gelemeyeceğin hiçbir şey yok, Christy," dedi ellerini omzuma koyarak. "Sakın unutma, ben bu yolda hep senin yanındayım."

Önce kendimi aşmam gerekiyordu. Asıl savaşın şimdi başladığını biliyordum.

12

ACABA NE OLURDU?

Kliniğe ilk defa giderken çok heyecanlıydım. Nasıl bir yer olduğu hakkında en küçük bir fikrim yoktu. Soğuk beyaz mermer duvarlar, beyaz önlüklü insanlar ve dezenfektan kokusu hayal ediyordum.

O önemli pazartesi sabahı, St. John'un ambulansı saat dokuz buçukta kapımıza geldi. Endişeyle pencereden baktım. Ambulansların her zaman cenazelerle ilişkili olduğunu düşünürdüm. Ürkütücü, tüyler ürpertici gelirlerdi bana. Kanlı vücutlarla dolu olduklarını sanırdım.

Ama şoför, babama beni kaldırmasında yardım eden, güler yüzlü, neşeli bir adamdı. Bu, korkumu biraz azaltmıştı. Yerleştiğimde yanımdaki hastalara baktım. Aralarında en

yaşlının ben olduğumu gördüm. Önümde bebek sayılabilecek, yamuk kollu, çarpık bacaklı ve kafası vücuduna garip bir açıda duran küçük bir çocuk vardı. Onun yanında sarı saçları ve kocaman gözleri olan bir kız oturuyordu. Çok güzel bir kızdı, ama bacakları inceydi ve çıkıntılı kemikleriyle şekilsiz görünüyordu. Elleri, benim ellerimden çok daha küçük ve narin olsa da benimkiler gibi titriyordu. Sürekli gülümsemeye ve gözlerine düşen perçemlerini düzeltmeye çalışıyordu.

Nihayet ambulans Merrion Caddesi'ne girdi ve büyük, gri bir taş binanın önünde durdu.

Pencereden baktım. Her yanında etkileyici binaların olduğu uzun ve geniş bir caddeydi. Sürekli yoğun olan trafiğin sesi yankılanıyordu. Caddede yürüyen insanların hepsi önemli toplantılara gidiyor gibiydiler, hepsinin işleri vardı. Bu da doğaldı çünkü caddenin karşısında bütün resmi işlerin yürütüldüğü Hükümet Binası vardı.

Döndüm ve Dr. Warnants'ın, dışında durduğumuz binanın merdivenlerinden aşağı indiğini gördüm. Onu tekrar gördüğümde güvenim yerine gelmişti.

Yürüyemiyordum ve görünürde beni binaya götürecek bir araba ya da sandalye yoktu. Dr. Warnants'a baktım, o da bana baktı.

"Yine gücümü göstermem gerekecek evlat," dedi omzunu silkerek.

Sonra beni bacaklarımdan kavrayıp sırtına aldı. Merdi-

venlerden çıkarken üzerinde "Dublin Ortopedi Hastanesi" yazan altın rengi bir tabela gördüm.

Dr. Warnants'ın omzundan etrafımı çok iyi göremiyordum ama yere ve duvarlara bakarak binanın içinden geçtiğimizi anladım. Bir kat merdiven indikten sonra, karanlık koridordan geçtik ve sonunda, eski, derme çatma bir kapıyı açıp tekrar gün ışığına çıktık.

"Bu ilk yolculuktu," dedi Dr. Warnants nefes nefese. "Şimdi sıra diğerlerinde."

Tarla gibi bir yerde olduğumuzu görebiliyordum. Çakıl yolun her iki tarafında da çimler vardı ve başımı kaldırdığımda etrafımızdaki ağaçları gördüm. Ama manzarayı beğenecek ruh halinde değildim. Dr. Warnants'ın attığı her adımda bir saat önce yediğim kahvaltının ağzıma geldiğini hissediyordum.

"Bozuk yol bitti, Christy, en azından şimdilik!" dedi Dr. Warnants soluk soluğa kalmış bir halde.

Başımı güçlükle çevirdim; ince, uzun, tek katlı, spor salonu gibi görünen tahta bir bina gördüm. Binaya yaklaştıkça hem gülen hem ağlayan çocukların seslerini duyuyordum, bazıları çığlık atıyor gibiydi.

Doktor, kapıyı açmak için itti ve içeri girdi, beni hâlâ omuzlarında taşıyordu. İçeride korkunç bir gürültü vardı. Çocuklar ağlıyor, çığlık atıyor, oyuncaklarla oynuyor ve buldukları her şeyi duvara ve yere fırlatıyor, havaya tekmeler savuruyor, yengeç gibi sürünüyorlardı. Berbattı. Dr. War-

nants beni yere bıraktığında çevreme baktım ve neredeyse üç yaşından büyük hiç çocuk olmadığı için yanlış yere gelip gelmediğimi merak ettim. Buranın bir tür anaokulu veya kreş olduğunu düşündüm. Dr. Warnants ve benim dışımdaki tek yetişkinin Bay Gallagher olduğunu fark ettim. Beni gördüğünde gülümsedi. Onun çok cesur bir adam olduğunu düşündüm.

"Bu sabah tedavi yok, Christy," dedi Dr. Warnants yanımdan geçerken gülümseyerek. Kolunda iki bebekle diğer odanın sonuna doğru gidiyordu. "Yalnızca sakin ol ve seyret."

Yalnızca seyretmek bile bir terapi sayılırdı. Bu, uzun zaman kendi evinin duvarları dışındaki yaşamı görememiş biri için, insanın çektiği acı hakkında bir eğitim ve yeni, hatta daha çok korkutucu bir tecrübe sayılırdı. Tüm bunların ışığında, şimdi önümde duran yaşamın bu yeni yüzünün yanında Lourdes'da gördüklerim sadece bir gölge halini alıyordu. Bu, varoluştu; önsezilerin doğru çıkmasıydı. Lourdes'da karşılaştığım engellilerin hepsi yetişkindi, hepsi de büyük adam ve kadınlardı. Bazılarının kendileri kadar büyük acıları vardı ve mahvolmuş yaşamlarından başka hiçbir şeyleri olmayan, ama sıkıntılarını kabullenmiş insanlardı. Burası farklıydı, burada mantık falan yoktu. Yalnızca umutsuzluk; çarpık küçük gövdeli, şekilsiz kafalı, bazıları yerde birbirine sokulmuş, yerlere ve odaya öylesine fırlatılmış boş çuvalları anımsatan hareketsiz ve durgun kıvrılmış bebeklerin umutsuzluğu vardı. Diğerleri, küçük vücutlarından sanki bir elektrik akımı geçiyormuş gibi sert ve sürekli hareketlerle sarsılan, sürekli

titreyen, hareket eden ve ani refleksler veren küçük elleri kenetlenmiş, bacakları bükülmüş ve adeta birbirine kilitlenmiş, başları yana doğru yatmış haldeydi. Birden, çocukken nasıl göründüğümü fark ettim.

Onlara rahatlıkla acıyabilirdim, çok küçük ve umutsuzdular. Korkuyorlardı. Bu yüzden, başkalarına bağımlıydılar. Ama bunu yapamadım. Çünkü acıyan bir bakışın bir zamanlar canımı ne kadar acıttığını hatırlayabiliyordum. Acımak yerine, sempati ve yakınlık duymaya, hatta garip yüzlerinin ve gergin vücutlarının arkasında yatan gerçek kişiliklerini görmeye ve hissetmeye çalıştım. Çarpık kas ve kemiklerin ötesindeki hapsedilmiş zihinlerini görmemi sağlayan kardeşçe bir duyguydu bu. Hapishane parmaklıkları arkasına kapatılmış tek kişinin ben olmadığımı görmüştüm.

O gün eve gittiğimde, bütün aile etrafıma toplandı. Kliniğin nasıl bir yer olduğunu öğrenmek istiyorlardı. Gördüklerimi ve hissettiklerimi sözcüklerle anlatamayacağım için hiçbir şey söylemedim.

Klinikte bir hafta süresince, Dr. Warnants'ın isteği üzerine muayene edilerek yavaş yavaş tedavi olmaya başladım. Daha kapsamlı ve düzenli olması dışında evdeki tedaviyle neredeyse aynı olduğunu fark ettim. Klinikteki egzersizler daha detaylı ve daha karmaşıktı ve daha çok çaba gerektiriyordu. Önceleri, dürüst olmak gerekirse, saçma olduklarını düşündüm. Komik göründüğümü düşünüyordum, bir oda dolusu çocuk arasında oturmak ve onlarla aynı egzersizleri yapıyor olmak saçmaydı. Bir sürü kedi yavrusunun içinde kendimi

bir fil gibi hissediyordum ve böyle göründüğümden de emindim.

Çocukların arasında, karnımın üzerinde sürünüyordum. Bu, egzersizlerin temeliydi. Çünkü daha önceden olduğu gibi sırtım üzerinde hareket edemiyordum. Çevremi ilk kez tanıyormuş gibi aniden durup yerde yatan bütün çarpık ve hareketsiz vücutlara, çocuklarla ilgilenen Dr. Warnants'ın ve Bay Gallagher'ın yüzlerine, tavandaki kahverengi kirişlere; mavi gökyüzünü, beyaz bulutları ve bahçedeki ağaçların yeşil yapraklarını görebildiğim yüksek pencereleri olan tahta duvarlara bakıyordum. Bütün bunları görüp aniden duruyor ve kendime soruyordum:

"Burada ne yapıyorsun, Christy Brown? Bütün bunlar benim için ne anlama geliyor? Klinik denen bu yer, önlükleriyle dolaşan bu iki doktor, çarpık vücutlu ve kafaları sallanan bu sakat çocuklar... Bütün bunlarla ne yapacağım? Evde, yatak odamda yazı yazmak varken neden burada, bu garip yerdeyim?"

Evet, bu doğruydu, "dışarıdaki dünya"ya henüz alışamamıştım. Bu gerçekliği hâlâ tam anlamıyla kavramış değildim. Bu garip, şaşırtıcı, yeni ve hızla hareket eden dünyanın insanlarının ve yerlerinin bir parçası olduğum gerçeğini kavrayamamıştım. Yıllarca karanlığa ve kendi küçük dünyasına hapsolmuş ve şimdi birden dopdolu dünyaya itilmiş, gün ışığını ilk kez görüyormuş gibi boş bakan ve bu yüzden gözü kamaşmış bir mağara adamı gibiydim.

Zaman zaman önümü görmeksizin yerde kambur bir halde

otururken, arkamda beni dürten bir ayak parmağı hissederdim. Etrafıma baktığımda Dr. Warnants'ın yanımda gülümseyerek durduğunu görürdüm.

"Yine hayaller kuruyorsun!" dedi bana. "Bir gün yazacağın kitapları düşünüyorsun, değil mi? Kendine gel oğlum! Yapacak çok işimiz var, biliyorsun."

Evet, yapacak çok işimiz olduğunu biliyordum, zor işlerdi hatta. Bir yılda, iki yılda, hatta beş yılda bile yapılamayacak, aslında tüm hayatımı kaplayacak bir işti bu. Bunu gayet iyi biliyordum. Böyle bir işin yapılabileceğinin farkına varmadan önce, yaşadıklarımı düşünmekten kendimi alamıyordum. Eski günleri, benim için güzel değil de zorlu geçen o eski günleri; yaşamak veya umutlanmak için hiçbir şeyimin olmadığı, uzak geleceğin karanlığını aydınlatacak bir şeyin olmadığı, kendimi keşfettiğim oranda büyüyen acıyı ve iç sıkıntısını, anlamayıp nefret ettiğim sakatlığı içeren eski günleri düşünmekten vazgeçemiyordum.

Rahatsızlığımdan nefret ettiğim doğruydu; ama bunu küçümsüyordum. Diğer insanlardan çok farklı –acımasızca farklı– olduğum düşüncesi bana işkence ediyordu ve buna isyan ediyordum. En kötü anlarımda bana Tanrı'nın lanetiymiş gibi gelen rahatsızlığım, şimdi hayatıma bir güzellik getirmişti.

Kliniğe gitmeye başlayalı bir yıl olmuştu. Nisan ayının güzel bir bahar sabahında, klinik başka bir günü karşılamak için hazırlanıyordu. Ambulans kullanan adamlar çocukları dışarıda bekleyen arabaya almışlardı, ben en sona kalmıştım. Klinikte beni taşımak için kullandıkları eski, sallanan

bir tekerlekli sandalyede oturuyordum. Kapının dışında o sıcak nisan güneşinin tadını çıkarıyordum. Çimlerin ne kadar yeşil ve canlı olduğunu görüyor, rüzgârla sallanan ağaçların sesini duyuyordum. Arkamdaki klinik odasının terk edilmiş görüntüsünden dolayı her şey hareketsizdi. Beni ambulanstan çıkarmak için hâlâ gelmemişlerdi.

Birden, taşlı yolun sonundan gelen bir ses duydum. Uzaktan gelen ayak sesleriydi. Ayağımla, düşen yaprakları öylesine ittirdiğim yerden kafamı kaldırdım. Yolun başındaki ağaçların arasında hareket eden kırmızı bir şey gördüm. Sonra şekil biraz dönerek görüş alanıma girdi. Gelen bir kızdı.

Başımı hızla eğdim ve kuru yapraklarla oynamaya dalmış gibi görünmeye çalıştım. Ayak seslerinin yaklaştığını duydum. 'Bana yakın olmalı,' diye düşündüm. Yukarı bakmak istemiyordum; çünkü onunla konuşmak zorunda kalabileceğimi biliyordum, normal konuşamadığımın da farkındaydım. 'Aptal olma,' dedim kendi kendime.

Yabancı kız birkaç adım öteme geldiğinde, ürkekçe kafamı kaldırdım. Bir manzaraya bakıyor gibiydim. Arkada ağaçların yemyeşil dallarını ve dalların nemli çimler üzerindeki gölgesini görebiliyordum. Güneş arkadan kumral saçlarına karışmıştı, sanki bir ışık halkası başını çevrelemişti. Güneşin parlaklığı sanki beni kör etmişti.

Yaklaştıkça boyunun normalden biraz uzun olduğunu, kahverengi saçlı ve yeşil gözlü olduğunu gördüm. Klasik bir güzelliği vardı; hatları öylesine güzeldi ki beyaz mermerden yapılmış bir heykel gibiydi. O bahar sabahı, yanaklarında

açan bir tazelik ve gözlerinde, kendimi bakmaktan alamadığım bir duruluk vardı. Yaptığım kabalıktı ama gözlerimi alamıyordum. Yaklaştıkça kendime 'Şimdiye kadar gördüğüm en güzel kız!' dediğimi hatırlıyorum.

Orada benden başka kimsenin olmadığını anlayınca, bir an için tereddüt eder gibi göründü ve sandalyeme yaklaştı.

"Bay Gallagher burada mı acaba?" dedi gülümseyerek.

Dilim tutulmuştu. Sadece konuşma zorluğumdan kaynaklanmıyordu bu.

Sonunda Bay Gallagher'ın birazdan geleceğini söyleyebildim. Tekrar gülümsedi ve yanımdan geçerek boş kliniğe gitti.

Bir hafta geçmişti ve ben artık onu bir daha görebileceğim umudunu yitiriyordum. Derken bir perşembe sabahı kliniğin kapısından içeri süzüldüğümde gördüğüm ilk şey, aynı kızın bir çocuğun yanında diz çökmüş, onun paltosunu çıkarmaya çalışıyor olduğuydu.

Günler geçtikçe onun hakkında bazı şeyler öğrenmeye başlamıştım. Üniversite mezunuydu, bu başlarda beni çok korkutmuştu. Galway'den geliyordu ve ismi Sheila'ydı.

Köşemde otururken onu izler, çocukların yanına diz çöküp onlarla konuştuğunda saçlarının yüzüne nasıl döküldüğüne ve onları titizlikle geriye atışına bakardım. Beklemediğim bir anda bana baktığında kafamı şaşkınlıkla çevirir ve bir şarkı mırıldanırdım.

Biraz daha umutsuzluğa kapıldığım bir sabah sırtımı du-

vara yaslayarak oturmuştum, gözlerim yerdeydi, düşüncelerim ise simsiyah bir karamsarlık çukurunda kaybolmuştu. Kendimi çok kötü hissediyordum. Geçmişimden gelen o eski karamsar ve umutsuz ruh haline geri dönüyordum sanki. Sonra bir ses aniden "Mutlu ol, Christy!" dedi.

Etrafıma baktım, Sheila odanın ortasında bana cesaret verici bir şekilde gülümsüyordu. Bu gülüş, içimdeki karamsarlığı yok etmişti.

Bundan sonra birbirimizi yakından tanımaya başladık. Egzersizlerimi daha büyük bir şevkle yapmaya başladım. Sonra bir sabah, büyük bir cesaretle onun için yazdığım mektubu kardeşime verdim. O da mektubu Sheila'nın evine götürdü, ertesi sabah cevap geldi.

Elbette bu nota cevap yazmak için hiç zaman kaybetmedim ve böylece yazışmaya başladık. Diğer insanlarla aramdaki büyük engellerden biri olan konuşma engelini aşmak için bir yol bulmuştum. Dudaklarımla söyleyemediklerimi kâğıt üzerinde ifade ediyordum.

Etrafımdaki duvarlar hâlâ yüksek sayılırdı, ama ben onları birer birer aşıyordum.

Evet, onları aşıyordum, onlardan kurtuluyordum. Ama bu duvarların arkasında ne vardı? İnsanlar genelde "özgürlükten", fiziksel engellerden "kurtulmaktan" bahsediyorlardı. Ama ben asıl konunun sadece bunların üstesinden gelmek olmadığını fark ettim, ya da en azından kendi engellerimle cesur ve küçük bir kahraman gibi savaşırken insanların sırtımı sıvazlayıp "yakında başarıp, hedefe ulaşacağımı" söylemeleri olmadığı-

nı. Başarıyla kastettikleri fiziksel bağımsızlıksa, bu doğruydu, fakat bütünüyle bir bağımsızlıktan, zihinsel ve duygusal çatışmalardan tamamen kurtulmaktan söz ediyorlarsa, bir hayli yanılıyorlardı. "Özgürlük" ve "kurtulma" gibi kulağa hoş gelen kelimelerin hepsi anlamını yitirmiş olurdu. Geçmişte hapishane parmaklıkları ardındaki "tutsaklığım" süresince hissettiğim acının ve kederin, şimdi, eski umutsuzluğumun yerini makul bir kurtulma şansı almışken ve zincirlerimden kurtulmaya çalışırken hissettiğim acıya ve kedere göre bir hiç olduğunu anlıyordum. Artık zeki insanların "uyanış" ve "aydınlanma" dedikleri şeyin altında saklamaya çalıştıkları acıyı hissediyordum. Nisan yağmurları gibi gidip gelen çocuksu bir melankoli değildi bu, belki yine geçici olacaktı ama derin bir etki bırakacak, zihnimde derin bir yara oluşturacak olgun bir acıydı. Kendi ihtiyaçlarımın daha çok farkına vardığımı hissediyordum, bu acı veriyordu. İhtiyaçlarımı gerektiği gibi karşılamamın mümkün olmadığını fark ettikçe acım daha da büyüyordu. Fiziksel engellerimin ne kadar üstesinden gelirsem geleyim, duygusal hayatın, yani benim için asıl önemli olan hayatın asla "normal"e dönemeyeceğini görmek büyük bir acıydı. Bu acıyı içimde yaşamak, bastırmak zorundaydım.

Zamanla, kliniğin de yardımıyla, normal ya da en azından daha bağımsız bir yaşam için kendimi aşabilirdim. Ama derinlerde, bir şeylerin hep eksik kalacağını biliyordum –resmi asla tamamlayamayacak veya yapbozun bazı parçalarını eksik bırakacak bir şeyler. Fiziksel engelimi büyük ölçüde aşsam da tam anlamıyla normal bir insan olamayacaktım. O

eski "farklılık" her zaman kalacaktı. Oysa sevmeyi ve sevilmeyi öyle çok istiyordum ki...

Fark etmek acıydı ama gerekliydi. Gözlerimi kapatıp hakkımdaki hoş olmayan gerçeklere sırtımı dönmenin bana ne yararı olacaktı? Bunu birçok kez denemiştim; fakat son sınavı biraz daha ertelemekten başka bir şey yapmıyordum. Bunun bir şekilde yaşanması gerekiyordu. Yaşandı, beni mutsuz etti, bir dönem acı verdi, fakat sonunda kendi içimde daha güçlü olmamı sağladı.

Asla diğer insanlar gibi olamayacaksam, en azından kendim gibi olacaktım ve kendim gibi olmak için elimden geleni yapacaktım.

Bulabileceğim en iyi arkadaşın Sheila olduğunu anlamıştım. Gizlemeye gerek duymadan kendimi görebileceğim bir ayna gibiydi Sheila. Yetişkinliğimdeki ilk kilometre taşıydı, onun sayesinde yolumdaki tuzaklara düşmeden ilerlemeyi öğrenmiştim. Birbirimize sürekli yazıyorduk; benimkiler hayal dolu, gerçekdışı mektuplardı, onunkilerse zekiceydi.

"Mektuplarından birinde, bazı insanların senin bir kahraman olduğunu düşündüklerini ama senin böyle düşünmediğini söylemişsin. Bir kahramanın nasıl olduğundan emin değilim, ama benim düşüncem şu: Tanrımız sana kusursuz bir zekâ ve sanatçı ruhu vermiş. Bir de fiziksel bir engel. Zihinsel birikiminle sarf ettiğin çaba inkâr edilemez... Anneni unutma; onun olumlu duyguları olmasaydı, sürekli 'acaba ne olurdu' diyen, çekilmez bir genç adama dönüşebilirdin..."

Evde, Sheila'dan aldığım bütün mektupları özenle sak-

ladığım küçük, kahverengi bir kutum vardı. Hepsi birbirine zarif mavi kurdelelerle bağlanmıştı. Toplam otuz iki taneydi, bir önceki gün saymıştım...

13

KALEM

Klinikteki deneyimlerim ve bunların zihnimdeki etkileri, birçok düşüncenin doğmasına neden olmuştu. Gözlerimin önünden bir perde kalkmış gibiydi, beni uzun zaman şaşırtan ve bana büyük acılar veren bazı şeyler için sonunda bir anahtar bulmuş gibiydim.

Konuşmayı öyle çok istiyordum ki... Yalnızca aileme, arkadaşlarıma değil; bütün dünyaya bir şeyler söylemek istiyordum. İçimde konuşmak için büyük bir istek vardı ve bunun bir an önce olmasını istiyordum. Bir şeyler bulduğumu hissediyordum, düşünmeye ve kendimle ilgili bir şeyler hissetmeye başladığımdan bu yana aradığım şeyi bulduğuma

inanıyordum. Bulmak yıllarımı almıştı, ama nihayet bunu keşfettiğime inanıyordum ve şimdi bunu her yana dağılan rüzgârlara yüklemeyi, rüzgârın bütün dünyayı dolaşıp taşıdığı mesajı herkesin kalbine bırakmasını istiyordum.

Bu sadece benimle ilgili bir şey değildi. Benimkine benzer yaşamları olan, hayatları yüksek duvarlarla çevrilerek kısıtlanmış ve baskı altına alınmış olan herkesle ilgili bir şeydi. En sonunda bu duvarları aşmanın ve bunların gölgesinden kurtulmanın, gün ışığına çıkıp dünyadaki bütün sağlıklı insanlar arasındaki yerimi almanın bir yolunu bulmuştum.

Ama söylemek istediğim, herkesin bilmesini istediğim şeyi nasıl ifade edecektim? Ellerimi tam olarak kullanamıyordum; hâlâ çarpık ve şekilsizlerdi, bir şeyi tutmak veya kavramak için güçsüzlerdi. Dudaklarım da zihnimde sabırsızca arı sürüsü gibi dolaşan düşünceleri dile getiremiyordu; çünkü hâlâ ailemin dışındaki insanlar tarafından da anlaşabileceğim bir dil konuşmuyordum. Bu durumda dilim hâlâ tutuktu ve derin bir sessizliğe gömülmüş gibiydim.

Vefalı, eski dostum sol ayağıma ne olmuştu? Bana çok yardımı dokunan ve yıllarca bütün umutsuzluklara ve boş çabalara karşı tek silahım olan ayağım? Onu artık kullanmayacak mıydım?

Hayır! Bu, mümkün değildi. Bayan Collis'e verdiğim sözden cayamazdım. Böyle yaparsam kendimi vatan haini gibi hissedecektim. Bir çözüm yolu ürettim ve bu sözü tutmaya karar verdim.

Ancak beni sol ayağımı kullanmaktan alıkoyan, yalnızca o rahatsız edici bağlılık duygusu değildi. Ayağımı tekrar kullanmaya başlarsam, kurtulma yolundayken kendi yolumu keseceğimi ve normal olmasa bile daha faal bir yaşam sürme şansımın ortadan kalkacağını biliyordum. Sol ayağımı bağlayıp bir kenara kaldırmıştım ve şimdi onu yeniden göreve çağırmayacaktım. Bu, teslimiyetin göstergesi olurdu ve ben henüz teslim olmaya hazır değildim.

Bir çıkmaza girmiş gibiydim, bütün çıkışlarım kapatılmıştı sanki. Elleri ve ayakları bağlanmış, ağzına bir şey tıkılmış biri kendini nasıl hissederse ben de öyle hissediyordum.

Sonra birden aklıma bir fikir, bir ilham geldi. Bir öğleden sonra bütün söylemek istediklerimi kâğıda nasıl aktarabileceğimi düşünerek mutfakta otururken, erkek kardeşlerimden birinin elindeki kalemle not defterine bir şeyler yazdığını gördüm. O zamanlar daha on iki yaşında olan Eamonn, ödevini yapıyordu. Kaşlarını çatmasına bakılırsa yazdığı İngilizce kompozisyondan pek de memnun değildi. O oturuyor, elinde bir kalem tutuyor ve yazacak bir şey bulamıyordu. Ben de pencerenin kenarında beynimde bir sürü fikirle oturuyor ama elimde kalem tutamıyordum. İçimden sandalyeyi fırlatmak ve delice koşmak geldi.

Eğilip kardeşime ne yaptığını sordum.

"Okul için bir kompozisyon yazmaya çalışıyorum," dedi içini çekerek. "İyi bir ödev yapmazsam mahvolurum."

Elime bir şans geçmişti. Ona, karşılığında bir şey yaparsa yardım edeceğimi söyledim.

"Tabii ki yaparım," dedi. "Benden ne yapmamı istiyorsun?"

"Benim için yaz," dedim kısaca.

Yüzü asıldı. "Ama kendi yazımı bile yazamıyorum!" diye karşı çıktı. "Ne diyeceğimi bilmiyorum!"

"Aptal," dedim. "Sadece kalemi tutacaksın, ben sana ne yazacağını söyleyeceğim."

Kardeşim söylediklerimi karmaşık bulduğu için endişelendi, bunun arkasında bir şeyler olmasından şüpheleniyordu herhalde. Ama aynı zamanda güzel bir kompozisyon yazmak istiyordu, sonunda şartımı kabul etti; ben de ödevi onun yerine yaptım.

Bitirdiğimizde benim çalışmamı yapmak için evin arkasına gittik, dokuz penilik not defterini alıp masada karşılıklı oturduk.

"Senin için ne yazmamı istiyorsun?" diye sordu kardeşim, elindeki kalemi masum bir tavırla tutarak.

Bahar mevsiminin pırıltılı gökyüzünde salınan ağaç dallarına bakarak biraz düşündüm ve küçük kardeşimin merak içindeki yüzüne baktım.

"Hayat hikâyemi," dedim.

Zavallıcık, kalemi masadan düşürdü.

"Ne?"

Cevabımı tekrarladığımda bir süre sessiz kaldı.

Sonunda onu "belirsiz bir süre" boyunca benim için yazmaya ikna ettim. Hiçbir hazırlığımız olmaksızın o öğleden sonra çalışmaya başladık.

Otobiyografimi yazmak için bu ilk denememi yaptığımda on sekiz yaşındaydım. Sıkıcı bir işti, yedi veya sekiz heceli kelimelerden oluşuyordu. O zamana kadar sadece Dickens okumuştum ve onun yazım tarzını taklit etmeye çalışmıştım. Sonuçta ortaya günümüz İngilizcesinden elli yıl önceki İngilizce çıkmıştı. Ağdalı sözcükler ve cümleler kullanmıştım. Sözcükler o kadar uzundu ki kardeşimin bunları kâğıda aktarması için hecelemem gerekmişti. O korkunç ilk deneme sırasında nasıl olup da sinir krizi geçirmediğimizi merak ediyorum, ben vazgeçinceye kadar binlerce sözcük yazmışızdır. İş, erimiş bir kurşun nehri gibi ağır ilerlemiş, zavallı kardeşim yazmaktan harap olmuştu. Böyle giderse kitabın sonsuza kadar bitmeyeceğini anladığımda neredeyse dört yüz sayfa yazmıştı.

Başlığı, bütün kitabı sembolize ediyordu. "Bir Zihinsel Engellinin Anıları" adını vermiştim. Güzel bir ironi olacağını düşünmüştüm. Ben beş yaşındayken akıl sağlığımdan şüphe duyan doktorların suratına tokat atmış olacaktım.

Dili olabildiğince mükemmel kullanmıştım. Örneğin kendime öylecek "sakat" demek yerine "şanssız yaratık" veya "Tanrısal hata" diyordum. Sözcüklerin sonunda ekler, özellikle –izm eki kullanmaya bayılıyor, aslında kolaylıkla ifade edilebilecek fikirleri tamamen soyut kelimeler kullanarak ifade ediyordum. Bazen kavramlar birbirine karışıyordu.

Kardeşim Peter'a, Dickens okumak yerine dansa ve partilere gittiği için materyalist diyordum mesela.

Ertesi gün, ilk taslağın büyük bölümünü çıkardım.

İlk bölümde evdeki yaşantımı anlatıyordum: "...işçi sınıfı öğretisi ve ahlakıyla yoğrulmuş bir ortamda büyüdüm. Bütün dünyanın da bildiği gibi, edebiyatın amacı... Bilgi, insan ırkının bu sınıfı tarafından pek kullanılamaz... Entelektüellik, bu ırkın bir özelliği değildir..."

Herkes bu son cümlenin anlamını kolaylıkla tahmin edebilir!

Otuz ikinci sayfada hâlâ işçi sınıfı hakkında konuşuyordum. "Sınıfların ve sosyal farklılıkların, insanlığın uyumlu gelişimi açısından gerekli olduğunu itiraf ederken; böyle bir ayrımın modernleşmeyle sınırlandırılması gerektiğini, bu sayede gereksiz ön yargıları ve gereğinden fazla sosyal sürtüşmeyi ortadan kaldıracağını düşünüyorum..."

"Sosyal" kelimesinin ne anlama geldiğini o ana kadar pek iyi bilmiyordum!

Bütün bunlar, ne söylemek istediğimi bilmediğim anlamına gelmiyordu, ama nasıl söyleyeceğimi bilmediğim için sorun yaşıyordum. Düşüncelerimi açıkça ve anlaşılabilir bir şekilde ifade etmenin yolunu hâlâ bulamamıştım. Eğer bir cümleyi karmaşık bir şekilde yazabiliyorsam, basite indirgememekte kararlıydım. Bir düşünceyi ender olarak tek bir cümlede anlatıyordum. Anlatmak istediğimi gerçekten ifade ettiğim konusunda tatmin olmak için üç dört cümleye ihtiyaç duyuyordum

ve bazen tek bir düşüncemi ifade etmek için bütün bir paragrafı kullanıyordum. Elimde olmadan konudan sapıyor ya da babamın dediği gibi "lafı ağzımda geveliyordum."

Alıntı yapacağım bölüm, Dickens'ın üzerimdeki etkisini açıkça gösteriyordu; çünkü Dickens'ın tarzına öyle yakındı ki sanki onun kitaplarından alınmış gibiydi.

"... Günün karmaşasından ve yoğunluğundan kurtulduğumuzda, bilinçli bir çaba veya zihinsel irade göstermeksizin pişmanlıklar ve mutluluklarla dolu hayallere dalarız... Unutulmuş geçmişin bütün mutlu veya üzüntülü görüntüleri iç gözümüzde toplanır... Eskiden yaşanmış deneyimleri ve hazları tekrar yaşarız. Ufak tefek kibirlerimizi veya oyunlarımızı hatırlarız... Kendimize şöyle haykırırız: 'Bu, ben değilim! Ben hiç bu kadar umursamaz olmadım, kesinlikle!' ... Yine de geçmiş yalan söylemez, geçmiş değiştirilemez... Öyle olmasaydı! Kutsal ruhların ve meleklerin varlığının ne anlamı kalırdı o zaman!..."

Bunu yazdığımda on sekiz yaşındaydım!

Yazdıklarım taslak yığınları halinde birikiyordu. Anlatmaya devam ediyordum, kardeşim yazmaya devam ediyordu. Fakat öyle bir noktaya gelmiştik ki ne yaptığımızı da tam olarak bilmiyorduk; ben konuştukça o mekanik bir şekilde yazıyordu. Bir kısır döngünün içine girmiştik. Hayat hikâyemi yazdığımı sanıyordum fakat hiçbir yere varamadığımı hissediyordum. Ben anlatmaya devam ettim, Eamonn da yazmaya. Not defteri her geçen gün doluyordu. İçinden düzgün bir yol geçmeyen sözcükler ormanı gibiydi.

Bir yerde bir sorun olduğunu biliyordum, çünkü anlatmaya başlamadan önce düşüncelerim gayet netken, anlatmaya başladığımda bulanıklaşıyor, zihnimde rüzgârda uçuşan yaprakları gibi dağılıyorlardı. Hepsini toparlıyor ve devam ediyordum. Kafa karışıklığım yüzünden aklımı kaçıracaktım.

Kendime aptal diyordum, zavallı kardeşime de aptal diyordum. Aslında evdeki herkese aptal diyordum; çünkü istediğim gibi iyi yazamıyordum! Kitap uzadıkça daha çok geriliyordum. Yoluma çıkan her şeyi ayağımla sertçe itiyordum. Bazen o kadar sinirleniyordum ki her şeyi yakıp yıkmak istiyordum, ama bunu yapabilecek kadar yürekli değildim. Bununla iki yıl uğraştım ve kendime bile yaptığım bütün işin boşa gittiğini söyleyemedim. Kabullenip yazdıklarımı ateşe atamayacak kadar inatçıydım. Biliyordum, iyi bir kitap yazacağımı hissediyordum; ama keşke...

Birden buldum! Keşke bana arada kopukluk ya da bozukluk olmadan düzgün yazmayı öğretecek biri olsaydı. Neden bahsettiğini bilen biri, beni doğru yola yönlendirecek biri. Bir rehbere ihtiyacım vardı; hem aklıyla hem de kalbiyle hareket eden birine.

İyi de bu mucizevi ilham kaynağını nereden bulacaktım? Kimmage'de olmadığı kesindi! Bizim ev sırf duvarcı ustalarından oluşuyordu. Erkek kardeşlerim yazmakla ilgili hiçbir şey bilmiyorlardı, ben de duvar örme hakkında bir şey bilmiyordum zaten.

Çok düşündüm, fakat aklıma kimse gelmiyordu. Kendi başıma kalmışım gibi görünüyordu. Elimden geleni yaparak,

dolambaçlı yollarla kendimi ifade etmeye çalışarak ve her defasında biraz daha kaybolarak devam etmeliydim.

Sonra bir gün, moralim bozuk, canım sıkkın halde pencerede otururken aklımda bir isim beliriverdi. Az kalsın sandalyeden düşüyordum: "Collis!" Hemen Eamonn'a seslendim ve çekmeceden bir kartpostal alıp bunu hemen Dr. Collis'e göndermesini istedim. Kısa bir mesaj yazdım:

"Sevgili Dr. Collis. Bir kitap yazmaya çalışıyorum. Sizin için sakıncası yoksa gelip bana yardım eder misiniz? Christy Brown."

Ancak kartı gönderdikten sonra ne yaptığımı düşündüm. Doktoru bir yıldan fazla bir süredir, Londra'dan geldiğimden beri görmemiştim. Kliniğin kurucusu ve İrlanda Beyin Felci Derneği'nin başkanı olduğu dışında hakkında pek bir şey bilmiyordum. Onu gördüğüm anda sevmiştim. Onunla ilk tanıştığımda utanmamış, yabancılık çekmemiştim. Bu garipti çünkü çok iyi tanıdığım insanların yanında bile kendimi yabancı gibi hissediyordum.

Ama her şey bir yana, o sadece bir doktor değil miydi? Yazmama nasıl yardım edecekti? Dünyanın en tatlı adamı olması bu konuda ne işe yarayacaktı?

Onun sadece Dr. Collis olmadığını daha sonra fark ettim. Aynı zamanda ünlü oyun *Marrowbone Lane*'i ve *The Silver Fleece*'i, otobiyografisini ve birçok oyun ve kitaplar yazıp yayımlayan yazar Robert Collis'ti.

Ertesi gün evin arkasında oturmuş Dickens okurken birden kapı açıldı ve Dr. Collis bir kolunun altında bir paket kitap, diğer elinde evrak çantasıyla içeri girdi. Kitapları yatağa fırlatıp elindeki evrak çantasını yere koydu ve bana doğru döndü.

"Merhaba," dedi ve yanıma gelip masanın karşısındaki sandalyeye oturdu. "Yardım çağrını bugün aldım. Demek kitap yazıyorsun. Ne güzel. Görelim bakalım."

Yatağın altındaki eski deri çantaya sakladığım yazıları aldım. Diz çöküp çantayı çekti, içinden yazıları alarak masanın üzerine koydu ve gözlüğünü takıp okumaya başladı.

İlk sayfayı okuduğunda kaşlarını kaldırdığını gördüm. İkinci ve üçüncü sayfayı da okudu, her seferinde kaşları yukarı doğru kalkıyordu. Sonra yazıları masanın üstüne koyup bana baktı.

"Ne kötü!" dedi ve durdu.

Eleştiriyi duyup duymadığımı görmek için bana dikkatle baktı. Kendimi gülümsemeye zorladım. O da gülümsedi.

"Evet, çok kötü," dedi. "Kullandığın dil Kraliçe Victoria döneminde beğeniliyor olabilir, ama..."

Bu sözler içime işledi. Durum umutsuz gibi görünüyordu. Hayat hikâyemi yazmayı her şeyden çok istiyordum ama yazamayacaktım anlaşılan. Her zaman olduğum yere geri dönmüşüm gibi görünüyordu, bir şeyler yapmayı istiyordum ama nasıl olacağını bilmiyordum. Hayallerim gerçekleştiremeyeceğim kadar büyüktü. Bütün hayatı boyunca evinin dört

duvarı ardına hapsolmuş ve en fazla bir sınıfın içinden başka hiçbir şey görmemiş olan ben nasıl bir kitap yazabilirdim? Bunu düşünmek bile beni çıldırtıyordu. Robert Collis önümde oturmuş, o kötü yazıları okurken aklımdan bunlar geçiyordu. Arada kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu. Ben, başım önümde oturuyordum.

Sonra birden durdu ve sandalyede dikleşti. Şaşırmıştım. Yüzünde onaylayıcı bir gülümseme vardı.

"Güzel!" dedi eliyle masaya vurarak. "Kurumuş otlar arasında bir gül gibi duran, değersiz taşlar arasında pırlanta gibi parlayan bir cümle yazmışsın buraya. Demek ki nasıl yazacağını bilirsen olacak. Görmek istediğim buydu."

Sonra kalktı ve raftaki birkaç kitabıma baktı. Başını salladı. "İyi bir çağdaş roman yazmak için çağdaş İngilizce okuman gerek, Christy. Dickens çok iyidir ama... Edebiyat zevki diğer zevkler gibi kişiden kişiye değişir."

Sonra, bana getirdiği kitapları gösterdi ve bunları masanın üzerine yaydı. L.A.G. Strong'un kısa hikâyeleri, Seàn O'Faolàin'dan iki kitap, edebiyat çevresinden arkadaşlarının kitapları, John Stewart, Maurice Collis ve dünya edebiyatından ünlü yazarların altı ciltlik kitabı vardı aralarında.

"Bunlar sana güzel bir İngilizceyle nasıl yazılacağını gösterecektir," dedi.

Yazar olmak istiyorsam, yazmayı öğrenmem gerektiğini söyledi. Yazmak, resim çizmek kadar zor bir sanattı, birinin bunu başarması için pratik yapması ve kendine ait bir tarz

geliştirmesi gerekiyordu. Ne kadar zorlanırsam zorlanayım, iyi bir noktada olduğumu, çünkü yazmayı istediğimi, buna eğilimli olduğumu ve bunun da bir tarza sahip olmak kadar önemli olduğunu, yılmayıp çalıştıkça bunu geliştirebileceğimi söyledi. Gerçekten iyi iş yapmak için, kişinin işini gerçekten sevmesi gerekiyordu. Tarz iyi olabilirdi ama arkasının desteklenmesi gerekti, yoksa yazılanlar lezzetsiz bir yemeğe dönerdi.

Sonra yazıları tekrar aldı ve düşünceli bir şekilde inceledi. Bir süre sessiz kaldı. Ateşin çıtırtısını, şöminenin üzerinde asılı olan saatin tıkırtısını ve bahçenin diğer tarafındaki mutfaktan gelen anlaşılmaz sesi duyabiliyordum. Sonunda konuşmaya başladı.

"Christy," dedi, dirseklerini masaya dayadı. Kâğıt yığınını işaret etti. "Bunlar boş değil. Belki zor okunuyorlar ama anlamsız değiller. Hiçbir işe yaramasalar bile düşüncelerin üzerinde yoğunlaşmana yardımcı olurlar. Hâlâ kendi hikâyeni yazmak istiyorsan tabii." Duraksadı ve bana soran gözlerle baktı. Hararetle başımı salladım. Hayat hikâyemi yazmayı her şeyden çok istiyordum.

"Peki, öyleyse," diye devam etti. "Bu durumda bütün hikâyeye yeniden başlamalısın!" Sonra bana ders vermeye başladı. Daha sonra onun bir sürü öğrencisi olan bir öğretmen olduğunu öğrenecektim. "Hikâye yazmak için bilinmesi gereken iki temel kural vardır," dedi. "Birincisi, anlatacak bir hikâyenin olması. İkincisi, okuyan kişinin bunu yaşadığını hissetmesini sağlamak. Sana önemli noktaları anlatacağım.

Olabildiğince kısa cümleler kurmaya çalış. Fırçayla resim yaptın, şimdi bunu kalemle yapmayı denemelisin. Yalnızca dene. Örneğin bu odayı tarif et; garip sandalyeni, isli duvarda asılı duran resmi, kırık aynayı, kitapları, renkli fotoğrafları..."

O bana nasıl yazmam gerektiğini öğretirken, öğrenmeye susamış bir halde dinledim. Söylediği hiçbir şeyi unutmadım.

Sonunda yanıma gelip elimi sıktı. Hayatımın en zor işine başlamak üzere olduğumu biliyordum; ama bu adam arkamda olduğu sürece bu işi halledeceğimi de biliyordum. Elimi sıkışından anlamıştım.

14

ACIMA DEĞİL, GURUR

Daha önce de söylediğim gibi Merrion Caddesi Kliniği, Dublin Ortopedi Hastanesi'nin arkasında, sapa bir yerde, uzun ve dar bir spor salonuydu sadece. Çok küçük bir yerdi. Çocuklar da dahil olmak üzere her şey üst üsteydi. Odada duvara doğru konmuş ve odanın büyük bir bölümünü kaplayan geniş tahta bölme dışında, başka eşyalar için pek yer yoktu. Bu bölme çocukların oynaması için değil, başka belirli bir amaçla kullanılıyordu. Bölmeye bağlı birkaç basamak ve tepesinde de düz bir alan vardı. Çocuklar bu sayede merdivenlerden çıkma, tırabzana tutunma alıştırmaları yapıyorlardı. Böyle-

ce ellerini ve ayaklarını kullanmayı öğreniyor, hareket etme korkularını yeniyor ve rahatlıyorlardı.

Yine de klinik gitgide kalabalıklaşıyordu. Dr. Warnants bir gün "Eğer böyle devam ederse çocukları çatıya yerleştireceğiz," dedi.

Öyle olacak gibiydi, çünkü odadaki trafik hep çok yoğundu. Çocuklar aynı anda korna çalan düzinelerce arabadan daha fazla ses çıkartıyordu. Öyle kötüydü ki bazen kendi düşüncelerimi bile duyamıyordum.

Şehrin başka bir bölümüne, daha uygun ve büyük bir yere taşınacağımızı duyduğumda her şey iyice kötülemişti. Çok küçük olduğu halde eski klinikten ayrıldığımız için üzgündüm. Bu konuda duygusal davranıyordum, çünkü orada bir sürü iyi arkadaş edinmiştim. Oraya ilk gittiğim sabahı hatırlıyorum: kahverengi ahşap duvarlar, yüksek pencereler, ağaçlardan damlayan aralık yağmuru... Ve Sheila...

O günlerde Dr. Warnants yurtdışına çalışmaya gitti. Kendisinden ayrıldığımız için hepimiz çok mutsuzduk; ama ben onun her yeri görmek istediğini, uzak yerlere seyahat etme tutkusunun olduğunu hissetmiştim. Ondan en son haber aldığımda Uzakdoğu'daydı, söylediğine göre "öğle güneşinde pişiyordu".

Bay Gallagher da Kanada'ya gitti. Kendisinden hiç haber alamadım. Bu durumda klinik tam gelişme aşamasındayken yetenekli iki çalışanını kaybetmişti.

Üç yıl önce ılık bir yaz sabahında yeni kliniğe ilk kez adım atmıştık. Bull Alley Caddesi adında bir yerdeydi. Caddeden bakıldığında büyük, kırmızı tuğlalarla örülmüş, üstünde yeşil bir kubbesi ve güzel kemerleri olan bir binaydı. Önde bir sürü geniş penceresi vardı, etrafı demir parmaklıklarla çevrilmişti. Eski klinikle karşılaştırılınca oldukça gösterişli sayılırdı.

İçerisi de daha iyiydi. Bütün bina bizim değildi, sadece üç oda için anlaşmıştık. Ama odalar geniş ve güneşliydi, etrafta herkesin rahatça hareket edebileceği kadar yer vardı. Her şey daha iyi düzenlenmişti, tedavi ve muayene standartları daha iyi bir düzeydeydi. Odalar üçe bölünmüştü: tedavi odası, sınıf ve oyun odası. Tedavi odasında, doğal olarak egzersizlerimizi yapıyorduk; genellikle on beş veya yirmi çocuk yere yatıp fizyoterapistlerin söylediklerini uyguluyordu. Çocuklar yerde sıra halinde yatarken bir sürü kafası, kolu ve bacağı olan ve hepsi aynı anda hareket eden bir yılana benziyorlardı.

Sınıfta "farklılıkları" nedeniyle kardeşleriyle normal okullara gidemeyen çocuklar ve onlara temel eğitim veren, böyle zor bir iş için özel olarak eğitilmiş, deneyimli bir öğretmen vardı. Böylece bu çocukların sıradan insanlarla normal ilişkiler kurmasına yardımcı olabilmek için bir bağlantı daha kurulmuş oluyordu. Okula gidebildikleri, kitapları ve sıraları olduğu ve evdeki kardeşleri gibi toplama-çıkarma öğrendikleri için kendileriyle gurur duyuyorlardı. Öğretmenleriyle ve kendilerine yapılan yardımla övünüyorlardı. Öğretmenleri onlara asla "normal" okullardaki çocuklar gibi kızmıyordu.

Okullarında, öğretmenleri ellerinden çok zihinleriyle ilgileniyorlardı. Böylece kendilerini normal çocuklardan aşağıda olduklarını hissetmeyi değil, onlarla eşit olduklarını düşünmeyi öğreniyorlardı.

Oyun odasında bir sürü şey oluyordu. Buradaki "oyun" kelimesinin bir anlamı daha vardı: çalışma. Oyun adı altında çocuklara el ve ayak hareketlerini geliştirmeleri ve bunları nasıl doğru şekilde yapacakları öğretiliyordu. Dışarıdan bakan birine sadece masalarda oynayıp, sıradan çocuklar gibi koşuşturuyorlarmış ve aynı zamanda korkunç bir biçimde bağrışıyorlarmış gibi gelebilirdi. Zaten öyleydi. Sıradan çocuklar gibi davranmaları için cesaretlendiriliyorlardı, mutlu bir şekilde etrafta koşuşurken yanlış bir hareket yapmamaları için de sürekli izleniyorlardı. Düzgün koşmayı, odada oynamayı öğrenmeleri gerekliydi. Doğal hareketleri yapamıyorlardı, bu yüzden doğal olmayan yanlış hareketler geliştirmişlerdi. Oyun odasında her hareketi yapmayı öğreniyorlardı. En küçüğünden en büyüğüne, olabildiğince doğal ve özgür hareketlere alışıyorlardı. Hiçbir şey onlara göre "kolay" değildi. Yerden bir parça tebeşiri kaldırmak gibi basit bir hareket, bazı çocuklar için çileydi. İpte yürüme tekniğini öğrenmeden ipte yürümeye benziyordu.

Kliniğe açılışından beri geldiğim için burayı bir parçam kabul ediyordum, hayatımın gerekli bir parçası gibiydi. Burayı sadece sakatlığımın tedavisi için geldiğim bir yer, doktorlar ve beyaz önlüklü fizyoterapistlerin doldurduğu bir "sağlık ku-

ruluşu" olarak görmüyordum. Doktorları ve çalışanları beyaz önlüklüydü, uzun koridorları ve soğuk mermer duvarları vardı ama; bütün bunların dışında başka bir şey daha vardı. Verimlilik ve içten bir insan sıcaklığı vardı. Soğuk görünümlü beyaz önlükleri içindeki insanların sıcacık yürekleri vardı, yaptıkları işte bu sıcacık yürekler çok değerliydi. Hatta tıbbi yeteneklerden kadar önemliydi, hastaları sıradan insanlar olmadıkları için meslekleri de sıradan değildi. Onlar sadece "hastaları" tedavi eden "sağlık personeli" değillerdi. Birçok sorunla yüzleşmiş ve sorunları "fiziksel" başlığı altında toplanamayacak bir grup insanın dertleriyle içtenlikle ilgilenen insanlardı.

Tıbbi tedavinin yanı sıra güvene ve arkadaşlığa da ihtiyacımız vardı. Bize acı veren sadece kaslarımız ve gövdelerimiz değildi; kimi zaman zihinlerimiz, çarpık kollarımızdan ve bacaklarımızdan daha fazla ilgiye ihtiyaç duyuyordu. Çarpık ağızlı ve yamuk elli bir çocuk, bu sorunlarına müdahale edilmeden büyümeye terk edilmişse kolayca ve hızla, hayata ve kendine karşı yanlış ve çarpık davranışlar geliştirebiliyordu. Kendini normal çocuklarla kıyaslayıp zihnine "farklı" olduğuna dair bir düşünce yerleştirince, bu düşünce de onunla birlikte büyüyordu ve bu çocuk, hayata vücudu kadar zarar görmüş bir zihinle bakar hale geliyordu. Hayat, onun için kendi "sakatlığının" ve kendi duygusal acısının sadece bir yansıması oluyordu.

Klinikte durum daha farklıydı. Biz orada "kendi kendimizeydik". Aynı engellere sahip, hatta daha kötü durumda

olan insanlar arasındaydık. Aslında o kadar da farklı olmadığımızı anlıyorduk. Kendimizi diğerleri için yük olarak görürken, yavaş yavaş bizi anlayan, hayatlarını gerçekten bize yardım etmeye ve kendimizi daha çok anlamamıza yardımcı olan insanların var olduğunu görmeye başlıyorduk. Böylece sonunda rahatsızlığımızla ilgili müthiş olumlu bir şeyi ortaya çıkarmış oluyorduk.

Kliniğe gelen çocuklardan biri olan Bernie'yi çok seviyordum. Hemen hemen herkes benim gibi düşünüyordu. Kliniğe her sabah aynı ambulansta geliyorduk ve onun ne kadar kötü durumda olduğunu biliyordum. Önümde sedyede yatarken onu izlerdim; ama küçücük yüzünde kocaman görünen gözlerinden başka bir şey göremezdim neredeyse. Sanki canlı değilmiş gibi, öylece hareketsiz yatardı, hissiz ve soğuk, kıvrılmış bir şey gibi görünüyordu. Battaniyedeki bir oyuncağı andıran çocuğun canlı olduğunu ele veren tek şey gözleriydi.

Yavaş yavaş, gün geçtikçe daha fazla yaşam belirtisi göstermeye ve etrafında olup bitenlerle ilgilenmeye başladı. sanki "buzları çözülüyordu".

Özel olarak uygulanan egzersizlerle Bernie konusunda istenen aşamaya ulaşıldı. Bernie, kliniğin gururu oldu ve en canlı hastalarından biri haline geldi. Onunla ilgilenen fizyoterapist Bayan Dorothy Henderson'un dikkatli eğitimi altında, hareketsiz bir elbise veya kemik yığını olmaktan çıkıp konuşan, gülen, hayat dolu, sevimli bir insana dönüştü. Bayan Dorothy ona "tatlı kız" diyordu. Klinikteki en büyük ra-

kibi Dorothy'di, onları birlikte izlemek, egzersizleri birlikte yapmaya çalışmalarını seyretmek, bir pandomim izlemekten daha keyifliydi.

Dorothy çok değerli ve tatlı biriydi. Kliniğe geldiğinde çok kötü durumdaydı; fakat öyle büyük bir gelişme gösterdi ki tanınmaz hale geldi.

Başlarda tam olarak oturamıyordu bile. Sırtı kambur, omuzları düşüktü; başı rüzgârda sallanan bir papatya gibi bir o yana bir bu yana eğiliyordu. Bir yerden bir yere gitmek için emeklemeye çalışıyordu; fakat elleri ve dizleri bunu yapmasına engel oluyordu. O da yalpalayıp yüzüstü düşüyordu.

Aylar geçtikçe yavaş yavaş öğrenmeye başladı, önce yerde bir battaniyeye uzanıp gevşemeyi, sonra oturmayı, en sonunda da yardım almadan ayakta durmayı öğrendi.

Bir de yürüyüşünün düzeltilmesi gerekiyordu. Bunun için ayağına destek olacak, özel olarak yapılmış tahta bir destek gerekti.

Artık Dorothy, elleri ve ayakları üzerinde gayet düzgün hareket edebiliyordu; kendi kendine birkaç yavaş ve korkak adım atmaya başlamıştı. Pırıl pırıl, iri kahverengi gözleri, dalgalı siyah saçlarıyla ve gülümsediğinde kalkan minik burnuyla çok güzel bir kız olmuştu.

Dorothy, ayrıca geleceğin fizyoterapistiydi. Her şeyi çabucak kavrayan kıvrak bir zekâsı vardı ve klinikte geçirdiği yıllar boyunca bir personel kadar bilgi ve deneyim edinmişti. Yerde yatan küçük bir çocuğun yanına gidip çömelerek

egzersizleri yaptırmaktan büyük zevk alıyordu. Tabii zavallı çocuğun performansını beğenmezse birkaç hafif tokattan da sakınmıyordu. Bazen Dorothy fazlasıyla hırslanıyor ve bana da alıştırma yaptırmaya çalışıyordu. Ama ben onun "bacağını bük", "karnını içeri çek" ve "oturmaya devam" komutları karşısında tepkisiz kalarak onu sinirlendiriyordum.

Ben de klinikteki son iki yılım içinde kendimi geliştirdim. Öğrenmem gereken ilk şey gevşemekti. Kolay gibi görünüyordu ama sabah çalışmalarının en zoru gibi geliyordu bana. Gevşemek sırf yatakta veya yerde kütük gibi yatmak kadar kolay değildi. Tamamen gevşemek pek az normal insanın başardığı bir şeydi. Kişinin kaslarını tamamen gevşetmesi ve ıslak bir kâğıt gibi yumuşatması için öncelikle zihnini, düşüncelerini gevşetmesi ve serbest bırakması gerekiyordu. Bunu neredeyse olanaksız buluyordum. Çok dağınık bir zihnim vardı. Yalnızca uyurken gevşiyordum ve çok iyi uyuduğum da söylenemezdi. Gevşemiş görünmek kolay ama gerçekten gevşemek zordu. Kendinizi buna zorlamak da gerginliği artırıyordu. Etrafımdaki olayların her zaman farkındaydım; gürültü, ışığın ve gölgenin değişimi, oynaması, ses tonları ve değişimleri... Bunların hepsi zihnimde açık ve netti.

Sonunda, kliniğin danışmanı olan Dr. Mary O'Donnel, Bayan Barbara Ailen ve kadrodaki üç fizyoterapistin denetimi altında, özel yapılmış aletlerle yürümeyi öğrenme aşamasına geldim. Bu aletler Dorothy'nin kullandıklarına benziyordu;

ama benimkiler daha büyüktü ve ellerimi daha fazla kullanmama olanak tanıyordu.

Kliniğin en eski üyesi, annesi sayılan Bayan Frances Prince, daha kliniğin geleceğinin belirsiz olduğu günlerde aramıza katılmıştı ve o günden beri bizimle birlikteydi. O varken kaçamaklar yapamıyor, çalışmalardan kaçamıyordum. Beni masada otururken bulduğu anda bir sürü iş yaratır, plastik hamurlardan şekiller yapma, elden ele halter geçirme gibi egzersizler yapmamı isterdi.

Konuşamamak, insanlarla sıradan ilişkiler kurmamda her zaman en büyük engel olmuştur. Bana en acı veren engelimdi; çünkü konuşamazsa insan kaybolmuş gibi olur, milyonlarca şey söylemek isterken bir kelime bile edemez. Yazmam gayet iyiydi, fakat sadece yazılı kelimelerle anlatılamayan, "hissettirilemeyen" bazı duygular da vardır. Yazmak, ölümsüzleştirebilir ama sesin yaptığı gibi iki insan arasındaki boşluğu kapatan bir köprü kuramaz. Bir arkadaşımla tartışmayı ya da bir kızla birkaç dakika sohbet etmeyi, dünyadaki en iyi kitabı yazmaya tercih ederdim.

Ama yine de artık daha az homurdanarak konuşmaya başlamıştım. Kliniğin konuşma terapisti Dr. Patricia Sheedan'dan aldığım özel tedavi sayesinde başarmıştım bunu.

İtiraf etmeliyim ki bu tedaviye ilk başladığımda biraz endişeliydim. Tedavinin "Konuşma terapisi" gibi uzun bir adı vardı ve yöntemler o kadar kolaydı ki herkesin yapabileceğini düşünüyordum. Çocuk oyunu gibiydi.

Ne kadar da yanılmışım! Metotlar kolay sayılabilirdi fakat sonuçları inanılmazdı. Öğrendiğim ilk ders düzgün ve derin nefes almaktı. Terapist bana ani nefesler aldığımı, böyle olmaması gerektiğini söyledi. Nefesimi kontrol etmeyi öğrenemezsem hiçbir zaman düzgün konuşamayacağımı anlattı.

Bu konuda bana yardımcı oldu. Aldığım ilk nefes dersi, balon yapmaktı. Bir sabah, bir kap dolusu sabunlu su ve ucunda halka olan metal bir çubuk getirip bunu suya sokmamı ve halkadan dışarı doğru üflememi istedi. Şaka yaptığını sandım. Ama ciddi olduğunu görünce nefes alıp dudaklarımı büzerek üfledim. Birden etrafımda renkli baloncuklar uçuşmaya başladı. Kimi burnumun kimi gözümün üstüne düşüyordu, onun da saçlarında baloncuklar toplanıyordu. "Sonsuza kadar baloncuk yapacağım," diye bir şarkı homurdanmaya başladım.

Sonra, çok geçmeden iş zorlaşmaya başladı. Kliniğe gelen diğer yetişkin arkadaşım John'la birlikte nefes alışlarımızı artırmayı öğrendik. Bunun için suyu bir şişeden diğerine tüple üflemek gerekiyordu. İki şişe de hava geçirmezdi, lastik tüpler birbiriyle birleştirilmişti. İkisinin de ucu mantarla kapatılmış iki küçük cam silindire bağlanmıştı. Şişelerden biri renkli suyla dolduruluyordu; yapılması gereken iş, dolu şişeye üfleyerek suyun tüpten geçmesini ve boş şişenin içine dolmasını sağlamaktı.

Kolay gibi görünüyordu ama zordu. Eski masallardaki kötü kurt gibi, yüzüm kıpkırmızı olana kadar üflüyordum,

ama boş şişeye yalnızca birkaç damla su dökülüyordu. Sonra sıra John'a geldiğinde, onun ciğerleri çok sağlam olduğu için suyu birkaç saniyede bir şişeden diğerine üflemeyi başarıyordu. Hayal kırıklığına uğruyordum ama zaman geçtikçe su üfleme işinde daha iyi oldum, yine de hâlâ John'un yanında bir hiçtim.

Birkaç ay sonra konuşmamın epey geliştiğini gördüm. Söylemek istediklerimi eskiden yaptığım gibi aceleyle değil, yavaşça ve belirgin bir şekilde söylemeye başladım. Yeterince zamanım olduğunda ve telaşa kapılmadığımda güzel konuşuyordum. Aslında konuşurken güçlük çekmemin nedeni, konuşmaya olan yaklaşımımdı. Utancımı ve yabancı biriyle konuşmaya çalışırken yaşadığım panik duygusunu yendiğimde, sorunumu da büyük ölçüde çözmüş olacaktım.

Artık çok daha kendimden emin ve bilinçli konuşuyorum. Konuşarak diğerlerinin beni anlamasını sağlayana dek gerçekten sağlıklı bir sosyal hayata kavuşamayacağımı biliyorum, bunu başarmak için çok çalışmak ve uzun süre alıştırma yapmak zorundayım. Bu pek kolay olmayacak ve ben de zaten mükemmel olmayı ya da haber spikeri olmayı beklemiyorum. Yine de Dr. Sheehan'a göre, çok çalışırsam bu mümkün olabilir. Ben de deneyeceğim.

Hiç de ideal bir hasta olmamama rağmen çalışanlar bana karşı çok sabırlı davranıyorlar. Bayan Henderson, tembelliğe meyilli olduğumu, yeterince azimli olmadığımı söylüyor. Ona karşı çıkmak isterdim ama yapamam, çünkü doğruyu

söylüyor. Yeterince alıştırma yapmıyorum. Bunun nedeni tedavime hak ettiği önemi vermememem değil, klinikte geçirdiğim her anın benim için günümün en önemli bölümü olması. Bir yazar olarak gözlem yapmak istememden kaynaklanıyor.

Klinikteki çocukların hepsi, yerde yuvarlananlar, havaya tekme atanlar, odada koşuşturup oyun oynayanlar, birbirlerinin üstüne düşenler, büyükler, küçükler, hepsi mutlu çocuklardır. Onları kliniğe haftanın iki-üç günü ya da her sabah özel arabalarıyla gönüllü olarak getiren insanlar vardır. Çocuklar evden kliniğe getirilmeyi can atarak beklerler ve çocuklarla şoförler arasındaki ilişki, çoğunlukla derin ve duygusaldır. Öğlenleri şoförler onları eve götürmek için tekrar almaya geldiklerinde, onların etraflarına toplanıp sabah yaptıkları alıştırmaları anlatmaya başlarlar. Bu arada diğer çocuklar yattıkları yerde bağrışıp mutlulukla tekmeler atarak oynarlar. Bütün çocuklar kliniğe gelmekten büyük zevk alır, çünkü hem tedavi olur hem de anlayış ve ilgi görürler. Üstelik bu anlayış ve ilgide acıma yoktur.

Çalışanlardan Dr. Mary O'Donnell, Dr. Patricia Sheehan, Bayan Frances Prince, Bayan Dorothy Henderson, Bayan Barbara Ailen, Bayan Joyce McCrory ve sınıf öğretmeni Bayan Una Kennedy muhteşem işler başarıyorlar, yeteneklerini ve katkılarını belirtmeme bile gerek yok. Çevrelerine candan ve anlayışlı yaklaşıyorlar; ara sıra öğrencileri tembelleşip dikkatsizleştiğinde biraz sert davranmaları gerekse de bu sertlik asla soğukluğa dönüşmüyor. Ne kadar katı olurlarsa

olsunlar, çocuklara bakarken gözlerindeki ışık asla sönmüyor. Çünkü o kliniğe girmek kalpten kalbe, gözden göze bir dalga gibi yayılan bir ruhun içine girmektir. Bu ruhta acıma değil, gurur gizlidir.

15

KLİŞELER VE SEZAR

Zaman geçtikçe Robert Collis'ten yazma konusunda yeni şeyler öğrenmeye devam ettim. O kadar kısa zamanda o kadar çok şey öğretmişti ki sanki gözlerimi kamaştıracak bir define sandığı bulmuş gibi şaşkındım. Küçük çalışma odama gelip oturuyor ve uzun cümleler ya da anlaşılmaz terimler kullanmadan yazma konusunda benimle konuşmaya başlıyordu. Bana öğretmek istediği şeyleri hiç vakit kaybetmeden olabildiğince açık ve net bir şekilde anlatmaya çalışıyordu.

Onunla karşılıklı doğru dürüst tartışabilmemiz hâlâ çok zordu; çünkü hâlâ ailem dışında hiç kimseyle utanmadan veya yüzüm kızarmadan konuşamıyordum. Her şeye rağmen

hâlâ içime kapanıktım. Bu yüzden o konuşuyordu, ben de dinliyordum.

Yavaş yavaş edebiyat dünyası hakkında bir şeyler öğrenmeye başladım: yapılar, standartlar, özellikler, gelenekler, prensipler... Ama en önemlisi, edebiyatın eşsizliğini, güzelliğini ve büyüleyiciliğini gördüm. Edebiyatı, insanın düşünce ve ideallerinin tapınağı olarak görmeye başladım. Sıradanından en yeteneklisine, tarihçisinden büyük düşünürüne, sırf zihinleriyle yazanlardan kalbini ve ruhunu kullanarak yazanlara kadar farklı beyinlerden oluşmuş bir tapınaktı.

Ondan öğrendiklerimin ışığında, yaptığım pek çok hatayı gördüm. Ama o çok sabırlıydı. Fırsat buldukça yanıma geliyordu, bazen haftada iki hatta üç kez. Bana fazla teknik olmadan nasıl yazabileceğime dair incelikler gösterdi. İyi bir eleştirmendi ve durumumdan dolayı bana yaptığı eleştirileri de yumuşatmazdı. Ancak bana, yazar olabileceğime inanıyordu ve ihtiyacım olan güveni de veriyordu.

Bir süre sonra yine dikte etme yoluyla otobiyografimin ikinci uyarlamasına başladım. Yazdırdığım kişi bu kez on üç yaşındaki şortlu erkek kardeşim Francis'ti. Eamonn ve Sean'dan oldukça farklıydı çünkü onlar gibi aklını vermeden makine gibi yazmıyordu. Yazdıkları hakkında düşünüyordu. Günlük çalışmamızı bitirdiğimiz zaman, daha çok geceleri, sessizce oturup benim için yazmış olduklarını okuyordu. Bazen dilbilgisiyle, yapılarla, sözcüklerin anlamlarıyla ilgili sorular soruyordu, kimi zaman cevap vermekte zorlanıyordum. Bir gün, bitirdiğimiz bölüm hakkında ne düşündüğünü

sordum. Bir an düşündü, kalemi parmakları arasında çevirerek yüzüme baktı ve kelimelerini özenle seçerek şöyle dedi: "Gayet güzel, ama okurken sözlüğe ihtiyaç duyuyorsun!" Masayı üzerine devirmek istedim; ama o gülmüyordu, ellerini uysallıkla kucağında kenetlemiş, öylece oturuyordu. Sinirlenmiştim ama söylediklerinde doğruluk payı olduğunun farkındaydım.

Kitap yazmaya yönelik ikinci çabam ilkinden daha başarılıydı. Konu daha net, yapı daha sağlamdı; arada kopukluklar yoktu. Düşünceler daha olgundu. Artık olduğunu ummuştum; ama Dr. Collis kafasını salladı:

"Öncekinden daha iyi," dedi, "ama hâlâ yeterince iyi değil. Hâlâ fazla ağdalı yazıyorsun."

Doğruydu. Hâlâ ağdalı ve gereksiz bir şekilde dramatik yazmaya çalışıyordum. Söylediklerimin çoğu yanlış anlaşılıyordu ve ben hâlâ kitapla ilgisi olmayan şeylerden bahsedip lafı dolandırıyordum.

"Bunları at ve tekrar başla," dedi. "Artık yapabilirsin, biliyorum. Hepimiz yazılarımızı tekrar tekrar yazmışızdır, çoğu zaman da umutsuzluğa kapılarak; ama sonunda doğruyu bularak. Üçüncüde başarırsın."

Gülmeye çalıştım ama aslında işe yaramaz yazılarımdan dolayı kendime küfür ediyordum. Bir türlü doğru dürüst yazamayacak mıydım ben?

"Başka bir şey daha var Christy," dedi bir gece. "Çok klişe kullanıyorsun. Klişenin ne olduğunu biliyor musun?"

Bilmiyordum, bir tür hayvan ya da böcek gibi geliyordu. Ama daha sonra bunun "herkesin söylediği, genelde kullanılan kalıplar, kitaplarda ve günlük konuşmalarda sıkça kullanılan sözcükler veya cümleler, fazla kullanıldıkları için bayatlayan ve gerçek anlamından uzaklaşan şeyler" olduğunu öğrendim.

Bunu keşfettiğimde bu hatanın altında ezildiğimi hissettim. Daha dün "gürleyen ateşin" yanında oturmuş, "rüzgârın çığlığını" duymuş, "endişeyle kıvranarak" beklemiş, o kadının "ışık saçan gözlerini, davetkar dudakları, kuğu gibi bir boynu ve havada tül gibi süzülen saçları" olduğunu görmüştüm; "boğazımda bir yumru" oluşmuştu ve birilerinin "ana avrat küfrettiğini" duymuştum.

Yazdıklarıma baktığımda bir sürü klişe kullandığımı gördüm. Belki yüzlerce vardı. Ayrıca yazılarımda "kara leke" denebilecek çok fazla yer vardı, suyun içinde orada burada yüzen şişe mantarları gibiydiler. Kullandığım klişeler gibi, onlar da örtbas edilemeyecek düzeydelerdi. Hâlâ taklit etmeye meraklı bir papağan gibiydim.

İki yıl önce bir Aralık gecesi, Dr.Collis çalışma odama geldi ve tam karşıma oturdu. Bir süre hiçbir şey söylemeden ellerini ateşte ısıtarak durdu. Sonra sandalyesini çekip baktı.

"Christy," dedi, "senin geleceğin hakkında düşünüyordum. Gerçek bir eser yaratacak yeteneğin var. Mesele bu yeteneği nasıl geliştireceğin. Eğitiminde ne kadar yol aldın?"

Eğitimim! Pratikte sıfırdı. Aldığım tek eğitim, beş yaşımda annemden öğrendiğim alfabeydi. Sonra kendi çabamla

ilerlemeye çalışmıştım, kitap –genellikle Dickens– okumayı öğrenmiştim, bütün öğrendiklerim bunlardı. Eğitim! Bu sözcüğün kendisi titrememe yetiyordu; çocukluğum ve gençliğim boyunca öğrendiklerimin hiçbir şey olmadığını biliyordum, daha doğrusu bunu hissediyordum. Bilginin ne olduğunu anlamaya başlamadan önce önümde çok uzun bir yol olduğunun da farkındaydım.

"Çok uzun değil," diyebildim.

"Anlıyorum," dedi. "Eğitim çok kıymetlidir ve senin durumda ise bu şart."

Sonra tekrar sessizleşti. Ayaklarını yere vuruyor, düğmesiyle oynuyordu. Bekledim.

"Sıradan bir okula veya üniversiteye gidemezsin," dedi ve devam etti. "bu yüzden senin için yapılacak en iyi şey, özel bir öğretmen tutmak. Fiziksel hareketlerini ve konuşma zorluğunu önemsemeyecek kadar zeki ve insan doğasından anlayan biri olmalı. Marrowbone Lane Kurumu'na para konusunda danışacağım."

Birkaç gün sonra geldi ve Katriona Maguire'ın da yardımıyla bana ders verebilecek, Kimmage'ın büyük devlet okullarından birinde öğretmenlik yapan ve evimin yakınlarında oturan birini bulduğunu söyledi.

"Onunla iyi anlaşacağınızı düşünüyorum," dedi. "Her çocuğun sahip olmak isteyebileceği nitelikte bir öğretmendir."

Ertesi akşam, kilise papazlarından Peder Mullane, yeni özel öğretmenimle birlikte gelerek beni onunla tanıştırdı. Annem

kapıyı açıp Peder ve yabancı adamı içeri getirdiğinde, pencerede oturmuş, Jaques Maritain'den bir kitap okuyordum.

"Bu, Bay Guthrie, Christy," dedi Peder Mullane.

Başımı kaldırdığımda orta yaşlı, mavi gözlü, komik ağızlı, kısa boylu, tıknaz bir adam gördüm.

Bütün hareketlerinin ve mimiklerinin nasıl açık ve net olduğunu fark ettim. Keskin zekâsı ve içtenliği yüzünü aydınlatmıştı. Onunla tanıştığımız anda, kişiliğinin gücünü ve çekiciliğini anlamıştım; onu görür görmez sevdim.

"Merhaba Christy," dedi derinden yankılanan sesiyle. Yanıma geldi ve elimi sıktı. "Seninle tanıştığıma memnun oldum. Umarım iyi anlaşırız."

Böylece başladık. Bay Guthrie öncelikle, yolumuzda önümüze çıkan bütün engelleri sakin sakin, özenle ve büyük bir güvenle aşarak yeteneklerini göstermeye başlamıştı. Aramızda gelişen ilişki dostça ve mütevazıydı. Zor ve büyük iş yapan bir ikiliymişiz gibi hissetmemi sağlıyordu. İlerlememe çok katkısı oldu.

Haftada iki kez geliyordu, genellikle pazartesi ve çarşamba akşamları. Her ders aşağı yukarı iki saat, bazen daha uzun sürüyordu. İlk aylarda kendimi onun yanında geri kalmış ve beceriksiz biri gibi hissediyordum; sorularına cevap verirken konuşmam sırasında yaptığım hataların farkındaydım. Ama bir süre sonra küçük utangaçlıklar yok oldu ve birbirimize daha çok alışarak işimize koyulduk. Aslında kendime o kadar güvenir olmuştum ki kimi zaman gevezelik sayılacak kadar

çok konuşmaya başlamıştım. O günkü programımız bittiğinde biraz daha kalırdı; Bertrand Russel'in felsefesi, Thompson ve Yeats'ın şiirleri, psikanalizin ne olduğu gibi sıradan derslerin dışındaki şeyler hakkında tartışırdık ve bir sürü şey öğrenirdim. Elbette bu konuşmalar, konuşmamı düzeltmem konusunda bana çok yardımcı oluyordu.

Matematiğe ilk başladığımda sayıları kendi kendime yazamıyordum. Bu yüzden Sean'dan yardım istedim. Francis'in zaten çok işi vardı, yazmakta olduğum kitaba yardımcı oluyordu. Sean'un hem okulda matematiği iyiydi hem de bana aritmetik ve cebirde yardımcı oluyordu. Öyle ki bir süre sonra bütün zor ödevleri ona yaptırmaya, ben de sadece cevapları kontrol etmeye başlamıştım! Denklemlerden, bileşik faizlerden, oran ve yüzdelerden ve bütün işlemlerden zevk almaya çalışsam da bunlar midemi bulandırıyor, başımı ağrıtıyordu. Ama sayılardan nefret etsem de bir şekilde yavaş yavaş ilerliyordum.

Komik ama geometriyi sevmiştim. Üçgenler, açılar, paralelkenarlar, alan hesapları, dikdörtgenler gibi şekillerle ilgili problemler çözerken çok zevk alıyordum. Matematiğin bu dalını sevip, diğerlerinden nefret ettiğimi bilmiyorum. Ama geometriyle uğraşarak saatlerimi harcamaktan mutluydum.

Sonra Latinceye başladık. Bu dilin zarafeti ve güzelliğine, ifadelerindeki yalınlığa, ince ayrıntılara ve anlam farklılıklarına âşık olmuştum. Bir yıllık bir alıştırma döneminden sonra da, *Galya Savaşı* aracılığıyla Sezar'la tanıştım. Bana sıkıcı ama yine de ilginç gelen bir kitaptı.

Okumam da daha akıcı ve anlaşılır hale gelmişti. Sheila, iki yıl önce evlenmek için Amerika'ya gitmeden önce bana, artık en değerli varlığım olan, Shakespeare'in bütün eserlerini içeren kalın bir cilt vermişti. Klinikten temelli ayrılacağı sabah yanıma gelip Hamlet'in 'Olmak ya da olmamak' satırlarını nasıl okuduğunu hâlâ hatırlarım. Ben konuşurken etrafımızdaki bütün çocuklar bağrışıyor ve gülüşüyordu. Önüme oturdu, parmağındaki nişan yüzüğü güneş ışığında parıldıyordu.

Shakespeare'in bana verdiği tüm güzelliklerin farkına varmak neredeyse fiziksel bir haz gibiydi. Oyunlarının ortasında sıkça durur, soluk soluğa kalmış bir halde hayal gücünün inanılmaz güzelliğine ve mantığının doğruluğuna hayret ederdim. Duyguları evrenseldi; çok kişi tarafından kabul görmüştü, aynı zamanda eşsizdi. Düşüncelerinin o ender rastlanan güzelliği ve ifadelerindeki sanatı beni büyülüyordu. Sanki insan zihnini parçalara ayırıyor ve bunları tek tek ele alıp gün ışığına çıkararak dünyanın gözü önüne seriyordu. Bence Shakespeare, insanın düşüncelerini daha önce hiç kimsenin yapmadığı kadar güçlü bir biçimde ortaya koyuyordu.

Artık Shaw okumaya başlamıştım. Shakespeare'le tanışmak cennetten gelen bir esintiyse, Shaw'la tanışmak da arştaki denizden esen tertemiz bir rüzgârdan farksızdı. Mantığı bazen biraz mantık dışı olsa bile, zekâsından ve kinayelerinden çok zevk alıyordum. Kısa süre sonra ona bağlanmıştım. Herkese verebileceği bir cevabı vardı sanki. Söyledikleri gibi ateist olabilirdi ama kendisinin buna inanmasından çok,

insanları ateizme inandırma konusunda hevesliydi. Belki içten içe bir inancı ya da gururunun altında sakladığı inanma isteği vardı. Belki düşünce yapısının benim için güç anlaşılır olmasındandır, bilmiyorum ama onun oyunlarını okumak, sahilde sabah koşusu yapmak gibi insanı canlandıran bir egzersizdi.

Bazen geceleri çalışma odamda oturup Sezar okurken veya geometri ya da aritmetik problemleri çözerken birdenbire durur, Peter ve Paddy'nin yaptığı gibi, tanışabileceğim, dans edebileceğim ve belki de sevişebileceğim kızları düşünürdüm. Ama sonrasında bir sandalyede oturup Sezar'ın Galya seferini, Orta Çağ tarihini ve hatta Shakespeare'i bile okumak, ya da okumaya çalışmak oldukça zor oluyordu. Hâlâ "zihnimde bir acı" hissediyordum. Daha yirmi yaşındaydım, kitaplardan başka arkadaşlarım da olsun istiyordum. Onların çekici yönleri kadar tehlikelerinin de farkındaydım. Tehlikeden kaçmak istiyordum, sürekli okumanın çekiciliğinden ve kara büyüsünden kurtulmak istiyordum. Böyle zamanlarda eğitim görmek ya da yazmak umrumda olmuyordu. Bir bahar sabahında erkenden dağa tırmanmayı veya yanımda güzel bir kızla yağmurun ıslattığı şehrin sokaklarında, ay ışığında eve doğru yürümeyi deneyimlemek istiyordum.

Bir akşam bu yüzden yapayalnız kaldığımı hissedip, arkadaşlarıyla dışarı çıkan Peter ve Paddy'yi kıskandığımı hatırlıyorum. Bir başıma kalmıştım, okumaktan da çok sıkılmıştım. Bir süre hiçbir şey yapmadan yüzümü asıp oturdum. Francis yazmak için gelmişti. Oturdu ve kalemi eline aldı. Söyleye-

cek şeylerim olduğunu biliyordum fakat ifade edemiyordum. Düşündüm durdum fakat hiçbir işe yaramadı, bütün sözcükler o an yanlış geliyordu. Ellerime baktım, her zamanki gibi işe yaramıyorlardı. Sonra birden sol ayağımı hatırladım.

"Buradan defol, Francis!" diye bağırdım. Zavallı Francis bana ağlayacakmış gibi baktı. "Hadi," dedim. "Dışarı!"

Kalktı ve ürkek bir tavşan gibi omzunun üzerinden bana bakarak odadan çıktı. Sonra kendimi yatağa fırlatıp sol ayağımdaki ayakkabıyı sıyırdım, diğer ayağımla da çorabımı çıkardım. Birinci ve ikinci sol ayak parmağımın arasına kalemi alıp yazmaya başladım.

Hiç durmadan, saatlerce, çevremden kendimi soyutlayıp yazdım. Kendimi farklı biri gibi hissediyordum. Artık mutsuz değildim. Hayal kırıklığına uğramış veya içine kapanık biri değildim. Özgürdüm, konuşabiliyordum, yaşayabiliyordum, yaratabiliyordum... Birden kapı açıldı ve doktor içeri girdi. Durdum, sol ayağımı altıma sakladım ve sırıtarak "bu akşam ne kadar soğuk olduğu" hakkında bir şeyler söylemeye çalıştım. Hiçbir şey fark etmemiş gibi görünüyordu, ateşin yanına oturdu ve havadan sudan söz etmeye başladı. Biraz sonra söz, kitabın konusuna geldi.

"Anlaşılan eski dostun sol ayağından yardım istedin," dedi. Mahcup bir şekilde sol ayağımı altımdan çıkardım. "Ben de bunu ne kadar saklayacağını merak ediyordum," dedi. "Yazdırmak yetmiyor, değil mi? Tamam, anlıyorum. Eirene Collis'e söylemeyeceğiz. Ama mecbur kalmadıkça sol ayağını kullanmamaya çalış."

Rahatlamış, biraz da olsa kendim olmuştum. Madem dans etmenin zevkini tadamıyordum, yaratmanın coşkusunu yaşayabilirdim.

16

KIRMIZI GÜLLER O'NUN İÇİN

Burl Ives'in Dublin'deki konseri, her zaman hayatımın en heyecan verici olaylarından biri olarak kalacak. Her şey beklenmedik bir şekilde gerçekleşmişti. Artık benim de aralarında olduğum Dr. Collis'in garip ailesinin arasında, doktorun Belsen'de evlat edindiği küçük bir Macar-Slovak çocuk vardı. Koyu renk teni ve saçları vardı, gözleri fıldır fıldırdı. Doktor onu bulduğunda çok hastaydı, yakın zamanda ciğerlerindeki eski yaralar kötüleşince Londra'daki Göğüs Hastanesi'nde büyük bir ameliyat geçirmişti. Burl Ives onunla Dublin'de karşılaşmış ve onu çok sevmişti. Böylece artık onu

sık sık çocuklar ve koğuştaki diğer insanlar için halk şarkıları da söylediği Göğüs Hastanesi'nde ziyaret ediyordu.

Bir öğleden sonra Dr. Collis, akciğerinin yarısı alınmış ve iyileşme döneminde olan bir çocuk için Sir Clement Price Thomas'a danışmak amacıyla Londra'ya gitmiş. Koğuşa geldiklerindeyse resmen bir konserle karşılaşmışlar. Burl Ives herkesi güldürüyor ve şarkı söyletiyormuş. Birden Dr. Collis'in aklına bir fikir gelmiş ve ona Dublin'de beyin felci hastaları yararına bir konser verip veremeyeceğini sormuş. Burl Ives hemen kabul etmiş.

Dublin'e dönüşte doktor beni görmeye geldi ve neler olduğunu anlattı.

"Fikir şöyle," dedi. "Burl Ives şarkı söyleyecek ve ben de beyin felci hakkında konuşma yapacağım. Ama sanırım bunu sen yaparsan daha anlamlı olur."

"Ben mi?" dedim. "Nasıl?"

"Ayağınla," dedi.

"Ayağımla mı?"

Gülümsedi. "İlk bölümünü yeni bitirdin, annen ve A harfi hakkındaki bölümleri. Bunu onlara okursam, beyin felcinin iç yüzü hakkında daha fazla bilgileri olur ve bu, onlara benim bir saatlik konuşmamdan daha çok şey anlatacaktır. Ama bana katılmalısın, benim yanımda oturmalısın, böylece bu çalışmanın benim değil de senin olduğunu anlarlar."

Bir an düşündüm. Kalabalık bir izleyici önünde oturduğumu, bana bakan yüzlerce bilmediğim yüzü, dikkatle bakan ve

sorgulayan gözleri, garip hareketlerimi, kıvrılan ellerimi ve çarpık ağzımı izleyen insanları düşündüm. Tereddüt ettim. O da başını yana eğdi. Düşüncelerimi okuyordu.

"Yapabilir misin?" dedi. "Tamam," dedim, "tabii ki yapabilirim." Oysa çok korkuyordum.

Hazırlıklar tüm hızıyla başladı. Masraflar, İrlanda-Amerika Derneği tarafından karşılanacaktı ve davete birçok seçkin insan katılacaktı. Beş yüz kişiden fazla kapasiteli, hoş bir yer olan Gresham Oteli'ndeki Aberdeen Salonu tutuldu, biletler basıldı, basına haber verildi, ünlü köşe yazarları ile röportajlar yapıldı. Bütün şehir bundan haberdardı ama evimizde daha büyük bir telaş vardı. Bütün aile Burl Ives'i dinlemeye gelmek istediğini söylüyordu. Annem ayrıca Dr. Collis'i benim bölümlerimi okurken dinlemek istediğini söylemişti. Ama bütün aileme ve arkadaşlarıma bedava bilet sağlanırsa salon dolacaktı ve beyin felci için pek bir şey yapılmamış olacaktı! Tartışmalar birkaç gün devam etti. Elbette annemin ve babamın gelmesi gerekiyordu. Derken Peggy yanımda oturmaya karar verdiğini söyledi. Böylece geleceği kesinleşti. Mona ve eşi Tom bilet alacaklarını söylediler. Tony, Peter, Paddy, Jim, Eamonn, Sean, Francis, Danny beni dinlemeyecekleri için bilet alamayacaklarını söylediler. Lily ve Ann fikirlerini söyleme şansına sahip değildiler, fakat onların da gelecekleri belliydi. Sonra, pazar günü öğleden sonra, şehrin ortasındaki O'Connel Caddesi'nden Crumlin'e hepimizin nasıl gideceği ve benim ön kapısı insanlarla dolu olan Gresham Oteli'ne

nasıl gireceğim sorusu ortaya atıldı. Mona, "Coras Lompair Eireann otobüsü kiralasak fena olmaz," dedi.

Sonunda, Amerikan tarzı kocaman bir taksisi olan aile dostlarından Sid MacKeogh bizi götürmeye gönüllü oldu.

Doktorun uzun sarı saçlı ve güçlü kuvvetli tıp öğrencisi olan oğlu Robbie Collis, otelin arkasındaki kapıdan beni alacağını ve gösteri başlamadan önce beni yerime oturtacağını söyledi.

Sonunda o gün geldi. Sabahleyin evimiz birbiriyle çarpışan ve aynı anda konuşan insanların olduğu bir birahaneyi andırıyordu. Arkadaşından ödünç aldığı kürk mantoyu deneyerek mutfağın ortasında değişik pozlar veren annem, "Nasıl görünüyorum?" diye sordu.

Mankenimizi görmek için döndüğümüzde masadaki sohbet bir anda kesildi. Kimse konuşmuyordu. Kimse bu zor soruya cevap vermeye yanaşmıyordu. Sonunda Peter, gazetesini eline alıp gözlerini sayfaya dikti.

"Geçen akşam hayvanat bahçesinden kaçmış bir ayı görüyorum..."

Annem onun söylediklerini duymazdan geldi, Londra'ya giderken aldığı şapkayı getirdi ve aynanın önüne geçip taktı. Mona, annemi biraz ruj ve pudra sürmesi konusunda ikna etmeye çalıştı ama annem zehirlenmek istemediğini söyledi.

Babam da yeni bir takım elbise almıştı ve komik bir melon şapkası vardı. Çok yakışıklı görünüyordu. Şapka kafasına tam oturmuştu.

Sonra birden bana, hiç bahsetmeden kiraladıkları smokini giydirdiler. İtirazlarıma karşın, Peter ve Tony beni smokinin içine tıktılar ve "Şık görünmen gerekiyor," dediler.

Taksi tam zamanında geldi, biz de sanki atlı arabalarına binen kraliyet ailesiymişçesine arabaya bindik. Yalnızca altı kişi sığabildiği için diğerleri otobüsle geldiler. Kardeşlerim, enişte m, yengem, yeğenlerim neredeyse on yedi-on sekiz kişiydiler. Sonradan gelen arkadaşları ve diğer akrabaları saymıyorum bile. Caddede arka arkaya yürürlerken sanki resmi geçit varmış gibi görünüyordu.

Önce arabayla Dr. Collis'in evine gittik. Robbie de arabaya sıkışıp birimizden birinin dizine oturdu, ya da birileri onun dizine oturdu, tam hatırlamıyorum.

Sonunda otele vardık. Önce diğerleri giriş kapısının önünde indiler, sonra araba beni arkaya doğru götürdü. Oldukça ağır olduğumu tahmin ediyordum; fakat Robbie Collis hiç ses çıkarmadan beni kavradı ve taşıdı. Gösteri henüz başlamamış, perdeler açılmamıştı. Annem, babam, Peggy, Tony ve eşi Sheila'nın yanına oturtulmuştum. Perdenin diğer tarafından insanların konuşmalarını ve ayak seslerini duyabiliyordum. Salonda büyük bir kalabalık olduğunun farkındaydım; perde birkaç saniye sonra açılacaktı. Kendimi kötü hissediyordum. Bileti olan bir sürü insan geri çevrilmişti ve sahne arkasında bizim arkamıza sıkıştırılmışlardı. Etrafa baktım ve sahnenin sağına yerleştirildiğimi gördüm. Ortası birkaç sandalye dışında boş bırakılmış; bu boşluk İrlanda-Ameri-

ka Derneği'nin başkanı, film yapımcısı Bay John Huston ve Dr. Collis tarafından doldurulmuştu. Kalabalığın arkasında tanımadığım ve film yıldızı olduğunu düşündüğüm bir kadın duruyordu.

Sonra sahne tarafındaki kapıdan dikkat çekici bir şey gördüm. Altın rengi bir palto ve yeşil pantolon giymiş bir adamdı bu. Çok çarpıcı görünüyordu. Şişman ve bir o kadar da uzun boyluydu. 1.85'ten uzun ve doksan kilodan fazla olmalıydı. Gülümseyen, ay gibi bir yüzü, küçük gözleri ve sivri sakalı, omzunda da gitarı vardı. Sıradan ölümlülerin arasında masallardan fırlamış bir dev gibiydi. Bu, Burl Ives'ti.

Az sonra perde açıldı ve gösteri başladı. Sandalyenin kenarlarını kavrayıp kendimi dik tutmaya çalışıyordum. Bir sürü yabancı yüz bana bakıyordu. Bir üşüyüp bir terliyordum. İstemeden yaptığım her hareketi fark ediyordum; bunları fark etmek bana acı veriyordu. Sanki sahnede yalnızdım, tepemde büyük bir ışık vardı ve mikroskop camının altında her hareketim izleniyordu. Binlerce gözün beni izlediğini hissediyordum ve büyük bir panik yaşıyordum.

Derken Burl Ives şarkı söylemeye başladı. Yumuşacık, mükemmel bir sesi vardı, şarkı söyleme tarzı çok teatral ve eğlenceliydi. Gözlerimi kapattım ve şarkısını dinledim, sahne korkumu biraz da olsa unutmuştum.

Sonra ben de herkes gibi *The Blue-tailed Fly*, *Mr. Frog Went A'Courting*, *The House Where Grandmother Dwells* şarkılarını söylerken gülmeye başladım.

"Sinek yutan yaşlı bir kadın varmış.

Neden sinek yuttuğunu bilemeyeceğim,

Belki de ölür..."

Salondaki herkes gibi ben de kendimi şarkı söylerken buldum. O kadar gülmüştüm ki neredeyse başka her şeyi unutmuştum. Sonra birden durdu ve sahneden uzaklaştı, birkaç "Bir daha!" isteğinden sonra da bitirip sahneden ayrıldı. İrlanda-Amerika Derneği'nin başkanı, Dr. Collis'in Beyin Felci Topluluğu adına konuşma yapacağını anons etti.

Doktor kalktı ve mikrofona doğru yürüdü. Önündeki kalabalık hâlâ gülüşüp konuşarak eğleniyordu. Onların ilgisini çekmek pek kolay olmayacaktı.

Yazılarımı cebinden çıkardı ve önündeki kürsüye koydu.

"Konuşma yapmayacağım," dedi. "Bir çağrıda da bulunmayacağım. Yalnızca beyin felciyle sakat kalmış birinin duygularını sizlere gösterecek bir şey okuyacağım. İşte Christy Brown'ın otobiyografisinin ilk bölümü." Elini bana uzattı. "Bunları sol ayağıyla yazdı," dedi.

Sonra okumaya başladı. Birkaç dakika daha izleyicilerin arasındaki gürültü devam etti, ayak sesleri geliyordu ve öksürüyorlardı. Bir adamın gazete okuduğunu gördüm. Belli ki konseri izlemeye gelmişti, sakatlar hakkında bir konuşma dinlemeye değil.

Doktor okumaya devam ettikçe, nasıl olduysa, hareketler ve sesler azaldı. Büyük bir sessizlik oluştu. Önümdeki yüz-

lere baktım, artık o gözler, dikkatle bakıp sorgulayan gözler değildi. İlgililerdi. Bana bakmıyorlardı; doktor ve onun okuduğu bölüm üzerinde yoğunlaşmışlardı. Dinliyorlardı!

Bense hâlâ bir telgraf teli gibi gergindim, bütün sahneyi görebildiğim bir yerde oturuyordum. Ama bir süre sonra ben de dinlemeye başladım ve bunu yapmamla birlikte gerginliğim sona erdi. Kucağımda kıvrılıp duran ellerimi unutmuştum. Çarpık ağzımı ve sallanan kafamı unutmuştum. Dinledim... Önümde bir sürü izleyici, annem ve babamla oturup kendi çocukluğumun anlatılmasını dinlediğim doğru muydu? Bütün bunları ben mi yazmıştım? Bütün bunlar aklıma gelmiş miydi? Hayal görüyor gibiydim.

Dinledim... O aralık gününü, annemin yanımda çömelip oturduğu, pes etmememem için beni teşvik ettiği, bir parça sarı tebeşirle 'A' harfini çizdiğim o aralık gününü hatırladım... Tony'nin beni çalıların arkasında soyduğu, Jim'in kocaman mayosunu bana giydirdiği, kanala bıraktığı, Jim'in "Boğulacak... sana diyorum," dediği günü hatırladım. Kendi kendimin farkına vardığım o berbat günü, ömrüm boyunca sakat kalacağımı düşündüğümde hissettiğim dehşeti, sonra resim yaptığım günleri ve yatakta yalnız geçirdiğim geceleri, karanlıkta Peter'ın yavaşça horladığını hatırladım. Lourdes'u ve Grotto'nun önünde yanan mumları, Sheila'nın aralık sabahlarında kliniğe gelişini, kumral saçlarının rüzgârda uçuşmasını ve yüzüne düşen yağmur damlalarını hatırladım.

Birden doktorun konuşmayı kestiğini fark ettim. Salonda

çıt çıkmıyordu. Ön sırada birinin ağladığını gördüm. Yanımda oturan anneme baktım, gözleri parlıyordu. Babama baktım, elleriyle şapkasını çeviriyordu, bana yüzünde hiç görmediğim bir ifadeyle bakıyordu. Kimseden hâlâ ses çıkmıyordu. Doktor Collis sahnede yürüdü ve ellerini omuzlarıma koyarak ayağa kalkmama yardım etti. Birden bir alkış koptu ve dalga dalga yayılıp üzerimizi örttü.

Biraz sonra seyircilerden biri elinde büyük bir gül buketiyle geldi. Doktor durup çiçekleri aldı. Annemin durduğu yere gitti. Onun ellerini tuttu. Alkış kesilmişti.

"Sanırım hepinizin kabul edeceği gibi, şu anda yapılabilecek tek bir şey var: bu kırmızı gülleri Bayan Brown'a vermek! Bu çiçekler sizin için hanımefendi!" dedi ve çiçekleri anneme verdi. Alkış tekrar başladı. Erkek kardeşlerimden bazılarını salonun arkasından görebiliyordum –Jim, Francis, Paddy, Peter ve Sean– deliler gibi alkışlıyorlar ve bağırıyorlardı.

Annem, buketi ana kraliçe gibi aldı, sanki hayatı boyunca her gün kırmızı güller almaya alışkınmış gibiydi. Yüzü kızarmıştı, çiçeklerden mi yoksa kürk mantodan mı, bilemiyordum. Yanında babam duruyordu, omuzları düşmüş ve kel kafası ortaya çıkmıştı. Annem çiçekleri kollarının arasına alırken dudaklarından şu sözlerin döküldüğünü duydum:

"Dik oturun Paddy!" Babam ciddileşmişti fakat şapkasını düşürdü. Peggy şapkayı aldı. Sonra Burl Ives tekrar geldi. İrlanda halk şarkıları söylemeye başladı. *The Spanish Lady*

şarkısının, kendisinin yorumladığı başka bir versiyonu olan *She Moved Through the Fair* şarkısını söyledi.

Artık rahatlayıp eğlenebilirdim. Huzurlu ve mutluydum. Eski dostum olan sol ayağım, müzik eşliğinde ritim tutarken sandalyeme yaslandım.

Doğuştan beyin felçli olan Christy Brown, konuşmasını ve hareketlerini kontrol edemiyordu. Ama zekâsı ve cesareti onun okuma ve yazmayı, resim yapmayı ve daktilo kullanmayı öğrenebilmesini, hatta bu kitabı yazabilmesini sağladı.

Christy Brown, kendi yaşam öyküsünü kaleme aldığı bu kitabında bütün bunları öğrenebilmek için sol ayağını kullanarak nasıl büyük bir mücadele verdiğini ve hayata nasıl tutunduğunu anlatıyor.

Yazarın, bu kitabın devamı niteliğinde sayılabilecek "*Her Gün Hüzün*" adlı başka bir kitabı daha bulunuyor.

Sol Ayağım, *Christy Brown*'ı Daniel Day-Lewis'in canlandırdığı aynı adlı, çok başarılı bir filmle beyaz perdeye de uyarlanmıştır.

Büyüleyici ve eğlenceli... Okuyana ilham veriyor.
Irish Times

Bir cesaret hikâyesi...
Sunday Times

nemesis KİTAP
MASAL PEREST
nora
nemesiskitap.com | nora | masalperest
ISBN 978-625-7359-74-0
9 786257 359740